

SUHOKRANJSKE *Poti*

Glasilo Občine
Žužemberk

Št. 59
Leto XX.
Jesen 2015

8. seja Občinskega sveta Občine Žužemberk

S pomočjo donatorja kmalu razširitev ceste proti Sadinji vasi

Svetnice in svetniki Občinskega sveta Občine Žužemberk so se 23. julija sestali na osmi julijski seji, kjer so obravnavali le nekaj točk dnevnega reda.

Člani občinskega sveta so skoraj soglasno potrdili odlok o porabi sredstev proračunske rezerve za leto 2015. Po besedah župana Franca Škufce se bodo sredstva namenila kot pomoč pri odpravi posledic požara na zavetišču sv. Petra v višini 2000 evrov in rekonstrukcijo plazu ceste na Loko v višini 47286,60 evrov. Po zagotovilih bo država prispevala svoj delež k sofinanciranju ceste, ki pelje od križišča regionalne ceste do žužemberške Loke, najprej pa mora zagotoviti svoj delež tudi občina. Na tem delu lokalne ceste se je namreč sprožil plaz, cestno telo poka in je ogrožena tudi ostala infrastruktura.

V nadaljevanju so svetniki potrdili dopolnjen načrt razvojnih programov. Tako bo Občina zagotovila sredstva za rekonstrukcijo ceste Dvor-Brezova Reber-Prečna, ki je v zelo slabem stanju, in naročila nov, dodatni projekt za dodatnih 300 m ceste Kleč – Polom-Žvirče. Pravo darilo pa je občina prejela od donatorja, in sicer za obnovo in razširitev ceste Dvor-Sadinja vas. Občina bo s sredstvi donacije pokrila stroške projektne dokumentacije, sama rekonstrukcija cestnega telesa pa bo potekala skupaj z gradnjo suhokranjskega

vodovoda in kanalizacije na Dvoru. Svetniki so z veliko večino potrdili sklepa o pobratenju občine Žužemberk z občinama Golubac, Republika Srbija, in občino Čachtice, Reublika Slovaška, ki predvideva razvijanje in sodelovanje prijateljskih odnosov na področju turizma, kulture, zdravstva,

kmetijstva, gospodarstva in tudi vzgoje in izobraževanja. Župan je v nadaljevanju podal poročilo o opravljenih nalogah ter izvedenih delih. Dela tečejo na številnih področjih, kot kaže pa bo na jesen precej dela prav na cestnih omrežjih.

■ Urednik

Spoštovane občanke in občani!

Na OŠ Žužemberk bi radi povečali število koles, ker sedanje ne zadostuje vsem potrebam. Kolesa pri svojih dejavnostih uporabljajo otroci vrtca in šoloobvezni učenci. Nova so zaradi visokih cen težko dostopna.

Če imate doma kolesa, ki jih več ne potrebujete, so pa še uporabna, jih lahko podarite šoli. Šola jih bo servisirala in usposobila za varno vožnjo.

V OŠ Žužemberk jih lahko dostavite v času od 2. do 6. 11. 2015. Prosimo, da o tem prej obvestite kontaktno osebo Jano Mrvar na tel. št.: 041 532 418.

Vsem se vnaprej zahvaljujemo!

■ Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Žužemberk

Za večjo varnost

V mesecu juniju smo se člani SPV-ja Občine Žužemberk odpravili na vožnjo s »šolskim avtobusom« po naši občini, in sicer na relaciji Žužemberk-Ajdovec-Dvor-Jama-Stavča vas-Žužemberk. Namen je bil, da si podrobno ogledamo razmere na cestah, po katerih se vsakodnevno vozijo občani, predvsem pa učenci z avtobusi. Prišli smo do ugotovitve, da je bilo v zadnjih letih sicer že kar nekaj narejenega za večjo varnost, vendar pa je še mnogo stvari, ki bi se jih dalo urediti. Največji problem pri tem povzroča odsotnost avtobusnih postajališč. Ceste so ozke in nepregledne, zato na določenih mestih postavitev postajališč skoraj ne bi bila možna, to težavo pa bi se dalo rešiti vsaj z zarisom postajališč na cestišču in postavitvijo ustreznih znakov.

Ob koncu bi se radi zahvalili podjetju FS prevozi ter šoferju g. Janezu Papežu, ki nam je omogočil brezplačen prevoz.

■ SPV Občine Žužemberk

BESEDA ŽUPANA

Zaključilo se je vroče poletje, čas prireditev in tudi čas, ko so infrastrukturni projekti v polnem teku.

Kot vsako leto smo tudi letos organizirali tradicionalne Trške dni, kjer se je v skoraj štirinajstih dneh zvrstilo ogromno prireditev. Ob tej priložnosti so lahko obiskovalci spoznali lepote in bogastvo kulturne dediščine naše Občine. V okviru Trških dni je bil s strani visoke gostje ministrice za kulturo odprt Park znanih Suhokranjcev. Na svečani seji so bila nagrajencem podeljena priznanja za leto 2014. V času Trških dni sta nas obiskali tudi delegaciji iz prijateljskih občin Golubac iz Srbije in Čachtice iz Slovaške.

Le slabih štirinajst dni za tem smo vrnil obisk in s prijateljsko občino Golubac podpisali pismo o pobratenju, s katerim smo še poglobili naše odnose.

Poleg mnogih prireditev, ki so se čez poletje odvijale v naši občini, pa smo na občini veliko truda vložili v pripravo projektov, ki že potekajo ali pa se bodo odvijali v prihodnje.

Najpomembnejši projekti, ki so se zaključili pred kratkim ali pa so še v teku: zaključen je bil večji servis ceste Dvor-Ajdovec, zaključena je bila razširitev in obnova cestišča ob pokopališču v Žužemberku in obnova opornega zidu na pokopališču v Žužemberku, izvajajo se dela na rekonstrukciji in asfaltiranju lokalne ceste Kleč-Polom-Žvirče, začela so se izvajati dela na projektu stabilizacije plazu na LC do reke Krke v Žužemberku, pripravljen je projekt infrastrukture (vodovod, kanalizacija, JR) na Dolgih njivah, v pripravi je projekt za kanalizacijo na Dvoru in projekt rekonstrukcije ceste Dvor-Sadinja vas. Pridobivamo tudi gradbeno dovoljenje za mrliški vežici v Šmihelu in Velikem Lipju.

Poleg vseh naštetih projektov pa je za našo občino kot verjetno tudi za vse ostale občine, ki sodelujejo v projektu, najpomembnejši projekt »Suhokranjski vodovod«. V mesecu septembru smo s strani države prejeli odločitev o podpori projektu, tako da v roku enega meseca pričakujemo podpis pogodbe o

sofinanciranju s strani ministrstva za okolje in prostor. Torej bi lahko takoj po podpisu pogodbe nadaljevali z deli. V lanskem letu smo namreč začeli s projektom do višine lastnega deleža, to je 1,8 mio EUR z DDV-jem.

Kljub temu, da se je 23. člen, ki je namenjen za investicije, v nekaj letih znižal iz 6 % na 1%, smo še vedno uspeli zagotoviti sredstva za vse prej naštete projekte.

Glede na zapisano smo lahko ponosni, da se Občina Žužemberk lepo razvija in da smo na podlagi izjemnega truda uspeli doseči, da smo pridobili odločitev o podpori projektu »Suhokranjski vodovod«. Z omenjenim projektom bomo tako z vodovodom pokrili celotno občino, močno zmanjšali vodne izgube in zagotovili kvalitno vodo iz domačih vrtin.

Na podlagi kvalitetne vodooskrbe pa bo možen še hitrejši razvoj Občine Žužemberk.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem občankam in občanom, ki ste mene in občinsko upravo Občine Žužemberk podpirali in spodbujali, da smo uspeli priti do zastavljenega cilja, kljub številnim preprekam, ki so nam stale na poti.

■ Vaš župan
Franc Škufca

Varen prvi šolski dan

Za prvošolce, ki so danes prvič sedli v šolske klopi, je bil prvi šolski dan tudi prvo srečanje s prometom na šolskih poteh. Za njihovo varnost so skrbeli policisti. Na najbolj obremenjenem delu prometa šolskega okoliša pri OŠ Žužemberk sta za varnost najmlajših skrbela vodja policijskega okoliša Edvard Kramar in predsednik društva šoferjev in avtomehanikov »ZŠAM GORJANCI« Dušan Mikec,

medtem ko pri podružnični šoli Dvor ob 12. uri ni bilo prisotnih policistov. Zagotavljanje varnosti otrok je v prvih septembrskih dneh ena najpomembnejših nalog policije. Na cesti morajo na najmlajše zelo paziti vsi udeleženci v prometu, predvsem vozniki motornih vozil, ki naj vozijo v okolici vrtcev in šol še posebej previdno, otrokom pa naj vedno omogočijo varno prečkanje ceste.

■ Urednik

NE SPREGLEJTE

Stran 7

Trški dnevi 2015

Stran 11

LEOPOLD SEVER,
častni občan Občine
Žužemberk

Stran 37

MIRA KOVAČ,
ravnateljica OŠ
Žužemberk

Evropska sredstva 2014–2020 za projekt oskrbe s pitno vodo na območju Suhe krajine

Služba Vlade RS za razvoj in kohezijsko politiko, v vlogi organa upravljanja za evropske strukturne sklade in Kohezijski sklad, nadaljuje z izdajanjem odločitev o finančni podpori projektom v okviru izvajanja programskega obdobja 2014–2020. Tako je izdala odločitev za naložbo »Oskrba s pitno vodo Suhe krajine«, ki bo na tem območju zagotovila varno in zdravo oskrbo s pitno vodo. Za projekt v vrednosti 36 milijonov evrov bo Evropska unija iz Kohezijskega sklada prispevala 20,8 milijona evrov.

Naložba je namenjena reševanju problematike oskrbe s pitno vodo na območju občin Dobropolje, Dolenjske Toplice, Mirna Peč, Kočevje in Žužemberk. V okviru projekta bo izvedena nadgradnja in hidravlična izboljšava obstoječih vodovodnih sistemov s priključitvijo novih prebivalcev na javno vodovodno omrežje ter zagotovitev novih vodnih virov in s tem zagotovitev varne ter zdrave oskrbe s pitno vodo.

V okviru projekta bo vgrajeno 152.085 m cevovodov, 7 črpališč (od tega 5 novih) in 2 nadgradnji črpališč, 16 vodohranov, 16 razbremenilnih jaskov, 18 reducirnih jaskov in 11 merilnih jaskov. Zaradi dosedanje občasne oporečne kakovosti pitne vode

na zajetjih, neustreznih kapacitet vodovodnega sistema in nepovezanosti v celovit sistem se bo z vključitvijo 5 novih vodnih virov in hidravlično izboljšavo sistema vzpostavil celovit sistem oskrbe s pitno vodo na področju omenjenih občin. Poleg priključitve novih prebivalcev na sistem javne oskrbe s pitno vodo in s tem izboljšanje kakovosti oskrbe ter življenjskih pogojev prebivalcev bo projekt prispeval tudi k zmanjšanju vodnih izgub.

Več informacij: Ministrstvo za okolje in prostor.

■ Vlado Kostevc

Vir: <http://test3.hruska.si/aktualno/novice/evropska-sredstva-201420132020-za-projekt-oskrbe-s-pitno-vodo-na-območju-suhe-krajine>

NAŠA ANKETA

Mitja Mavsar,
Mali Lipovec,
dipl. inž. gradbeništva

Čas je že bil, da tudi v preostalem delu Suhe krajine priteče pitna voda. Zelo nenavadno se sliši, da v 21. stoletju nimamo možnosti uporabe pitne vode, ko pa povsod poslušamo veliko besed o vodi kot osnovni življenjski dobrini. Sedaj, ko jo bomo končno dobili, čeprav smo jo dolgo čakali, se bo z dnem, ko bo pritekla skozi pipe, to hitro pozabilo. Poleg vode pa bodo v gospodinjstva prispale tudi položnice, ki jih sedaj nismo bili navajeni. Vsekakor je projekt »Suhokranjski vodovod« največji projekt v zgo-

Projekt Suhokranjskega vodovoda -Oskrba z vodo Suhe krajine je takorekoč pred vrati. Vlada je že izdala odločitev za naložbo »Oskrba s pitno vodo Suhe krajine«, s katero bo na tem območju zagotovila varno in zdravo oskrbo s pitno vodo.

dovini Občine Žužemberk, za katerega verjamem, da bo voden in izveden strokovno. Voda za prebivalce ne bo pomembna samo zaradi vodooskrbe, ampak tudi zaradi boljše komunalno-infrastrukturne opremljenosti in posledično večje možnosti za razvoj občine. Tako si bomo lahko končno tudi Suhokranjci natočili kozarec čiste vode.

Andrej Jerše,
Veliki Lipovec,
tehnik vzdrževanja

Menim, da je bil že skrajni čas, da so se stvari pričele premikati tudi v tej smeri. S tem nam bo vendar-

le zagotovljena osnovna življenjska dobrina.

Helena Smrke,
računalničarka

Glede na to, da bo potekala gradnja vodovoda skozi našo parcelo, se teh aktivnosti ne veselim, vendar menim, da bo to velika pridobitev za vse občine ter njihove občane. Želim, da bo projekt uspešno izveden ter da bodo izvajalci svoje delo opravili korektno po vseh predpisih (material, postopki...) in da bo oskrba z vodo povsod v Suhi krajini preko vodovodnega omrežja kmalu zaživel.

Tomaž Špelko,
diplomirani ekonomist

Mislil, da ni potrebno posebej poudarjati, kako pomembna je oskrba s kvalitetno pitno vodo, zanimivo pa je, da se tega v resnici niti ne zavedamo vedno. Dokler ta, za življenje najpomembnejša tekočina, priteče kadarkoli si jo zaželim, o tem sploh ne razmišljamo, v trenutku, ko pa ostane pipa suha ali pa iz nje priteče le rjava brozga, pa je takoj vse narobe. Slovenija je z (čisto) vodo bogata dežela in tudi na področju t. i. Suhe krajine je ravno ne manjka, vendar pa zaradi specifičnosti terena ne priteče

ravno izpod vsakega kamna. Ker se pokrajina nahaja na območju več relativno majhnih občin, se mi zdi logično, da se pri izkoriščanju vodnih virov med seboj povežejo v skupen sistem in s tem zagotovijo dolgoročno nemoteno oskrbo z neoporečno vodo, posledično pa verjetno tudi znižajo stroške projekta. Znani rek pravi: "Kjer je volja, je tudi pot," oz. v našem primeru voda in ker verjamem, da bo projekt voden in izveden v korist prebivalcev občin, ki sodelujejo pri projektu, ga podpiram in mu želim, da bi bil čim prej tudi uspešno izveden.

Vlado Kostevc

Največji projekt, ki je in bo izveden na območju Suhe krajine in Občine Žužemberk, je projekt oskrbe s pitno vodo Suhe krajine in zato ni presenetljivo, da vsi postopki trajajo toliko časa. Vse ima svoj čas in če pomislim, je to desetletje terjalo veliko naporov, požrtvovalnosti, prepričevanj in pojasnjevanj, da je zdrava pitna voda iz javnega vodovodnega omrežja nujno potrebna tudi prebivalcem Suhe krajine, še posebno pa prebivalcem Ajdovške planote in ostalim, ki še danes, v 21. stoletju, nimajo ustrezne oskrbe s pitno vodo. Nedvomno je v projekt, ki bo v veliki meri sofinanciran iz Evropskega kohezijskega sklada, največ energije vložil župan Franc Škufca. Moje največje zadovoljstvo pa bo, ko bomo po končani gradnji natočili prve kozarce z zdravo pitno vodo na Ajdovski planoti, in rekli: "Končno!"

Občina Žužemberk pobratena z Občino Golubac

Podpis listine o pobratenju, ki sta jo overila oba direktorja občinskih uprav

Občina Žužemberk in Občina Golubac iz Republike Srbije sta v nedeljo, 26. julija 2015, v Golubcu podpisali **listino o pobratenju** med obema občinama, s katero se bo začelo tvorno sodelovanje med občani obeh občin in obema narodoma. Na zadnji seji Občinskega sveta Občine Žužemberk je občinski svet sprejel sklep o pobratenju z Občino Golubac iz Srbije in Občino Čachtice iz Republike Slovaške, kar je bil tudi pravni temelj za podpis listine, saj se je tvorno sodelovanje odvijalo že prej.

Na tridnevni prireditvi **Sejem Donave**, ki se je odvijala v Golubcu na vzhodu Srbije ob reki Donavi, je delegacija Občine Žužemberk pod vodstvom župana Franca Škufce prvič obiskala Občino Golubac. To je tradicionalna, izjemno obiskana prireditev, v okviru katere je potekalo že 50. tekmovanje v kuhanju ribje juhe (ribje čorbe). Udeležilo pa se ga je preko 90 ekip.

V okviru prireditve je bil eden izmed osrednjih do-

godkov tudi podpis listine o pobratenju, ki sta jo podpisala župan Občine Žužemberk Franc Škufca in predsednik Občine Golubac dr. Nebojša Mijović, udeležili pa so se ga člani občinske skupščine, novinarji in gosti.

S pobrateno občino iz Srbije se bo začelo sodelovanje skorajda na vseh področjih življenja in dela, predvsem pa na turističnem, kulturnem, ekonomskem, kmetijskem, gospodarskem, športnem, šolskem področju ter na področju zaščite in reševanja.

Občina Golubac je ena manjših srbskih občin z okoli 9500 prebivalci. Leži ob reki Donavi. Na njenem območju je Donava najširša - tudi do 7 km, najožja in tudi najbolj globoka, Golubac pa najbolj zaznamuje grad - trdnjava, po kateri je mesto tudi dobilo ime. Površina občine 368 km², s 24 naselji, tretjino občine pa pokriva največji Srbski nacionalni park Donava.

■ Vlado Kostevc

Predaja spominke slike Občini Golubac

Trdnjava-grad Golubac, ki se tudi statično sanira

Podpisana pogodba za sanacijo plazu

V sejni sobi Občine Žužemberk sta v sredo, 16. septembra, župan Franc Škufca in predsednik uprave CGP Martin Gosenca podpisala pogodbo za sanacijo plazu, ki je nastal že leta 2013. Projekt bo potekal v dveh fazah in bo skupaj stal okoli 410 tisoč evrov, od tega bo polovico prispevalo ministrstvo za okolje in prostor. Plaz je poškodoval cesto na Loko, zato bo potrebna tudi ureditev nestabilne ceste in potrebne infrastrukture. Najzahtevnejša bo izdelava okoli dvatisoč m³ velike kamnite izložbe, ki bo obložena s kamenjem. Letos bo podjetje CGP iz Novega mesta saniralo plaz, v prihodnjem letu pa bodo uredili še odvodnjavanje in utrdili brežino. Druga faza sanacije bo stala okoli 220.000 evrov. Podjetje CGP Novo mesto naj bi sanacijo zaključilo oktobra prihodnjega leta.

■ Urednik

Kmalu asfaltirana cesta proti Kleču

Občina Žužemberk si prizadeva, da bi v naslednjih letih izboljšala prometno varnost in povezavo med kraji, zlasti med kraji na obrobju občine. Tako bo še letos moderniziran odsek ceste proti Občini Kočevje, na relaciji Žvirče-Kleč-Polom. Župan Občine Žužemberk Franc Škufca je 1. septembra z novomeškim podjetjem CGP podpisal pogodbo za prenovno in asfaltiranje 800 metrov lokalne ceste v vrednosti dobrih 77.000 evrov. Odsek ceste od južnega dela Žvirč proti Polomu bo končan predvidoma do konca oktobra. Investicijo bo podprlo tudi ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. V Žužemberku pa bodo do konca leta sanirali nestabilno cesto in plaz na lokalni cesti proti Loki. Skupna vrednost sanacije ceste in območja plazu z opornim zidom bo stala občino v prvi fazi okoli 180.000 evrov, svoj delež pa bo primaknilo tudi ministrstvo za okolje in prostor.

■ Urednik

Ustanovna skupščina LAS STIK

V sredo, 22. julija 2015, je v žužemberškem gradu potekala ustanovna skupščina Lokalne akcijske skupine Suhe krajine, Temenice in Krke, ki se je oblikovala na pobudo županov Občin Dolenjske Toplice, Ivančne Gorice, Trebnjega in Žužemberka. Termometer je kazal krepko čez 30°C in vročina je bila komaj vzdržna, vendar to ni ustavilo velikega števila zainteresiranih Topličanov, Ivančanov, Trebanjcev in Žužemberčanov, ki so se udeležili prve, ustanovne skupščine LAS STIK. V hladu grajske dvorane je ustanovno pogodbo podpisalo 82 članov različnih društev, podjetij, javnih ustanov in posameznikov.

Skupščino je s pozdravnim nagovorom začel domači župan Franc Škufca, za njim pa je podžupan Občine Ivančna Gorica Tomaž Smole zbranim predstavil LAS STIK in Uredbo o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014-2020.

V uradnem delu so bili imenovani in s sklepom skupščine potrjeni tako verifikacijska komisija in delovno predsedstvo skupščine, ki mu je predsedoval Tomaž Smole, zapisnikarica in overovatelj zapisnika, nato pa sta bila na podane predloge imenovana še Upravni odbor in Nadzorni odbor LAS STIK.

■ V. Kostevc

TRŠKI DNEVI

Besedilo in foto: Slavko Mirtič

2015

Prižgali kopo

S tradicionalno kulturno etnografsko prireditvijo so v petek, 3. julija, prizadevni oglarji v Srednjem Lipovcu prižgali kopo in s tem odprli tradicionalne Trške dni v Suhi krajini.

S prižigom kope v vasi Srednji Lipovec, ki leži v osrčju Suhe krajine, bogate z gozdovi, so v petek, 3. julija, slovesno prižgali oglarsko kopo. V vasi Srednji Lipovec pri Dvoru sta že pred leti oglarja Franc Vidmar in Brane Skube obudila dandanes skoraj pozabljen način izdelave oglja s kuhanjem kope. Kopo so lipovski oglarji z izdatno pomočjo tukajšnjega gozdnega gospodarstva postavili tudi za letošnji občinski praznik. V kopo so vgradili kar 30 m³ bukovih drv, iz katerih bodo po končanem delu izdelali okoli 2500 kg oglja. Tradicionalna prireditev je pritegnila širšo množico, ki je prisluhnila

pevcem vinogradniškega društva, pevkam Žitnega klasa in domačim glasbenikom, z vezno besedo pa je program obogatil Vlado Kostevc. Zbrane so nagovorili tudi žužemberški župan Franc Škufca, oglar Franc Vidmar, direktor GG Novo mesto Andrej Kastelic in gost, vojaški vikar mons. Jože Plut, katerim je kot prvim pripadla čast prižiga kope. Še pred prižigom kope pa sta opravila blagoslov tukajšnji župnik Janez Zaletel in vojaški vikar mons. Jože Plut. Vaščani so obiskovalce presenetili s pekovskimi dobrotami in prijetnim vzdušjem, ki se je nadaljevalo pozno v noč.

Krvodajalci jubilanti v Žužemberku

V okviru občinskega praznika Žužemberka je Območno združenje RK Novo mesto v nedeljo, 5. julija, v žužemberškem gradu podelilo priznanja krvodajalcem jubilantom. Priznanja so prejeli krvodajalci od 5-krat do 70-krat darovano kri. Na slovesnosti so se sedemintrideset prostovoljnim neplačanim krvodajalcem zahvalili za njihovo darilo, ki rešuje življenja, in podelili priznanja generalna sekretarka RKS Renata Brunskole, predsednica OZRK Novo mesto mag. Mojca Špec Potočar in župan Občine Žužemberk Franc Škufca. V kulturnem programu so nastopile domače pevke Žitni klas in Vesna Zarabec s harmoniko.

Foto: Dejan Maver s.p.

Pester in živahen uvod v Trške dni

Kulturno in športno živahna je bila tudi sobota, 4. julija, ki jo je zaznamovalo tradicionalno tekmovanje v igranju na frajtonarico, ki so jo že sedemindvajseti pripravili hinjski gasilci. Namen te kulturno-turistične prireditve v občini Žužemberk je popularizacija igranja frajtonarice in prispevek k dvigu kakovosti igranja. To v zadnjih letih organizatorju tudi uspeva, žal pa vidno upada število nastopajočih. Po tekmovalnem delu je zbrane zabaval ansambel Mladi Dolenjci. Na Loki v Žužemberku pa se je že v petek, 3. julija, pričel že 21. tradicionalni turnir v odbojki na mivki Alkemist 2015. V turnirju moških dvojic sta osvojila prvo mesto in pokal brata Gašper in Jernej Vrhunc, v kategoriji žensk pa domačinka **Mojca Pene** in **Nina**

Mojca Pene in Nina Kontrec

Kontrec (Free Style). Po končanem turnirju so se zvečer v žužemberški farni cerkvi sv. Mohorja in Fortunata na koncertu za orgle predstavili

mladi organisti Žiga Jernejčič, Tomaž Čegovnik in Primož Fabjan pod mentorstvom prof. Milka Bizjaka.

V Žužemberški farni cerkvi so se na koncertu za orgle predstavili mladi organisti Žiga Jernejčič, Tomaž Čegovnik in Primož Fabjan pod mentorstvo prof. Milka Bizjaka

Uradni začetek Trških dni z otvoritvijo razstave likovnih del društva Mavrica iz Novega mesta s slavnostno gostjo, ministrico za kulturo mag. Julijano Bizjak Mlakar, je potekala v petek, 10. julija, zvečer je sledila zabava s Party Boys v grajskem dvorišču.

Otvoritev spominskega Parka znanih Suhokranjcev

Suha krajina, dolgo pozabljena, zamolčana in odrinjena dežela neodkrite lepote si zasluži, da se razišče njena bogata preteklost.

V petek, 10. julija, je Žužemberku, v okviru občinskega praznika, potekala posebna slovesnost ob odprtju Spominskega parka znanih Suhokranjcev. Že leta 2014 je nastala pobuda za nastajajoči park in nadaljnja prizadevanja za ohranitev spomina na velike osebnosti iz domačega okolja. Park Suhokranjcev bo posvečen različnim osebnostim, med katerimi je največ profesorjev in duhovnikov z bl. sestro Antonijo Fabjan iz Mallega Lipja, filmska igralka, pisatelji, pilot, slikarji in politiki, ki so skoraj celo življenje živeli in de-

lovali kot veliki rodoljubi, pogumni in nadarjeni, srčni, tudi za dobrobit Suhe krajine.

Številne zbrane je nagovorila mag. Jelka Mrvar, ki je kot avtorica projekta k sodelovanju povabila tudi mag. Alenko Vidrgar, akademsko kiparko in avtorico vseh kiparskih upodobitev znanih Suhokranjcev v OŠ Žužemberk. » Suha krajina, predolgo pozabljena dežela neodkrite lepote ob Krki, si je zaslužila, da smo se začeli zavedati njenih naravnih lepote in raziskovati njeno bogato preteklost,« je v uvodu dejala mag. Jelka Mrvar

in dodala, da so v OŠ Žužemberk že leta 1994, pred enainvajsetimi leti, začeli s projektom Znani Suhokranjci. S postavitvijo doprsnega kipa olimpijcu Leonu Štuklju, po materi iz Zafare, se je začel postavljati muzej znanih Suhokranjcev. O vsakem, v leksikonih in strokovni literaturi predstavljenem Suhokranjcu, ki se je s svojim delom in osebnostjo zapisal v slovenski, evropski in celo svetovni prostor, je nastala raziskovalna naloga učencev in mentorjev. Ob tem so se zbrali številni dokumenti, predmeti, knjige, postavljeni so bili bronasti reliefi in 33 medenastih ploščic z imeni odkritih Suhokranjcev. »Tako učenci načrtno spoznavajo zaslužne osebnosti, kar je posebnega pomena za vzgojo suhokranjske zavesti in slovenske identitete,« je poudarila Mrvarjeva. Sorodniki so šolskemu muzeju podarili dragocene dokumente in predmete, kot na primer: lupo s srebrnim ročajem Leona Štuklja, dereze Tomaža Humarja, geometrijsko orodje dr. Antona Kuhlja. V šolskem letu 2014/15 se je v projekt vključila tudi OŠ Prevole s štirimi znanimi Suhokranjci iz KS Hinje. Na pobudo župana Občine Žužemberk in po zgledu nekaterih slovenskih občin je bilo dogovorjeno, da se začne z akcijo »Park znanih Suhokranjcev«, v katerem bodo v središču Žužemberka postavljena tri obeležja: spomenik z imeni vseh doslej odkritih znanih Suhokranjcev in dve obeležji z bronastimi reliefi najbolj zaslužnim. Mag. Jelka Mrvar se je na koncu zahvalila vsem, ki so prispevali k uspehu projekta. Krajši obred blagoslova je opravil tudi škof Andrej Glavan, nato pa so ministrica za kulturo mag. Julijana Bizjak Mlakar, žužemberški župan Franc Škufca in mag. Jelka Mrvar svečano odkrili prvo obeležje z napisi na medenastih podlagi.

■ Slavko Mirtič

Park znanih Suhokranjcev – projekt zgodovinskega spomina in suhokranjske identitete

Tudi bralcem Suhokranjskih poti z veseljem sporočamo, da nam je uspelo uresničiti prvi del projekta »Park znanih Suhokranjcev«.

V petek, 10. 7. 2015, je bil v parku pred Občino Žužemberk odkrit granitni steber z dvema medenastima ploščama, na katerih je vgraviranih 37 imen v Občini Žužemberk odkritih znanih Suhokranjcev. Napisani so po abecedi, na vsaki strani plošče pa je verz Simona Gregorčiča: »Dolžan ni, kar velela mu stran, kar more, to mož je storiti dolžan.«

Spomenik je oblikovala akademska kiparka **mag. Alenka Vidrgar** v sodelovanju s kamnoseškim mojstrom **Benom Ogrinom** z Vrhnike.

Spomenik je blagoslovil novomeški škof msg. Andrej Glavan, ob prisotnosti številnih krajanov in ministrice za kulturo mag. J. B. Mlakar.

Ob tej priložnosti se želimo zahvaliti za vse velikodušne darove, s katerimi ste podprli projekt, ki krepi našo

suhokranjsko zavest, ponos in prispeva k večji povezanosti krajev ter ljudi.

Do 28. 9. 2015 se je zbralo kar **14.144 €**, ki so dar 73 posameznikov in pravnih oseb.

Račun za prvi spomenik v celoti (oblikovalsko, kamnoseško in graversko delo) znaša **5.108 €** in je plačan.

Od 20. 8. 2015 poteka nadaljevanje zbiranja finančnih sredstev za **drugi spomenik** znanim Suhokranjcem, ki ga bomo postavili v novembru 2015. Občina bo po rebalansu proračuna prispevala 5.000 €.

Sestavljen bo iz treh granitnih stebrov, na katerih bodo trije bronasti reliefi, in sicer: **dr. Frana Bradača**, jezikoslovca in prevajalca z Jame; **dr. Janeza Gnidovca**, škofa, misijonarja in duhovnika iz Velikega Lipovca ter **kneza Janeza Vajkarda Auersperga**, diplomata in ministra iz gradu Žužemberk.

RADI PRIDEMO NA DVOR

*Spet smo se na Dvoru zbrali,
da bomo malo poklepetali,
si izkušnje o boleznih izmenjali,
uvod v Trške dneve literarno zaznamovali
in praznik občine kulturno praznovali.*

*Lepo je priti k vam na Dvor,
se veseliti in zabavati brez vseh zavor,
le počutje je naš življenjski semafor.
Tu, na Dvoru, tudi moji dragi so,
z njimi in pri njih mi vedno je lepo.*

*Dragi dvorski penzijski kameradi,
spet ste potrudili se kot ponavadi,
vedite, da obiščemo vas srčno radi.
Čeprav že daleč naše so pomladi,
smo po srcu vsi še vedno mladi.*

*Čez nekaj dni v Žužemberku se dobimo,
da na Trških dneh se povesešimo,
na vse starostne tegobe takrat pozabimo.
Če le preveč ne bodo nas boleli sklepi stari,
bomo vmes še malo zaplesali.*

*Drži?
Res pridite vsi.*

■ Ivanka Škrbe

Reliefe že izdeluje mag. Alenka Vidrgar. Otвори-
tev bo predvidena **13. 11. 2015**. Program bosta pri-
pravili **OŠ Žužemberk** in **OŠ Prevole**, saj je projekt
nastal in se razvija v šoli, kjer se postavljajo temelji
suhokranjske samozavesti in pripadnosti.

Občina Žužemberk načrtuje celovito ureditev
parka in trga, pri čemer bodo sodelovali študen-
tje EASE in podjetje Topos d.o.o..

Od 20. 6. 2015 do 28. 9. 2015 so prispevali za
*Park znanih Suhokranjcev naslednji donatorji do-
brih rok: BTC d.d. Ljubljana, družina Legan, Ko-
munalne gradnje d.o.o., Mitja Mavsar, Turistično
društvo Suha krajina, Aleš Zupančič, Albin Gni-
dovec, Henrik Jarc, družina Mrvar, Bojan Brulec,
Alenka Košič, FS d.o.o., GVO d.o.o., Slavko Gliha,
Jernej Bradač, KGN Novinc d.o.o., Bosiljka Ma-*

*tjašič, Aleš Bradač, Tončka Gnidovec Smuk, Dar-
ko Vardjan, Miran Vidic, Karol Gnidovec, Ivanka
Mestnik, Anton Gnidovec, Lea Hotko, Ministrstvo
za kulturo, Janez Kuhelj, Nataša Kelhar Lužnik,
Jožef Gliha in Vidvana d.o.o..*

43 donatorjem smo se že zahvalili v 58. šte-
vilki Suhokranjskih poti in z osebnim pismom,
vsem zgoraj naštetim pa zdaj z dobro željo, da se
bodo udeležili otvoritve drugega spomenika ali
si park ogledali.

V **1. 2016** načrtujemo postavitev **tretjega spo-
menika s 3 bronastimi reliefi**, in sicer:

- **dr. Antona Kuhlja**, akademika, po rodu z Vr-
hovega;
- **Franka Lovšeta**, guvernerja in senatorja v
ZDA, po rodu iz Hinj;

- **Tomaža Humarja**, vrhunskega alpinista, po
rodu iz Klečeta.

Zato bomo z zbiranjem sredstev nadaljevali.
Za vse, ki bi želeli tudi vnaprej prispevati za to
kulturno in duhovno dobro, dodajamo podat-
ke za donacijo: **TRR SI56 0139 3010 0015 568,
sklic SI00 730100, z namenom »Za Park znanih
Suhokranjcev«**.

**Že izpolnjen plačilni nalog brez zneska do-
nacije lahko dobite tudi v sprejemni pisarni
Občine Žužemberk.**

Dragocen bo vsak, tudi najmanjši dar.

Hvala že vnaprej za vašo naklonjenost pro-
jektu.

Avtorica projekta »Znani Suhokranjci«

■ **mag. Jelka Mrvar**

Podelili občinska priznanja

V žužemberškem gradu je župan Franc Škufca v nedeljo, 12. julija, na praznik Občine Žužemberk, podelil najvišja občinska priznanja. Naziv častnega občana je tokrat pripadel 76-letnemu Leopoldu Severju, upokojenemu učitelju in raziskovalcu.

Na slavnostni podelitvi občinskih priznanj, ki so se je udeležili tudi pred-
sednik Državnega sveta Mitja Bervar ter župana prijateljskih občin Golubac
iz Srbije dr. Nebojša Mijović in občine Čachtice iz Slovaške Michal Bala-
laj, so podelili tudi druga priznanja. Zlati grb Občine Žužemberk je prejel
upokojeni čevljarški mojster Jože Gliha iz Žužemberka, srebrni grb so po-
delili podjetju Keko-oprema, d.o.o. iz Žužemberka, bronasti grb pa je pre-
jel obrtnik Slavko Setničar. Podeljena so bila tudi pisna priznanja, ki so jih
prejeli: ruski vojaški ataše Mikhail Glagazin za dolgoletno dobro sodelo-
vanje z Občino Žužemberk in krepitev prijateljskih vezi med Slovenijo in
Rusijo, Anton Konda in Jože Štupar za izjemen prispevek h gospodarskemu
razvoju in podjetniških dosežkih v Občini Žužemberk, podjetje I-Les Iskra,
d.o.o. za izjemen prispevek h gospodarskemu razvoju in podjetniških do-
sežkih v občini, KUD Žužemberški rogisti za promocijo Občine Žužemberk
in udeležbo na številnih prireditvah ter turistična vodnica Milka Jernejčič
za dobro izvedena vodenja turistov, izletnikov in obiskovalcev po gradu in
okolici. Pisno zahvalo Občine Žužemberk so prejeli komandir policijske
postaje Dolenjske Toplice Leskovar Milan za policijsko delo v skupnosti,

Župan Občine Čachtice,
mag. Michal Balala

Župan Občine Golubac,
dr. Nebojša Mijović

partnersko sodelovanje z lokalno skupnostjo za zagotavljanje večje varnosti
in preventivno dejavnost ter prispevek k splošni varnosti občanov v občini
Žužemberk, Zajc Tomaž za sodelovanje pri pripravi Spominske ure Leonu
Štuklju v OŠ Žužemberk, vodja ljudskih pevk Mojca Pršina za uspešno vo-
denje pevk v pokrajinskih nošah turističnega društva ter zakonca Ljuba in
Jože Šenica za požrtvovalno skrb in delo pri urejanju spomenikov. Prizna-
nja sta podelila župan Franc Škufca in Marija Ban, predsednica Komisije
za mandatna vprašanja, volitve, imenovanja in priznanja.

Priznanja pa je podelil tudi župan. Tako sta pisno priznanje župana Obči-
ne Žužemberk prejela Vida Šušterčič in Martin Grčar za dolgoletno predano
delo v občinski upravi. Pisno zahvalo župana pa je prejel dr. Boštjan Petelinc,
za aktivno pomoč pri razvojnih projektih občine Žužemberk.

»Leopold Sever je veliko svojega raziskovalnega dela posvetil Suhi krajini.
Svojo poklicno pot je začel kot učitelj v OŠ Prevole, kjer je veliko pripomo-
gel, da so se zgradila šolska športa igrišča. Poklicno pot je nadaljeval na OŠ
Ivančna Gorica, kjer je veliko dela namenil preučevanju kristalov, svojo zbir-
ko pa je vedno predstavil tudi na OŠ Žužemberk. Veliko svojega časa je na-
menil tudi svoji veliki ljubezni zgodovini, kjer je preučeval zlasti staroverstva

in Venete. V svojih knjižnih delih se je ukvarjal s
Tičnicami in rimskimi cestami. Od začetka je po-
budnik tradicionalnega kolesarskega izleta po rim-
ski cesti od Ivančne Gorice do Dvora. Kljub temu,
da po rodu ni Suhokranjec, pa je za prepoznavnost
Suhe krajine naredil veliko,« je v obrazložitvi pre-
bral povezovalac programa Lojze Bojanc. Občane
in nagrajence je pozdravil župan Franc Škufca, ki
je med drugim dejal, da je občina v zadnjih letih
zrasla v dobro in stabilno okolje za občane. Za to
imajo veliko zaslug prejemniki občinskih priznanj
minulega leta in preteklih let. Le-ti so s svojim de-
lom in udejstvovanjem v občini in izven nje nare-
dili veliko dobrega in pomembnega, tako so tudi
ime Žužemberka in občine ponesli po vsej Slove-

niji in tudi izven njenih meja. V nagovoru je žu-
pan Škufca povzel najpomembnejše projekte, ki
so se v zadnjem času zaključili ali se še odvijajo.
Slavnostne seje se je udeležil tudi predsednik Dr-
žavnega sveta Mitja Bervar. V svojem nagovoru je
med drugim poudaril, da sodi Žužemberk z oko-
lico med tiste slovenske kraje, ki jih je zgodovina
zelo zaznamovala. Med slovenskimi pokrajinami,
za katere lahko rečemo, da jim je neodvisna slo-
venska država prinesla veliko mero optimizma in
zazrtosti v prihodnost, je tudi Suha krajina. Čeprav
leži v samem srcu Slovenije, so bili kraji in ljudje v
zgornjem porečju Krke dolga leta odrinjeni in niso
bili deležni prave pozornosti. Naravne lepote v po-
vezavi z neokrnjenostjo pokrajine ob zgornji Krki

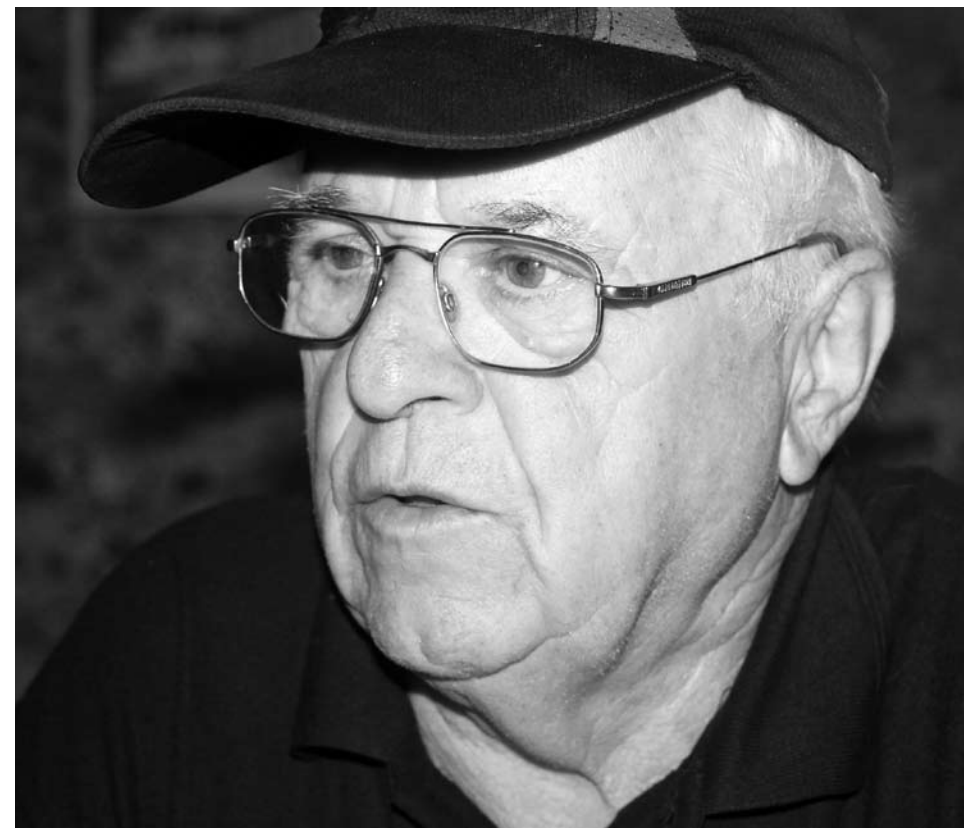
pa ponujajo velike razvojne priložnosti. Sodobni
človek se vse bolj vrača k izvirnim doživetjem v
povezavi z zdravo hrano in zdravim načinom ži-
vljenja. »Če se je industrializacija tem krajem izo-
gnila, je to morda lahko priložnost za različne nove
oblike trajnostnega razvoja,« je dejal predsednik
DS Mitja Bervar in čestital nagrajencem.

Zbrani so ob podelitvi nagrad in priznanj lah-
ko uživali ob poslušanju kvinteta Dvorjani in v
nadaljevanju koncerta Vlado Kreslina, legende
slovenske glasbe. Vlado Kreslin je Suhokranjcem
približal izjemen prekmurski melos, zapel kar ne-
kaj uspešnic in ogrel srca poslušalcev s svojo ne-
posredno iskrenostjo in človeško toplino.

■ **Urednik**

Leopold Sever – častni občan Občine Žužemberk

Gospod Leopold Sever se je rodil 3. januarja
1939 v Ljubljani, doma pa je iz Malih Lipljan pri
Turjaku, po rodu ni Suhokranjec. Sedaj je upoko-
jeni učitelj biologije in kemije in je svoje celotno
delovno dobo namenil poučevanju, vzgajanju in
raziskovanju. Leta 1983 je prejel Jurčičevo plake-
to za vestno in uspešno vzgojo ter izobraževalno
delo v šoli in izven nje. Je prejemnik tudi Zlate
značke Prirodoslovnega društva Slovenije. Leta
1999 si je za vestno in izvirno delo prislužil tudi
Plaketo Antona Tomšiča. Ob koncu njegovega več
kot štiridesetletnega pedagoškega dela je napisal
knjigo Pisani plamenčki. V letu 2002 je prejel
Nagrado Republike Slovenije za življenjsko delo
na področju vzgoje in izobraževanja. Spisal je še
mnoge domoznanske knjige: Iskal sem predmet-
ce, Pozabljene vode, Dosežki in presežki, Vesele
zgodbe z dolenjskih gričev, Vedre dogodivščine
na kako, Prazgodovinski svatje in mi, Tičnice iz
naravoslovja s podnaslovom Zanesljivi kažipoti
v slovensko prazgodovino. Leta 2011 ga je Obči-
na Ivančna Gorica imenovala za svojega častne-
ga občana, letos pa tudi Občina Žužemberk. Le-
opold Sever je človek, ki ljubi in živi za naravo,
spoštuje prazgodovino in je povezovalac narave,
zgodovine in tudi ljudi.

Po rodu niste Suhokranjinčan, kajne?

Ne, nisem Suhokranjec, sem pa iz njenega
obrobja, iz vasi Male Lipljane pri Turjaku, kjer
živim tudi danes. Življenje je tam podobno, je
pa seveda malo več vodovja in izvirov. Druga-
če pa smo si zelo podobni. Narava je po svoje
skopa, če pa jo pravilno razumeš, se lahko z njo
identificiraš in jo imaš rad.

Kdaj in kako ste se prvič srečali s Suho kra- jino? Kdaj pa ste jo spoznali tudi kot njen prebivalec?

Za Suho krajino sem prvič slišal že kot otrok,
ko je bila vojna in se je slišalo bombardiranje.

Starejši so rekli, da je to v Žužemberku ali pa nje-
govi okolici. Prvič pa sem jo videl, ko sem šel z
očetom, ki je bil lovec, na hrib Limberk in sem
videl podolje Krke, oče pa je pojasnil, da je tam
v dolini tudi Žužemberk.

V Suho krajino sem prišel, ko sem nastopil
službo na šoli Prevole, tam nekje leta 1959 ali
1960. Tam je bila osemletka, kjer so predvsem
poučevali učitelji, jaz sem bil prvi, ki sem bil ta-
krat že predmetni učitelj. Poučeval sem kar šest
predmetov: biologijo, kemijo, fiziko, tehnični
pouk, telovadbo in srbohrvaščino. Tukaj nisem
bil dolgo časa, saj sem potem odšel v novo služ-
bo na Osnovno šolo Stična.

Skupaj z učenci sem spoznaval te kraje in
skupaj smo imeli veliko željo, da bi imeli špor-
tno igrišče. To smo naredili na prostoru za šolo.
Skupaj z učenci in krajani smo naredili betonski
valjar, seveda igrišče ni imelo asfalta, iz breзовih
kolov smo naredili gole, pa improvizirane 'koze'
za preskok zato, da je bil pouk športne vzgoje
vsaj malo bolj kvaliteten. Žal smo imeli pogo-
ste obiske iz svetovalnega centra in inšpekcije,
kar je bilo za vse veliko breme. Svetovalci so,
na srečo, imeli razumevanje, saj zaradi razmer
nismo mogli biti v vsem najboljši.

Živel sem v neki hiši na Ratju s še dvema uči-
teljicama. Spominjam se neke hude zime, ko je

v sobi tudi v vedru zmrznila voda in se zjutraj nisem mogel umiti. Še danes se čudim, kako smo kot mladi ljudje vse to lahko zmogli, vendar smo. Imeli smo trdno voljo, življenjski optimizem in vero v boljše življenje. Takrat smo povsem živeli s krajem in naravo.

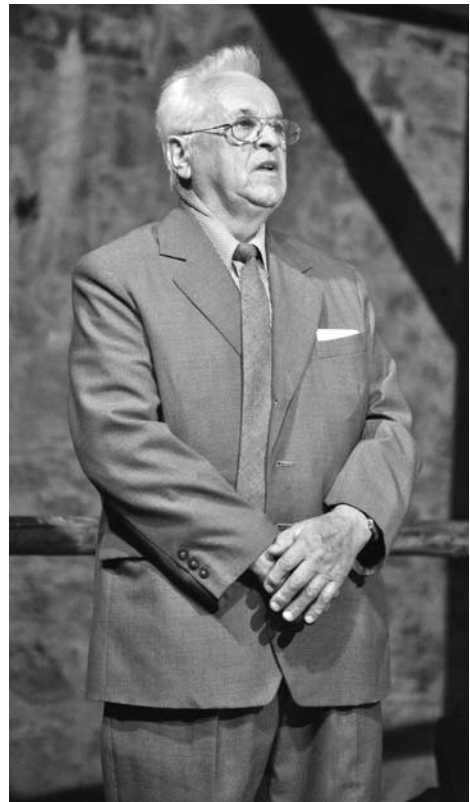
Na šoli smo imeli idejo pa tudi veliko željo, da bi s cesto povezali Prevole s Polomom, saj bi tako dobila šola še več učencev in bi bil pouk še kvalitetnejši. To nam žal ni uspelo. Nerodno je bilo to, ker je bila šola na Prevolah postavljena povsem na novo ter v novo okolje, kjer prej ni bilo šole, in to je bilo čutiti, saj domačini tega niso sprejeli z veseljem.

Se je podoba Suhe krajine z leti pri vas kaj spremenila?

Od takrat, ko sem še bival in učil na Prevolah, je danes čutiti res veliki napredek, šola se je močno modernizirala, kvaliteta pouka je neverjetno boljša, tistih hiš, kritih s slamo, ni več, so nove in lepe hiše in vse se je izboljšalo. Zgrajen je vodovod, ceste so asfaltirane, vse je popolnoma drugače in boljše.

Zadnja leta vas zopet pogosteje videvamo v Žužemberku, na Dvoru in v Suhi krajini. Kaj je razlog?

V te kraje sem vedno rad zahajal tudi potem, ko sem že učil v Stični. Proučeval sem razne oblike kamnin, saj rad živim v naravi. To mi je bilo položeno v zibko. Žal pa sem zaradi tega neko odmaknjen od novih tehnoloških dosežkov in mi to v današnjem času kar dela težave. Seveda se pri vsem tem sprašujem, kam to vodi? Narava je osnova za življenje in nam omogoča

življenje. Žal moja predvidevanja za prihodnost niso razveseljiva, če bomo popolnoma zapustili naravo. Seveda pa ne velja metati puške v koruzo, saj je zmeraj nekaj upanja, ker človek lahko razume naravo in je njen del.

Ste neumoren raziskovalec in zbiratelj kamnin in mineralov, kamnitih oblik in naše prazgodovine. Ste odkrili kaj zanimivega v Suhi krajini? Kako je za vas pomembna vas Ratje?

Sam sem globoko prepričan, da so naši predniki tu živeli že od zadnje ledene dobe. Tuji zapisovalci so jih poimenovali Kelti. Vendar bi to težko rekli, saj je to širok pojem za ljudstvo, ki je bilo razširjeno po vsej Evropi. Ti ljudje, ki so živeli tukaj, so govorili današnjemu jeziku podoben jezik, seveda v postarani obliki. Ko se je začelo priseljevanje Slovanov, so ti staroselci razumeli, vendar jih niso prevladali, saj je baza večina živela tukaj. Dokazov, da je to res, je cela vrsta. Če opazujemo gradiščne skupnosti, saj so takratni prebivalci živeli v gradiščih, so se v teh skupnostih organizirale neke vrste praobčine in to je bila osnova njihovega življenja in varnosti. V bistvu se jim je reklo "gredišče", saj tako rečemo tudi gredi, s katero zaščitimo nek del. V gradišču so bili varni. Za svoje duhovne potrebe so organizirali takoimenovane tičnice. To so bili predeli v bližini gradišča, neke vrste templji. Takratni prebivalci, naši predniki, so bili prepričani, da telo ostane na zemlji, duša pa gre v nebo - v onostranstvo. Duše v onostranstvo odnesejo ptičice ali tičice, zato so ta območja, ki so bila na posebnih mestih, imenovali tičnice. Verjeli so tudi, da so ptice prenašalci želja, zato so jih zelo spoštovali.

V bližini gradišč so bili tudi razni studenci ali drugi viri pitne vode. Gradišča, tičnice in gomile so sama slovenska imena, ki so nastala že v pradžini. Dokaz za to je v tem, da so ob prihodu Slovanov ti zvedeli, kje so svetišča. Kako bi drugače prihajajoči človek vedel, kaj so tičnice, gradišča in vse ostalo, če jim staroselci tega ne bi povedali. Takšno je tudi gradišče pri Ljubljani in ko so prišli Rimljani, so potem v bližini naredili mesto Emono in danes je tu Ljubljana. Če zna kdo to pojasniti, da temu ni tako, je res pravi genij.

Prazgodovina je res zanimiva. Tu gradišč in tičnic ni, razen v bližini Žužemberka in v dolini reke Krke. Zakaj ni na tako velikem območju okoli Kočevja, proti Hrvaški, proti Čabru in tudi potem proti Beli krajini tičnic, gradišč in gomil? Razlog je v tem, da tu ni bilo vode, ni bilo ugodnih pogojev za naselitev. Žal se vsa stara imena niso ohranila, in del Suhe krajine je bela lisa prazgodovine, kar pa po drugem dokazuje, da so ostala območja staroselska in imajo bogato prazgodovinsko in predkrščansko obdobje. Še posebno so zanimivi vodni viri in njihova imena. Še posebno je zanimiva

poganka pod Gradencem, poduhovljeno ime, kamor so naši predniki hodili v veliki suši iskat vodo. To je poduhovljeno vodovje. Raziskoval sem tudi železovo rudo, ki so jo tukaj zelo izkoriščali in kopali. Tu so bogati sledovi, zlasti na območju Dvora, saj so bili kopi daleč naokrog. Bili so tudi na našem območju in zanimivo je tudi to, da se vse vode iz našega območja stekajo v Krko in posredno mi iz Turjaka napajamo Suho krajino.

Na Ratju sem našel kamen, na katerem so bili vrezani neke oznake in simboli, žal sem ta kamen veliko razkazoval in enkrat je tako izgubil. Ratje je zanimiva vas, še posebno iz urbanističnega pogleda. Ima posebno zgradbo in je prava gradiška vas. Za globlje dožemanje Suhe krajine je pomembno, da ima človek neke elementarne izkušnje. Ko smo bili mi mladi, smo hodili še bos, nabirali smo plodove, znali smo si poiskati hrano v naravi, orodje je bilo še dokaj enostavno, naše motike niso bile nič boljše od tistih iz železne dobe, zato lahko mi še bolj čutimo takratno življenje. Današnji rod pa teh izkušenj nima, zato težko dožame takratno življenje. Moja raziskovanja so res orjaško delo, narejena s polno odrekanj, ki pa bodo mogoče bolj jasna kasnejšim rodovom. Žal mladi danes teh osnovnih občutkov nimajo in ne dojemajo teh raziskovanj kot neko resnico, bolj se jim zdi jo kot fantazija ali blodnje. Tudi znanost je preveč 'ekzaktna' in ne pusti drugačnih dožemanj. Vendar je naravoslovje tudi stvar osebnega izkustva in zgodovine, znanost se bo morala bolj odpreti tudi ostalim vedam. Naši predniki žal niso zapustili pisnih virov, ampak so o njih pisali tujci, ki so marsikaj napisali iz svojega pogleda in zato tudi narobe.

Ste tudi neumorni raziskovalec starih poti in cest. Ali ste odkrili kaj zanimivega?

V okviru svojih raziskovanj in na osnovi nekaterih pisnih virov sem prišel do tega, da naj bi tu v Rimskem obdobju tekla pomembna komunikacija – cesta. Na to so me opozorili tudi prebivalci, ki so določene poti imenovali rimska cesta. Tako sem šel enkrat s svojim kolesom to pot raziskovat in tako me je potovanje pripeglalo do Dvora. Na posameznih delih te poti, ki se vije od Ivančne Gorice, Kobiljeka proti Dvoru, so celo lepo ohranjene sledi tlaka nekdanje ceste. Tako je pred 20 leti prišla zamisel, da bi obudili to komunikacijo in v okviru turističnega dogodka izvedli popotovanje s kolesi. Tako je bilo leta 1996 izvedeno prvo takšno popotovanje s kolesi, kjer smo bili trije, ki še danes to organiziramo: jaz, pa Slavko Mirtič in Vlado Kostevc. Za tiste, ki se večkrat udeležujejo teh popotovanj smo pripravili posebna spominska darila. Tako za peto popotovanje udeleženec prejme litoželezni možnar, za deseto bronasti, za petnajsto tolkač in za dvajseto izkaz kot dokazilo vztrajnosti.

Vas je prejem najvišjega občinskega priznanja Občine Žužemberk presenetil in kaj vam pomeni?

Vsako tako priznanje, kot je imenovanje posameznika za častnega občana, je posebno doživetje. Je tudi zadoščenje, da je bilo tvoje delo in odrekanje opaženo ter ima zato za posameznika še poseben pomen. Še posebno me bo to priznanje spominjalo na vsakoletno srečanje na Dvoru, ko se po 25 km vožnje s kolesom srečaš s prijaznimi ljudmi.

Sedaj, ko dokaj dobro poznate Suho krajino, še posebej območje občine, nam zapajte, v čem Vi vidite prednost in kakšno prihodnost napovedujete Suhi krajini?

Ob srečanju z domačini sem v zadnjem času spoznal, da so polni elana, da je vzkliklo novo življenje, še posebno po ustanovitvi nove domače občine. Občutiti je, da se zavedajo, da lahko v svojem okolju delujejo in gredo na novo napredno pot. Po pohodih po Suhi krajini sem opazil, da so tu številni sledovi narave, kamnite tvorbe, podobne živalim, presenetljivo podobne življe-

nju. Predniki so mislili, da so to živali, ki so jih bogovi zavrgli. To so bile pač njihove predstave. Če pa na to gledam s stališča naravoslovca, sem prišel do ugotovitve, da narava nima ostrih robov, ampak vse lepo prehaja. Tako oblikovane kamnine sem zbiral in doma imam zanimivo zbirko, ki bi ji lahko rekel "Poskusi kamnitega življenja". Ker prihajam že v svoja pozna leta, bi rad svojo zbirko podaril gradu, oz. občini ali turističnemu društvu. Če se bo našel takšen kustos ali skrbnik zbirke in bi to nadaljeval ter zbirko razstavil in jo dopolnjeval, bom iskreno vesel. Po svojih skromnih močeh bi pri tem dopolnjevanju tudi sodeloval, zame je pač postavljanje zamujeno. Vesel bi bil, da bi bila ta zbirka nekaj novega, specifičnega za Suho krajino. Moderne galerije ali kakšne druge zbirke imajo mnogi kraji, to pa bi bilo nekaj posebnega in izvirnega ter bi pomenilo nadaljevanje stika z naravo. To bi lahko naredili. Lahko bi k sodelovanju povabili še ostale prebivalce tako, da bi objavili v Suhokranjskih poteh, če ima kdo kaj podobnega, da se bo pri njem oglasil kustos ali skrbnik ter preveril, če je ta naravna umetnina primerna. Vsak darovalec bi bil zapisan. Lahko bi tudi obiskovalci sodelovali pri poimenovanju teh oblik in v posebni nabiralnik dali svoje mnenje, kaj jim te naravne skulpture pomenijo oz. kaj vidijo v njih. Dejansko bi moral vsak državljan v turističnem ali gospodarskem, kmetijskem področju delovati iz lastnega območja, kjer živi. Včasih so znali živeti z okoljem in so naravo z občutkom izkoriščali. Ta pa jim je omogočala preživetje. Danes so drugačni časi. Ta specifičnost zbirke bi bila seveda izjemna in edinstvena.

Kaj bi zaželeli prebivalcem Suhe krajine in občanom občine Žužemberk kot njen častni občan?

Suha krajina ni industrijsko onesnažena, zato mora svoj nadaljnji obstoj in razvoj iskati v turizmu, ki pa ne more biti edina razvojna panoga. Ob njem se lahko razvijajo kmetijska proizvodnja, sejemska dejavnost, lesna predelava. Ljudem bi bilo potrebno dati priložnost, da tržijo svoje proizvode, da lahko turisti nabavljajo dobro in domačo hrano ter doma narejene izdelke. Veliko bi morali delati na lesu in kamnu, ker lahko v obeh najdemo tudi dušo in ju primerno obdelamo. Primerna bi bila tudi nekakšna zbirka rud, saj o tem v Sloveniji nismo veliko storili in bi ob kamninski zbirki bila tudi ta zbirka rud nekaj posebnega.

Nekateri esteti se pri postavljanju zbirk zelo izogibajo množičnosti razstavljenih predmetov, vendar je za obiskovalce dobro, da vidijo vso pestrost razstavljenih predmetov. V današnjem tehnološko razvojnem času ponekod že poznajo tehnologijo, s katero na način s posebnimi tehnološkimi postopki iz koščka rude odlijejo nek predmet, medaljon ali kaj podobnega. Na primer, če bi kdo prinesel košček domače rude

s svoje zemlje, bi se mu lahko za primerno odškodnino izdelal spominski medaljon, ki bi imel posebno vrednost, prežeto z ljubeznijo do domače grude. Tako bi se še bolj vzpodbujala ljubezen do domovine in narave.

V povezavi z gradom sem veliko prebral in sem vesel da se grad oživlja ter je tudi grajski trg vključen v živahno življenje. Še posebno je lep pogled na grad s Krke. Ta te spominja na bavarške gradove, gradove v Porenju ali še kje drugje. To je eden najslikovitejši gradov na svetu in ni odmaknjen od življenja v kraju.

Lepo bi bilo, če bi grad še bolj živel, mogoče bi se vanj vselila občina, saj je bil v preteklosti grad tudi upravno središče. Dobro bi bilo, če bi bila v gradu muzejska zbirka naravno oblikovanih kamnin in rud ter morda tudi drugih izdelkov. Grad bi moral biti upravno, gospodarsko, turistično in družbeno središče. Želim, da bi se čimprej dokončal, seveda se do konca ne more čisto obnoviti. V Žužemberku se da še marsikaj narediti. Zelo sem bil vesel, ko je Žužemberk dobil svojo občino, saj si jo povsem zasluži in mu tudi pripada. Lastna občina je in bo prispevala k vsesplošnemu razvoju celotnega območja. Občanom in Suhokranjcem želim, da bi imeli še naprej radi svoje kraje, svoje vasi, čudovito pokrajino, da bi se radi vračali domov, da bi bili ponosni in da bi moja skromna priporočila vzeli z veseljem, zadovoljstvom, pa tudi z neko resnostjo. Da je to korak k zbliževanju z naravo, od katere se z velikimi koraki oddaljujemo, predvsem s tehnološkimi pridobitvami. Mladina danes svet gleda le preko zaslonov, zato ji dajmo vsaj malo pokazati, da sta zgodovina in narava vredni pozornosti. Če bomo zapustili naravo, nas bo zapustila tudi ona in to takrat, ko jo bomo najbolj potrebovali. Naravne dobrine, ki jih imamo sedaj, na primer les pa vodo, se nam zdijo povsem samoumevne in neizčrpne, ko pa jih bo začelo zmanjkovati, se bomo soočili s kruto resnico. Preživeli bodo samo tisti kraji in območja, ki bodo znali živeti z naravo, ki bodo svoj prihodnji rod znali naučiti živeti z naravo. Zato poskusimo 'ekransko' mladino naučiti in ji privzgojiti ljubezen do rodne zemlje in narave. Naravo občudojoči ljudje bodo znali ceniti tudi preteklost naših ljudi, ki so živeli ob žuljih, pomanjkanju in v težkih razmerah, ampak so se kljub temu ohranili, zato ohranimo spoštljiv spomin nanje.

Leopold Sever je redno našim učencem v osnovni šoli predstavljal svojo bogato zbirko mineralov, še posebno pa je dobro sodeloval z žužemberškim učiteljem Jožetom Mrvarjem.

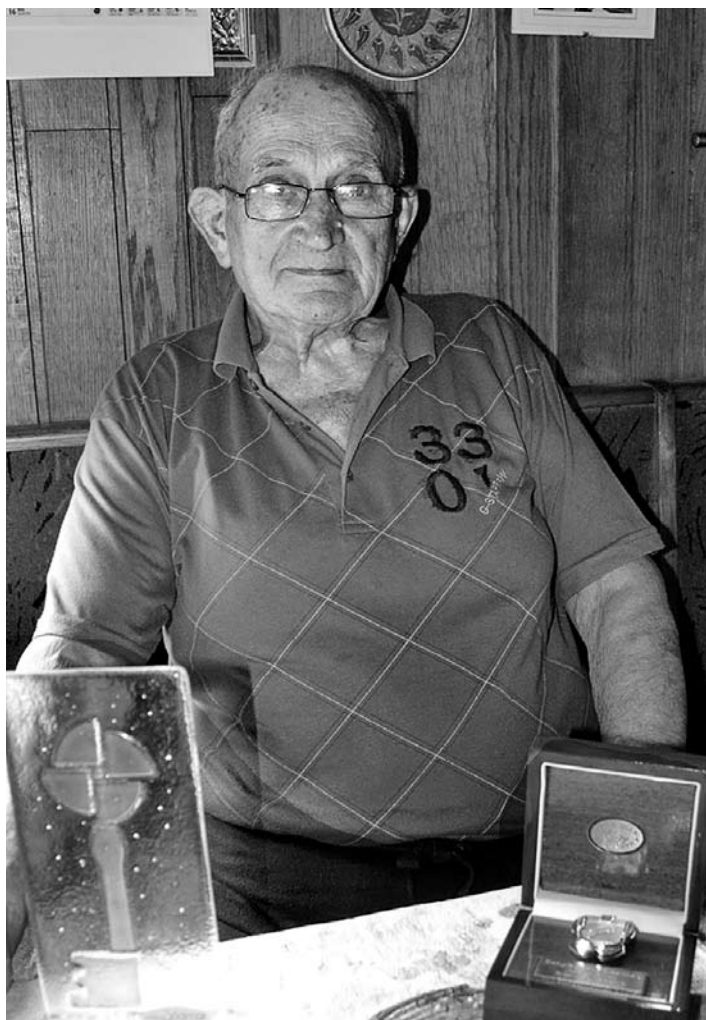
Iskrena hvala za tako prijazen pogovor, ki je bil tudi neizmerno vzgojen. Še enkrat iskrene čestitke ob nazivu častnega občana!

Uspeh pride, če ljubiš tisto, kar delaš

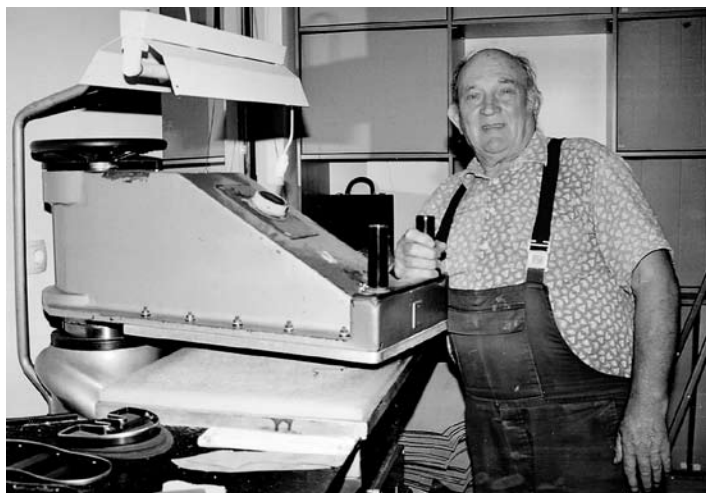
Pogovor z dobitnikom zlatega grba Občine Žužemberk, Jožetom Glihom.

Če se mimo žužemberške osnovne šole odpeljemo v smeri proti cerkvi sv. Mohorja in Fortunata, lahko takoj, ko se izvijemo iz primeža prvega ostrega ovinka in ko se cesta ponovno zravna, na levi strani opazim prijetno domačijo, katere vhod je obdan z vinsko trto in na kateri še vedno visi napis »Čevljarstvo Jože Gliha«. In točno tam je doma moj tokratni intervjuvanec, dobitnik zlatega grba Občine Žužemberk, upokojeni čevljar Jože Gliha.

Že takoj ob prihodu sta me pozdravila tako Jože kot njegova žena. »Poročena sva več kot šestdeset let,« je na začetku najinega pogovora ponosno povedal Jože. Da, z ženo Gabrijelo, ki jo vsi kličejo Jelka in ki je doma iz Horjula, a je v Žužemberk prišla že kot mlado dekle, sta poročena že kar 63 let in v zakonu so se jima rodili štirje otroci; Jože, Darko, Rado in Milena. Imata tudi vnuke in pravnuke. »Ravno v teh dneh bova šla na krst najine vnučke,« je dejala Jelka. Otroke, vnuke in pravnuke imata zelo rada in najbolj srečna sta, če ju obiščejo.

Tudi Jože je iz družine, v kateri je bilo veliko otrok. Rodil se je 24. oktobra 1928. V družini je bilo vsega skupaj kar enajst otrok; šest sester in pet bratov. Danes živijo še trije. Njegov oče je bil ubit leta 1944 v vojni, mati pa je ostala sama s številno družino. Skozi življenje se je prebijala zelo težko in otroci so morali zato že zelo zgodaj poskrbeti za svoje preživetje. Težko je bilo sploh v času vojne. Najin pogovor te grozote ni mogel zaobiti. Jože je bil kot najstnik priča najbolj okrutni strani vojne. Videl in doživel je krutosti vojne, ki preprostemu človeku ni prizanašala ne glede na to, na kateri strani je bil. Živo se spominja časov, ko so bombe nad Žužemberkom sejale smrt. Sam je pomagal številnim ranjencem in še sedaj mu je hudo, ko mu spomin poseže v čas, ko je moral ovijati strelne rane mladim in starim sokrajanom. »Videl sem ležati glave na tleh, telesa pa so ločeno ležala nekaj

metrov stran, « je tiho dejal. Številni ranjeni, številni mrtvi, lakota – to je bila bera vojnega vsakdana v Žužemberku. Spomnil se je tudi dne, ko je bomba padla neposredno v bližino njihove hiše. »Cel teden nismo imeli kruha doma. Ko je proti koncu tedna mati uspela prinesiti domov nekaj moke in je pričela mesiti testo, je letalo bombo odvrгло blizu našega okna. Okno se je v tistem hipu zaradi sile eksplozije razsulo, steklo pa je padlo naravnost v testo... In otroci smo spet ostali brez kruha, lačni.« A vojna melanholija mu ni vzela veselja do tistega, kar ga je povezovalo z očetom, z njegovimi predniki – veselja do čevljarstva.

Čevljarstvo je bilo Jožetu tako rekoč položeno v zibelko. S čevljarstvom se je ukvarjal tako njegov dedek, kot tudi njegov oče, ki se je ponašal z lastno čevljarско delavnico. Jože se je za čevljarja učil že od malega. Vsak dan je po šoli skupaj z brati in s sestrami pomagal očetu v delavnici. Na svojega očeta je še danes zelo ponosen. »Bil je najmočnejši čevljar daleč naokoli,« je zaupal v pogovoru. Svoje čevljarско znanje je nato širil v Ljubljani pri Janezu Koščaku na Dunajski cesti. Poti v Ljubljano k mojstru čevljarju, kamor se je moral odpraviti peš, se še danes živo spominja. »Mati mi za popotnico ni mogla dati niti kosa kruha, saj ga ni imela,« je dejal s priokusom grenkobe, »Dejala mi je 'Boš že prosil koga na poti za kruh.' A mi je zraven zabičala 'Samo ukrasti ga pa ne smeš nikjer.' In ga tudi nisem. No, prosil sem ga pa in ga nekaj tudi dobil.« Po dobrih dvanajstih urah je nato le prispel v Ljubljano h Koščaku in tam naprej pridobival svoje čevljarско znanje. Ko se je vrnil v Žužemberk, je kot vajenec in kasneje pomočnik delal v podjetju Krupon, po stečaju le-tega pa pri privatnih čevljarjih. Mojstrski izpit je opravljal leta 1946 v Novem mestu, kamor se je podal s kolesom. »Časi so bili takrat že malce boljši in mi ni bilo potrebno iti peš v Novo mesto. Takrat smo imeli že kolo,« je povedal.

Leta 1967 je Jože postal samostojni obrtnik čevljarstva. Delavnico je imel doma in v najbolj aktivnih časih je naenkrat na Cigaletovo ulico, kjer je bila velika trgovina z obutvijo, odpeljal kar po 900 parov njegovih znamenitih copat. »V tem času sem zamenjal kar štiri stroje. Vsakič znova sem kupil boljšega,« je dejal in se ob tem spomnil prvega stroja, na katerem je delal. Tistega, ki ga je leta 1913 – že takrat rabljenega – kupil njegov oče. »Bil je na nožni pogon, natančen, a zelo nevaren. Hitro ti je lahko poškodoval prste, če nisi pazil,« je pojasnil in še dodal, »Ta 'mašina' je cela železna in še vedno lahko delaš nanjo, ne bo nikoli 'falila'.« Ta stroj ima doma še danes in verjame, da ima zaradi svoje starosti – star je več kot 100 let – muzejsko vrednost. Dobro se spominja tudi, kako je v osemdesetih letih kupil enega takrat najmodernejših strojev, sploh zato, ker stroj takrat še zdaleč ni bil poceni. »Stroj je stal toliko kot en osební avto takrat,« je povedal. Vseskozi se je trudil, da je izdeloval kvalitetne izdelke in morebiti je prav v tem ključ njegove dolgoletne čevljarске kariere.

V svoji službeni karieri je Jože prejel številna priznanja za svoje dobro in dolgoletno delo, najbolj pa je zagotovo ponosen na zlati grb, ki mu ga je za 45 let obrti podarila Občina Žužemberk. »Še nihče v naši občini ga nima,« je dejal ponosno in dovolil, da ga slikam z zlatim grbom in zlatim ključem, še enim priznanjem za dolgoletno delo. Danes sukanec in usnje pri Glihovih v rokah držita Jožetov sin Rado in snaha Darinka, a četudi Jože že kar nekaj let ni več aktiven čevljar, še vedno z zanosom govori o svojem poklicu. Toplina in žar, ki mu ob tem sijeta iz oči, potrjujeta resnico latinskega reka, ki pravi: »Skrivnost uspeha v življenju ni v tem, da človek dela tisto, kar ljubi, temveč da ljubi tisto, kar dela.«

■ Mateja Filipič

Koncert Vlada Kreslina

Vlado Kreslin, legendna slovenske glasbe, je na nedeljskem koncertu ob občinskem prazniku Občine Žužemberk v žužemberškem gradu Suhokranjcem približal izjemen prekmurski melos, zapel kar nekaj uspešnic in ogrel srca poslušalcev s svojo neposredno iskrenostjo in človeško toplino. Uživali smo ob norih komadih, kot so Tvoje jutro, Spet doma, Črne kitare, Od višine se zvrti, Namesto koga roža cveti, Poj mi pesem in doživeli nepozaben koncert.

■ Urednik

Praznik šoferjev in avtomehanikov

Ob prazniku šoferjev in avtomehanikov je delegacija ZŠAM Slovenije položila venec padlim borcem na Cvibljju, kjer počiva 2238 padlih rodoljubov, bork in borcev tudi drugih narodnosti iz sosednjih držav, ki so padli v teh krajih in počivajo še v nekaterih okoliških grobiščih. 13. julij je dan, posvečen šoferjem in avtomehanikom. Prav na ta dan pa so prve motorizirane enote štaba 4. Slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade Ljuba Šerčerja z več kamioni in tanki pred 67. timi leti osvobodile Žužemberk. Bitka je trajala od zgodnjega jutra do poznega večera, ko je bil trg naposled osvobojen. Pred mogočnim spomenikom padlim, delo kiparja Marjana Tepine, so se poklonili spominu na padle župan Franc Škufca, član predsedstva Stanislav Andolšek in predsednik občinske borčevske organizacije Polde Suhorepec. Priložnostni kulturni program pa so pripravile članice ZZB s predsednico komisije za kulturo Ljubo Šenica.

■ Urednik

Srednjeveški dan

V sklopu praznovanja praznika občine Žužemberk in Trških dni je Turistično društvo Suha krajina v nedeljo, 12. julija, pripravilo že sedemnajsti srednjeveški dan, v katerem se je zvrstilo nešteto dogodkov. Več kot stodvajset vitezov in dam iz različnih viteških redov iz Slovenije in tudi tujine je pripravilo zanimiv in pester program..

Grajski utrip so v zgodnjih jutranjih urah popestrili stojničarji, medtem ko se je grajska gospoda odpeljala k sveti maši v farno cerkev sv. Mohorja in Fortunata, kjer je bilo tudi farno žegnanje. Sledilo je kosilo in takoj po njem predstavitev srednjeveških plesov, med katerimi je izstopal tudi domači viteški red, po njem je sledil mimohod vseh skupin, lokostrelski turnir in prikaz viteških veščin. Teater Cizamo in različne skupine iz tujine Vrbovske Vrby iz Slovaške, Ivanečki vitezi, Auereirus Unicornis in Bratstvo svetog Mihovila iz Hrvaške so prikazali zanimiv in pester program za vse generacije.

Sedemnajsti srednjeveški dan so s prikazom viteških veščin zaključili člani slovaške viteške skupine Trnovska kampania.

■ Urednik

Šmihelski talenti

V četrtek, 9. julija 2015, se je v parku Alojzija Zupanca pred cerkvijo sv. Mihaela v Šmihelu odvijal družabni večer, na katerem so se predstavili talenti iz »šmihelskega« okoliša.

Prireditev je potekala v okviru Trških dni, našega občinskega praznika. Smisel prireditve je bil kulturno dogajanje v našem okolišu in predstavitev talentov, ki jih glede na majhnost kraja ni malo.

Prvi in zadnji nastopajoči je bil mladi, nadobudni saksofonist Tomaž Rojc, za njim pa so po vrstnem redu nastopili: naši najmlajši otroci s točkama Peričice in Medo Brundo, sledili pa sta čudovita pevka točka Sare Sadar in igranje na sintisajzer, ki ga je odlično opravila Lana Papež. S petjem in igranjem na kitaro sta Nika Vidic in Tamara Butala dodatno popestrili prireditev. Da znamo plesati, pa so pokazale plesalke orientalskega plesa Helena, Barbara in Sonja. Karmen Sadar pa nam je za konec recitala pesem rojaka Jožeta Kastelica. Prireditev je vodila Simona Sadar, scenarij je napisala Tina Turk, za ozvočenje je poskrbel Dejan Rojc, za dodatno organizacijo pa so poskrbele Helena Barle, Karmen Sadar in Petra Vidic.

Ob tej priložnosti se vsem nastopajočim in sodelujočim iskreno zahvaljujem.

■ Tina Turk

Literarni večer na Dvoru

DU Dvor je v okviru Trških dni in praznika občine Žužemberk organiziral literarni večer s sosednjimi društvi. Našemu vabilu so se odzvali literati iz DU Dolenjskih Toplic, Straže, Mirne Peči, Žužemberka in domačini.

Večer smo imeli v prostorih muzeja in galerije na Dvoru. V uvodu nam je g. Stanko Novinc povedal o železarni na Dvoru, poudarek je bil na umetniškem delu, saj je bilo le-to prikazano na posnetkih. Večer so popestrili fantje domačega zbora FUŽINA in harmonikarji pod vodstvom Roka Legana.

Nastopajoče je pozdravil g. župan Franc Škufca, ga. Marija Ban pa v imenu upokojencev. Vsem se je zahvalila za obisk in nastop ter jih povabila na zakusko.

Udeleženci so bili prijetno presenečeni nad lepim ambientom v nekdanji tovarni Novolesa.

■ Tončka Banko

20-letnica blagoslovitve farne cerkve

V cerkvi sv. Mohorja in Fortunata so župljani v petek, 10. julija, praznovali 20. obletnico obnovitve in ponovne postavitve župnijske cerkve. Slovesno bogoslužje je ob somaševanju z dekanom Francem Vidmarjem in graditeljem cerkve Francem Povirkom ter številnimi duhovniki vodil novomeški škof Andrej Glavan. Franc Povirk se je v zgodovino zapisal kot graditelj cerkve, ki mu je v težkih časih ob številnih težavah uspelo skoraj nemogoče, saj mu je z izjemno držo in zavze-

tostjo ter podporo faranov uspelo v dobrem desetletju potrpežljivega dela obnoviti farno cerkev. S svojim delovanjem, ki je bilo zmeraj povezovalno, je prispeval tudi k prepoznavnosti Občine Žužemberk, ki mu je leta 2006 podelila naziv častnega občana. Kljub velikim težavam mu je ob žrtvovanju lastnega zdravja uspelo zgraditi cerkev, ki bo ostala našim zamcem. Ob tej priložnosti je dekan Vidmar predstavil tudi knjigo II. del Spominov dekana Karla Gnidočca.

■ S. Mirtič

NAŠA OBČINA

Občina praznik slavi,
v ta namen se zbrali smo vsi.
Pevski zbor na proslavi poje,
upokojenci recitiramo pesmi svoje,
harmonike glas nam veselo doni,
na proslavi zdaj zbrani občani smo mi.
Občina naš praznik slavi,
ves teden praznujemo trške dni,
vsak dan se kaj novega dogaja,
razstave, tekmovanja in tudi priznanja.
Grad naš mogočni na skali stoji.
Pod njim pa zelena Krka šumi.
Kdor rad bi se malo povesečil,
kozarček rujnega popil,
naj pri nas se oglasi,
saj praznujemo trške dni.

■ Jožefa Pelc

20-letnica KUD Žužemberški rogisti

V okviru letošnjega praznovanja občinskega praznika in Trških dni je Kulturno umetniško društvo Žužemberk proslavilo 20-letnico svojega aktivnega delovanja.

Začetki segajo v leto 1992 še v okvir Zveze lovskih družin Novo mesto in mentorja Braneta Podgornika, ki je pripravil tečaj igranja na lovske rogove, ki se ga je udeležil Slavko Setničar. Kmalu je za sodelovanje pridobil še člane iz lovskih vrst: Rada Gliho in Franca Struno, kasneje še Franca Potočarja in Gregorja Kaplana. V letu 1995 so se poimenovali Žužemberške rogiste. V letu 2005 so ustanovili samostojno kulturno umetniško društvo, ki ima danes tudi svojo balinarsko sekcijo.

V 20 letih delovanja so sodelovali na številnih revijah lovskih pevskih zborov in rogistov, na občinskih prireditvah ter promovirali Žužemberk in Suho krajino v domovini in tujini. Poudariti je potrebno, da so ena redkih skupin in društev, ki so zmeraj pripravljeni in sodelujejo na prireditvah, ki jih organizira Občina Žužemberk, odlično pa sodelujejo tudi z ostalimi društvi in organizacijami.

V okviru skupine je delovalo daljši ali krajši čas več članov, danes pa skupino, ki je prepoznana v Sloveniji, sestavljajo: Slavko Setničar, ki je tudi dolgoletni predsednik društva, Franc Potočar, Sandi Zupančič, Janez Zupančič, Klemen Vidmar, Janez Piškur in Jurij Piškur.

Ob tem jubileju članom iskreno čestita tudi uredništvo in jim želi uspešno nadaljnje delo.

■ **VladiMir**

Nastop na mednarodnem sejmu Alpe Adria leta 1997

Nastop ob občnem zboru v letu 2015

Prevzem kanalskega sistema

Ob prazniku občine Žužemberk je potekala vrsta dogodkov, med katerimi je za občane izrednega pomena tudi dokončanje izgradnje kanalskega sistema Trške njive. Kanalski sistem, ki je že v funkciji in na katerega se že priklaplajo porabniki, je v soboto, 11. julija, slovesno blagoslovil dekan Franc Vidmar.

■ **Urednik**

Povedali so:

Ime mi je Elena Čapošová in že od otroštva živim v mestecu Čachtice na Slovaškem. Od leta 2006 sem zaposlena na Občini Čachtice kot referentka in sem do lanskega leta skrbela za upravljanje s 136 občinskimi najemnimi stanovanji in za pokopališča.

Od leta 2015, ko je funkcijo nastopil novi župan, so mi dodelili tudi področje turizma in upravljanje z gradom Čachtice, ki do letos nista bili samostojni področji. Od leta 2006 sem predsednica združenja „Spolok čachticeho ringu“, to je neodvisna neprofitna organizacija, ki se angažira na kulturnem, družbenem področju in deluje v javnem interesu občanov. Najbolj znana prireditev, ki jo naše združenje pripravlja vsako leto, je „Bathoryčkina kapljica krvi“. Sem tudi članica komisije za varstvo okolja in turizma, ki deluje pod okriljem občine.

Ideja o ustanovitvi partnerstva z mestom Žužemberk mi je bila vseč že od prvega kontaktiranja gospoda župana Žužemberka z našim mestom. Všeč mi je ideja srečevanja in izmenjave izkušenj na različnih področjih našega življenja.

Po prvem srečanju pri nas, v Čachticach, smo se veselili, da bomo spoznali vaše mesto Žužemberk, v času srednjeveških dni. Prireditev je name in na moje sodelavce, ki smo pripotovali iz Čachtic, naredila velik vtis. V Žužemberku smo bili župan Čachtic, mag. Michal Balala, referentka za kulturo in direktorica kulturnega centra, Alena Novotná, glasbena skupina Vrbovské Vřby in jaz.

Navdušeni smo bili na odlično organizacijo, bogatim programom, srednjeveškimi kostumi, ki so bili čudoviti, skrbjo in gostoljubnostjo, s katero ste nas obdali. Občudovanja vredno je bilo, kako je predsednik vašega turističnega društva in vodja gradu, gospod Vlado Kostevc, celotno prireditev s pomočjo sodelavcev obvladoval. Vzhičeni smo bili, ko smo videli vaš grad, ki je preprosto prekrasen in čudovito obnovljen.

Navdušeni smo bili nad samim mestom Žužemberk in malimi vasicami, ki so del vaše občine. Čudoviti vinogradi, posajeni na hričkih s ču-

Elena Čapošová, upravljavka Gradu Čachtice, Slovaška

dovitim razgledom, so nepozabni. Zelo poučno je bilo, ko smo si ogledali tradicionalni način proizvodnje oglja, zabavna je bila vožnja s kočijami z vpreženimi konji. Imate prekrasno reko, všeč so mi njene brzice in mesto nasploh je zeleno. Ne samo jaz, celotna delegacija je bila očarana nad ljubeznivimi, odprtimi in gostoljubnimi prebivalci, ki so za nas skrbeli ves čas našega bivanja v Žužemberku.

Na koncu bi se rada še zahvalila vsem, ki so za nas v Žužemberku skrbeli, oz. so naše srečanje omogočili in organizirali. Hvala gospodu županu Francu Škufci, direktorju občinske uprave Jacquesu Grosu, Vladu Kostevcu, Marjanu Mengerju, Jelki Kocjancič, Jasmini Mirtič, predsedniku društva vinogradnikov Antonu Konciliji, občinskemu svetniku Jožetu Papežu, Slavku Mirtiču in mnogim drugim, ki so skrbeli, da smo se ves čas bivanja pri vas odlično počutili.

Še enkrat najlepša hvala za vse doživeto. Veselimo se, da bomo tudi v prihodnosti lahko razvijali medsebojne odnose in sodelovanje med dvema slovanskima, kulturno zelo podobnima narodoma.

Zvezdana kot zvezda zaključila Trške dni

Trške dni so v Žužemberku zaključili z gostjo Zvezdano Mlakar.

Ob zaključku tradicionalnih Trških dni je bila v ponedeljek, 13. julija, spominska ura, posvečena slavni filmski igralki, rojeni v Žužemberku, Rozaliji Sršen – z umetniškim imenom Zalla Zarana. Številno občinstvo v kleti žužemberškega gradu so pozdravili Vlado Kostevc, župan Franc Škufca in Magda Kastelic Hočevnar, ki je v nadaljevanju večera predstavila popularno slovensko igralko Zvezdano Mlakar. Razgovor z odrsko zvezdo je Magda spretno vodila in razkrila marsikatero tančico iz igralkinega poklicnega in zasebnega življenja. Popularno igralko Zvezdano Mlakar, ki je v zadnjem času tudi voditeljica nočne oddaje na televiziji, so gledalci nagradili z gromkim aplavzom, kot tudi številne sodelujoče v kulturnem programu. Program je povezovala Lili Hrovat, s pesmijo so se predstavili Moški pevski zbor Cirila Zajca iz Žužemberka pod vodstvom Nine Zajec, pesnica Silva Mohorčič, trebušna plesalka Helena Barle in s kitaro ter pesmijo Blaž Koncilja. Osmi spominski večer na slovensko filmsko igralko tako ostaja po zaslugi prof. Magde Kastelic Hočevnar in zanimive gostje Zvezdane Mlakar kot večer iskrenosti, pristnega veselja, ljubezni in spoštovanja do drugih.

■ **Urednik**

Prva pomoč rešuje življenje, a je še vedno tabu?

Ljudje se ustrašijo svojega neznanja.

Vsakemu izmed nas se lahko zgodi, da se znajde v situaciji, ko sam, nekdo izmed bližnjih ali pa oseba, ki smo jo srečali naključno, potrebuje prvo pomoč. In kaj storiti takrat?

Janez Kranjc, Gregor Longar, Aleš Zaletelj, Nataša Kranjc, Jerneja Filipič in Stanko Miklavčič so ekipa šestih mladih in zagnanih Suhokranjcev, ki se zavedajo, kako pomembno je, da smo vsak trenutek pripravljeni na to, da nudimo pomoč človeku, ki se je znašel v situaciji, v kateri je ogroženo njegovo življenje.

Že v prejšnji številki Suhokranjskih poti smo poročali, da si je ekipa v Šentrupertu na Dolenjskem letos junija z zmago na regijskem preverjanju ekip prve pomoči zagotovila nastop na letošnjem državnem prvenstvu, zato se spodobi, da takšni ekipi namenimo malce več pozornosti.

In kako se je sploh pričela pisati zgodba te šestčlanske ekipe, ki ji pomagati sočloveku ne pomeni le zakonsko določene obveze temveč moralno dolžnost?

Vseh šest je lani skupaj s še šestimi kolegi opravilo tečaj za bolničarja. Takrat so bili razdeljeni med dve ekipi, ki pa sta s koncem lanskega leta razpadli. Ker je omenjena šesterica pridobljeno znanje prve pomoči želela obnavljati in aktivno prispevati k dvigu varnosti v Občini Žužemberk, so se letos marca dobili, osnovali skupino in pričeli z vajami. Kljub slabi finančni podpori in posledično slabši opremljenosti ekipe se niso vdali. Poleg vaj so obiskali tudi nekaj tekmovanj prve pomoči po Sloveniji, kjer so tekmovali izven konkurence, a vedno dosegli visoke uvrstitve.

Z ne prevelikimi pričakovanji, a z ogromno željo po novih izkušnjah in preizkušnjah so se letos junija podali v Šentrupert na Dolenjskem, kjer je bilo pod okriljem novomeške izpostave Uprave za zaščito in reševanje, območnega združenja Rdečega križa ter občine Šentrupert izvedeno 21. preverjanje ekip prve pomoči dolenjske regije. Izmed štirinajstih ekip iz celotne Dolenjske in Bele krajine je šesterica iz Občine Žužemberk pokazala največ znanja in suvereno slavila zmago ter uvrstitev na državno tekmovanje!

A uspehu navkljub vsi člani ekipe ostajajo skromni in zatrjujejo, da so takšne uvrstitve zanje sicer lepa spodbuda in nagrada za vloženi trud, a niso njihov cilj. Za cilj so si zastavili predvsem osveščanje širše javnosti o pomenu in nujenju prve pomoči, saj želijo s tem razbiti mit, ki pravi, da lahko posameznik z nudenjem prve pomoči človeku v stisku bolj škodi kot pomaga. Tako so vedno veseli, če dobijo priložnost, da svoje pridobljeno znanje in izkušnje delijo z drugimi. V septembru so se z veseljem odzvali povabilu Osnovne šole Žužemberk in za učence v okviru Evropskega tedna mobil-

nosti pokazali postopek pravilnega ravnanja v primeru prometne nesreče. Takšnih akcij si v bodoče želijo še več, sploh za mlajše generacije, saj se jim zdi izredno pomembno, da se že mladi pričnejo zavedati, da lahko znanje prve pomoči reši življenje – naše življenje, življenje naših sorodnikov, ljudi, ki jih imamo radi ali pa tistih, ki jih srečamo na poti skozi življenje.

Člani ekipe so:

Ime in priimek: Janez Kranjc

Izobrazba: ing. strojništva

Zakaj si se odločil za vstop v

ekipo: Zaradi osebne življenjske preizkušnje.

Tvoja vloga v ekipi: vodja ekipe

Tvoje mnenje o osveščenosti

ljudi na področju PP: Menim, da bi morali večkrat letno predstavljati ljudem naše delo in s tem aktivno osveščati ljudi o pomenu znanja prve pomoči.

Ime in priimek: Gregor Longar

Izobrazba: dipl. inženir gradbeništva.

Zakaj si se odločil za vstop v

ekipo: Zato, da bi znal v kritičnih trenutkih pravilno in uspešno pomagati pomoči potrebnim.

Tvoja vloga v ekipi: bolničar.

Tvoje mnenje o osveščenosti

ljudi na področju PP: Mislim, da je osveščenost premajhna, mnogim se to enostavno ne da učiti,

veliko pa se jih tudi boji pomagati v primeru nesreče. Potrebno je izpostavljati pomen nujenja prve pomoči, podpirati ljudi, ki se ukvarjajo z njo in za širši krog ljudi organizirati brezplačne delavnice na temo nujenja prve pomoči.

Ime in priimek: Aleš Zaletelj

Izobrazba: zaključujem študij vodarstva in komunalnega inženirstva.

Zakaj si se odločil za vstop v

ekipo: Da bi bil pripravljen na takšne situacije, kjer moram zdravstveno pomagati bližnjim in ostalim.

Tvoja vloga v ekipi: bolničar

Tvoje mnenje o osveščenosti

ljudi na področju PP: Mislim, da se znanja prve pomoči zavedajo oz. za to pokažejo interes šele potem, ko se zgodi kaka nezgoda njim ali bližnjim. Veliko je takih, ki so samo »firbci«, ki ob nesrečah ne storijo ničesar. Ljudi bi morali že od malega vzgajati o pomenu

prve pomoči, jih izobraževati na tem področju, kot to npr. počnejo gasilska društva. Na tak način bi do mladih morala pristopiti tudi Civilna zaščita oz. Rdeči križ. Prva pomoč ravno tako rešuje življenja, kot jih rešujejo gasilci.

Ime in priimek: Nataša Kranjc

Izobrazba: dipl. ing. zootehnike

Zakaj si se odločila za vstop v

ekipo: Za vstop v ekipo oz. moje navdušenje nad prvo pomočjo je zasluga mojega moža. On se je po odlično opravljeni življenjski preizkušnji odločil, da osveži in okrepi svoje znanje iz prve pomoči in ob tem navdušil še mene.

Tvoja vloga v ekipi: bolničar

Tvoje mnenje o osveščenosti

ljudi na področju PP: Žal smo oz. so ljudje v naši okolici premalo osveščeni, čeprav mnogi najbrž menijo, da bi znali pomagati, a po pogovoru ugotovijo, da temu vendarle ni tako. Potrebno bi bilo organizirati brezplačne delavnice s predavanji in praktični-

mi vajami na temo prve pomoči, učence v osnovnih šolah pa spodbujati, da sestavijo ekipe prve pomoči, ki bi se udeleževale tekmovanj. Z aktivnostjo in uspehi bi za prvo pomoč navdušili tudi sošolce in družinske člane.

Ime in priimek: Jerneja Filipič

Izobrazba: študentka 4. letnika

Zakaj si se odločila za vstop v

ekipo: obnavljanje znanja in po- navljanje principov dajanja PP, pridobivanje izkušenj, druženje

Tvoja vloga v ekipi: bolničar

Tvoje mnenje o osveščenosti

ljudi na področju PP: Ljudje se srečajo z napotki, kako nuditi prvo pomoč, največkrat le pri opravljanju voznškega izpita, če že poklicno vsakodnevno niso v stiku z ljudmi, ki potrebujejo tovrstno pomoč. Toda to znanje se hitro pozabi, če se ne obnavlja, zlasti če je bilo pridobljeno v kratkem času. Marsikdo se zato ustraši nuditi prvo pomoč, čeprav

je zakonsko, po mojem mnenju pa tudi moralno dolžan pomagati. Tabu, da bo posameznik s pomočjo naredil več škode kot koristi, je med ljudmi še vedno močno prisoten.

Ime in priimek:

Stanko Miklavčič

Poklic: avtoklepar

Zakaj si se odločil za vstop v

ekipo: Za vstop v ekipo sem se odločil zaradi uporabnosti PP v vsakdanjem življenju in zaradi obnavljanja znanja na srečanjih oziroma pripravah na tekmovanja.

Tvoja vloga v ekipi: skrbnik za varnost

Tvoje mnenje o osveščenosti

ljudi na področju PP: Ljudje so glede pomembnosti znanja prve pomoči premalo obveščeni. Nameniti bi bilo potrebno več sredstev za informiranje ljudi, organizirati brezplačne predstavitve oz. kratke tečaje in jih s tem pritegniti k aktivnem sodelovanju.

■ **Mateja Filipič**

Malo za šalo, nič zares!

NERAZSODNOST

France in Andrej, stara prijatelja, se srečata in se pogovarjata o požaru, ki je pred dnevi izbruhnil v eni izmed hiš v njihovi vasi.

»Veš,« pravi France, »Kar nisem mogel verjeti, ko sem na lastne oči videl, kako se je gasilec Lojze pogumno vrgel v ognjene zublje in rešil svojo taščo. Neverjetno.«

Andrej se začudi, nekaj trenutkov zmajuje z glavo, nato pa pravi: »Ja, veš, ob nenadnih katastrofah se hitro zgodi, da človek izgubi glavo.«

POGUMNEŽI

Poveljniki nemške, italijanske in bosanske gasilske enote se med seboj hvalijo, kdo ima pogumnejše gasilce. Seveda vsak izmed njih zatrjuje, da je njegova enota

najbolj pogumna. Ker se kar ne morejo in ne morejo dogovoriti, katera enota je alfa in omega vseh enot, zakurijo ogenj in se dogovorijo, da bodo testirali vsak po enega gasilca tako, da mu bodo ukazali, da skoči v ogenj.

Najprej se oglasi nemški poveljnik: »Hans! Takoj pridi hier in hitro v feuer!« Gasilec Hans se obotavlja: »Bitte, nein. Sem še mlad, nimam izkušenj.« Poveljnik ga grdo pogled izpod obrvi in Hans nemudoma skoči v ogenj.

Nato se oglasi Italijan. »Luigi, prego, notri!« Tudi Luigi se prične obotavljati: »Ne tovariš, imam pet bambini in uno lepo bello, bi še rad z njo kaj delo...« Poveljnik se jezno namršči, Luigi skoči v ogenj.

Na koncu na vrsto pride bosanski poveljnik. Glasno zavpije: »Mujo, nemoj ni da poskuš, da mi skočiš u ovu vatr!« Mujo pa ves jezen odgovori: »A ti češ meni da govoriš?!« in skoči v ogenj.

Tabor mladih gasilcev v Logatcu

Navsezgodaj zjutraj se je na sončno sredo, 12. avgusta, pred gasilskim domom v Žužemberku skupinica pionirjev in pionirk s tremi mentoricami odpravila na dvodnevni gasilski tabor v Logatec, kjer ima svoje prostore Civilna zaščita Republike Slovenije.

Mladi gasilci so na taboru spoznavali osnovne prve pomoči, se učili vezanja gasilskih vozlov, uporabe gasilnih aparatov in dela z gasilskimi cevmi. V družabnem delu smo igrali igre z žogo, večerni čas pa izkoristili za ustvarjanje; risanje, barvanje in pisanje kratkih zgodb. Prvi dan nas je obiskal tudi društveni poveljnik, ki so se ga mladi gasilci še posebej razveselili, saj jih je za njihovo pridnost pri učenju gasilskih veščin nagradil s sladoledom. Polni lepih spominov smo se naslednji dan v večernih urah vrnili domov v Žužemberk.

Tabor je letos v Prostovoljnem gasilskem društvu Žužemberk potekal prvič, a ker so bili mladi gasilci tabora resnično veseli, ga bomo naslednje leto z veseljem ponovili. Hvala staršem ter vsem ostalim, ki ste nam pomagali pri organizaciji in izvedbi.

■ Ana Marija Filipič

FOTO: PGD Žužemberk

Prevzem novega gasilskega vozila

V soboto, 25. 7. 2015, je bil za šmihelsko faro nepozaben dan. Šmihelski gasilci so priredili veselico, pred tem pa organizirali prireditev ob prevzemu novega gasilskega vozila za večje gozdne požare, GV GP – 2.

Prireditve, ko jo je povezovala Silva Papež, je bila kljub dežju izpeljana brez zapletov.

Sledili so pozdravni govori najprej predsednika gasilskega društva Šmihel pri Žužemberku Mihe Glavana, nato podžupana občine Žužemberk Jožeta Šteingla in nazadnje člana Upravnega odbora GZ NM ter poveljnika OGP Žužemberk Borisa Sajevice.

V nadaljevanju so gasilec, ki še posebej vidno delujejo v društvu in svoj prosti čas nesebično namenjajo njegovemu razvoju, podelili priznanja za delo. Slednje so prejeli Jože Hrovat, Jože Pečjak, Jure Pečjak, Matevž Kuhelj, Miha Glavan, Marjan Pečjak in Branko Zaletelj.

Ker pa se vsi zavedamo, da do razvoja lahko pride zgolj z nenehnim izobraževanjem in vlaganjem v korak s časom, so bila podeljena priznanja za uspešno opravljeno usposabljanje za vodjo skupine, čin višji gasilec. Izobraževanja so se udeležili in uspešno opravili Boštjan Koler, David Mrvar, Dejan Rojc, Klemen Zaletelj in Miha Glavan.

Priznanje je prejel tudi Jože Pečjak, ki je v lanskem letu uspešno opravil tečaj za vodjo enot, čin – gasilski časnik. Usposabljanje za bolničarja pa so uspešno opravili Stanko Miklavčič, Jure Pečjak in Miha Glavan.

V nadaljnjem poteku prireditve je novo gasilsko vozilo za večje gozdne požare ter upravljanje s slednjim gostom predstavil Marjan Pečjak, nato pa sta vozilo prevzela poveljnik Marjan Pečjak in voznik Jure Pečjak. Novo pridobitev šmihelskih gasilcev je blagoslovil župnik Uroš Švarc.

Za nakup vozila so prispevali Anton Zupančič, Martin Murn, Miroslav Strnad, Občina Žužemberk, Keko oprema d.o.o., Miha Glavan in Marjan Pečjak.

Prireditve, ki se je je udeležilo zelo veliko okoliških društev, je z glasbenimi točkami na harmoniki popestril Aleš Rojc.

Kasneje smo na veselici prisluhnili članom ansambla Mladi gamsi, ki so s svojo mladostno energijo obiskovalcem pričarali nepozabno noč. Gasilci so poskrbeli za okusno hrano in hitro postrežbo pijače, obiskovalci pa smo to noč pozabili na vse skrbi in dolgo v noč poplesavali na plesišču.

Tako so nam gasilci poleg varnosti, ki nam jo nudijo vedno in na vsakem koraku, poklonili še večer, poln zabave. In pomembno je, da smo ga ne glede na starost, barvo las ali znamko čevljev zajeli s polno žlico!

■ Nika Vidic

Srednjeveški najemniki se predstavijo

Naše društvo se imenuje Srednjeveški najemniki, ustanovili smo se z namenom, da bi predstavljali srednjeveško kulturo tabornega življenja, bojov, na splošno življenja srednjeveških najemniških vojska, ki so se klatile po celi Evropi in tudi pri nas.

Naše poslanstvo je predstavljati taborno življenje srednjeveških najemnikov, torej tabor s pripadajočo opremo, razstavo orožja in opreme, lokostrelstvo, prikaz samega življenja in tudi obnašanja, kot tudi prikaz bojev, tako turnirskih, kot v sklopu zgodbe. Društvo je bilo ustanovljeno 18. januarja 2008 z sedežem v vasi Podgozd, kjer imamo tudi trenutno svoje skladišče. Članov je 16, povezuje pa nas predvsem ljubezen do srednjega veka in samo druženje, mnogi smo prijatelji že od malih nog. Izdelujemo novo opremo, izvajamo remonte, imamo priprave na naš osrednji dogodek, noč čarovnic, ali pa sestanke in preprosto druženje. Prvi predsednik sem bil jaz, Jure Legan, vmes je žezlo društva prevzel Jože Košmerl, sedaj sem pa spet za krmilom Jure Legan, tajnik društva je Martin Kumelj, blagajnik pa Ivana Jurič. Je pa vsak član v društvu dragocen in pomemben.

Nastopamo tudi veliko izven domačega kraja, saj imamo kar lepo številno opravljenih nastopov po celi Sloveniji, opravimo pa tudi nekaj nastopov letno v domači občini.

Regionalno gledano smo večkrat gostovali na Štajerskem, do lanskega leta smo imeli največ nastopov na celjskem gradu, letos pa v povprečju porazdeljeno po celi regiji, drugače pa tudi v Ljubljani in nenaslednje v domači občini. Doma nastopamo na trških dnevih, nastopali smo tudi za tabornike, nazadnje smo v gradu skupaj v navezi z Vladom Kostevcem naredili mini srednjeveško predstavitev za otroke s posebnimi potrebami, kar nam je bilo sploh v veselje, saj so bili zelo iskrena in vesela publika. Imamo pa tudi svojo prireditev, in sicer noč čarovnic, ki bo letos kot tretjič organizirana postala tradicionalna in samo želimo si, da vsakič lepo obiskana.

Imamo tudi svojo spletno stran, najdete nas lahko pod <http://www.srednjeveski-najemniki.si/>, ali pa na socialnem omrežju <https://www.facebook.com/Dru%C5%A1tvo-Srednjeve%C5%A1ki-najemniki-351643865421/timeline/>

Vsekakor največja moja želja je veliko izurjene vojske z odlično opremo in odličnim taborom, dovolj sredstev za uspešno delovanje društva in uspešno izpeljana prireditev Noč čarovnic, ki se jo vsako leto trudimo izboljšati.

Prednostne naloge so pridobitev novih rekrutov, da povečamo članstvo in vdihnemo svež veter v naše vrste, in pridobivanje dodatnih sredstev za novo opremo in uspešno izpeljavo zadanih projektov (izdelava katapulte/baliste, samostrela, mini kovačijo).

Zamislite si veliko, tako organizacijskih kot tehničnih, toda o tem ne želim govoriti v naprej, raje vas malo po malo pozitivno presenetimo.

■ Jure Legan

Srednjelipovski oglarji na Gorenjskem

V petek, 31.7.2015, smo se krajani Ajdovške planote skupaj s srednjelipovškimi oglarji odpravili na krajši izlet na Gorenjsko, na tradicionalno srečanje slovenskih oglarjev, ki je tokrat potekalo v Gozdu Martuljku v Kranjski Gori.

Tokratno srečanje društev oglarjev iz celotne Slovenije je potekalo v organizaciji Društva oglarjev Rute - Gozd Martuljek. Člani društva s podporniki že tradicionalno pripravljajo oglarske dneve, kjer s kuhanjem oglja ohranjajo tradicijo

in izročilo naših prednikov in prenašajo znanje in tradicijo na mlajše rodove.

Na poti na Gorenjsko smo si ogledali njene lepote, okolico naselja Gozd Martuljek, ki leži v idiličnem okolju ob hudourniškem potoku

Martuljek in pod vrhom gore Špik. Pred prižigom kope je potekal kulturni program z nastopajočimi domačini in gosti. Med nastopajočimi so bili tudi Srednjelipovski oglarji, predsednik Turističnega društva Suha krajina g. Vlado Kostevc in harmonikaš Klemen Rogelj. Po kulturnem programu je sledil prižig kope in zabavni program z veselimi rajanjem.

Pot proti Dolenjski je potekala v poznih večernih urah ob zvokih harmonike in obilo dobre volje ter seveda z mislimi na prihodnje leto, kjer bo vseslovensko srečanje oglarjev potekalo v Srednjem Lipovcu.

Se vidimo naslednje leto v Srednjem Lipovcu!

■ Mitja Mavsar

Foto: Gregor Longar

Izlet na Gorenjsko

Društvo kmečkih žena je organiziralo strokovno ekskurzijo na Gorenjsko. Obiskali smo Preddvor in okolico. Domačini svoj kraj upravičeno imenujejo Dvor mirne narave. Leži pod strmim pobočjem Storžiča, pohodniško zanimivim hribom Kališče in travnato pokrajino Zaplata.

Naša prva postaja je bila kmetija Likozar. Gospodar nam je razložil, kako se preživljajo. Oba z ženo hodita v službo in ob tem še kmetujejo. Na kmetiji predelujejo suho-mesnate izdelke, ki smo jih tudi poizkusili. Po obilnem zajtrku smo pot nadaljevali do kmetije Markuta. Pridružila se nam je vodička ga. Mirjam Pavlič. Na kmetiji Markuta se ukvarjajo s sadjarstvom že od leta 1993. Na 7ha površin imajo zasajene različne vrste sadja. Zaradi odlične lege sadovnjakov pridelajo zdravo in okusno sadje. Na kmetiji nudijo sadje skozi vse leto, saj imajo sušilnico in hladilnico. Pri njih lahko poleg svežega in suhega sadja dobite tudi marmelade in domač kis. Po ogledu pokritega nasada s češnjami smo poizkusili njihove pridelke in izdelke. Pot smo nadaljevali proti štirim Preddvorskim gradovom. Občina Preddvor je znana predvsem po bogati kulturni dediščini, ki jo zaznamujejo štirje gradovi in številne cerkve s freskami. Najprej smo obiskali grad Turn. Ob njem je Dom starejših občanov. Nekaj varo-

vancev doma se je sprehajalo po poteh in počivalo na klopih, na dvorišču gradu. Vse naokrog pa je bilo tiho in spokojno. V gradu Turn smo si ogledali spominsko sobo Josipine Urbančič Turnograjske, njihove prve pisateljice in pesnice, ter prisluhnili zgodbam vodičke: »Ko je Josipina dopolnila osem let, ji je umrl oče. Bila je rahločutna, bistra in za tiste čase nadpovprečno inteligentna in izobražena. Prav gotovo bi v življenju še veliko dosegla, vendar je njeno življenje ugasnilo ob porodu, pri komaj enainvajsetih letih.« Domačini so nanjo ponosni in radi pripovedujejo zgodbe iz tistih časov. Nekoliko nižje, ob umetnem jezeru Črnava, leži grad Hrib. Sem so po vojni na zdravljenje prihajali pljučni in astmatični bolniki iz vse nekdanje skupne države Jugoslavije, saj podnebje pod Storžičem ugodno vpliva na dihalo. V bližini je zrasel nov, sodoben hotel za potrebe zdraviliškega in kongresnega turizma. V gradu je poročna dvorana, ob njej pa park z jesenovim drevoredom. Imenujejo ga park mladoporočencev,

saj tistim, ki se sprehodijo skozi park, obljublajo petdeset let zvestobe in ljubezni. Najstarejši grad iz 12. stoletja se imenuje Pusti grad. Nanj spominjajo razvaline. Četrty grad pa leži sredi mesta in se imenuje grad Dvor. Prostori so bili nekdaj namenjeni za samostan, potem je bil tam sanatorij za pljučne bolezni, letovišče, vzgojni zavod, sedaj pa je tu knjižnica, center TIC in prostori občine. Po ogledu nas je čakalo kosilo v gostilni Seljak. Po kosilu smo se odpeljali do ekološke kmetije Skalar, v vasi Brezje. Gospodinja nam je razložila, da se na kmetiji preživljajo s pridelavo zelenjave po bio-dinamični metodi. Na planini se pasejo krave do jilje. Potožila je, da država slabo skrbi za kmeta. Po dobrem prigrizku in osvežitni pijači smo mir našli v Brezjanski cerkvi.

Spet smo se prepričali, da na Gorenjskem živijo zelo prijazni in gostoljubni ljudje in da ni treba daleč, da občutimo, kako bogato kulturno dediščino premore naša dežela.

■ Tadeja Lavrič

Pesniških dvajset

V kleti žužemberškega gradu je v petek, 11. septembra, v organizaciji Turističnega društva Suha krajina, potekal že 20. večer petja, plesa in poezije.

Tudi tokrat so se predstavile domače pesnice Francka Ožbolt, Mojca Pršina, Silva Mohorčič in Magda Kastelic Hočevnar s svojimi deli, Eva Pršina na harmoniki, klinozobniško poezijo pa je na živ način predstavil Primož Pasar ter pevke turističnega društva v pokrajinskih narodnih nošah. Večer so začinili s svojo poezijo Andrej Glavič in Miran Jenko ter že uveljavljeni pesnik iz neposredne bližine Janko Rošelj. Z neverjetno

tankočutnostjo in pristnostjo je mag. Jurij Marussig predstavil svojo novo pesniško zbirko z naslovom 'Si to ti, mama', ki jo je posvetil svoji pokojni mami. Jurij Marussig je redni gost, ki se ponasa z dvajsetim gostovanjem v Žužemberku. Zbrane je pozdravil podžupan Jože Šteingel, nastopajočim pa se je zahvalil predsednik TD Suha krajina Vlado Kostevc, ki pa je bil na koncu deležen tudi presenečanja, saj sta mu njegova žena

Staša in pesnik Jurij izročila tiskano njegovo prvo pesniško zbirko z naslovom 'Pesmista'.

Foto: V. Kostevc

■ Urednik

Pravljična noč in dan na Žužemberškem gradu

Srečanje na tromeji

V nedeljo, 6.6.2015, smo se planinci in ostali ljubitelji pohodništva in druženja v naravi pridružili tradicionalnemu 14. srečanju županov občin Kočevje, Žužemberk in Dolenjske Toplice na tromeji navedenih občin, na Svetem Petru, ki z 888 metri nadmorske višine predstavlja suhokranjski Triglav.

Pohodniki PD Krka Novo mesto smo se zbrali na Jami, kjer smo si po jutranjem okrepčilu oprtali nahrbtnike in se odpravili v smer našega cilja, kamor nas je vabil prijetno svež sončni dan, ki je kar presenetil pohodnike glede na slabo napoved. V vasi Podgozd smo si spotoma ogledali še skulpturo, umetniški dosežek domačina Martina Blatnika, ki krasi njegov dom. Kmalu zatem smo se začeli vzpenjati mimo postaj križevega pota, ki so zlasti prvopristopnikom merile dolžino prehojene poti oz. oddaljenost od vrha. Z vsakim korakom smo bili bližje, sicer pa so v dobri družbi ob prijetnem klepetu tudi manj uhojeni pohodniki pozabili na utrujenost, le potne sage na obrazih so kazale, da se vendarle kar vzpenjamo. Pri dvanajsti postaji si skoraj vsak misli, da je že skoraj na vrhu, vendar, kot pri križevem potu iz Svetega pisma, je tudi pri vzponu na Sveti Peter zadnji del najtežji, saj se po strmini v tem delu lahko primerja tudi s kakšnim bistveno višjim vrhom. Trud ni bil zaman, saj nas je na vrhu očaral čudovit pogled po bližnji in daljni okolici vse do Julijcev. Na vrhu smo se pridružili pohodnikom, ki so

Viteški red Jurija in Volka Engelberta Turjaškega - Seinsenbergensis Tumultus - iz žužemberškega gradu, ki deluje v okviru TD Suha krajina, je skupaj s prijateljskim društvom, ki jih povezuje srednji vek, ta konec tedna pripravil že peto pravljčno noč in dan na Žužemberškem gradu. »V programu je v dveh dneh sodelovalo okoli trideset nastopajočih v kostumih. Tako smo lahko spoznali Viteški red Viridi Hedera iz Ribnice, Kočevske popotnike iz Kočevja, Literarno društvo Gnezdo iz Slovenskih Konjic, domače viteze, pa tudi pravljčarko Sašo Strnad iz Šentjakobskega gledališča Ljubljana, ki je brala pravljice in povesti ob odprtem ognju,« je o pestrem dogajanju v žužemberškem gradu dejal organizator Vlado Kostevc in dodal, da so srednjeveško-renesančni grajski večer popestrili tudi kuharji s pripravo kulinarčnih grajskih dobrot, na voljo pa so bile tudi pijače in jedi tistega časa.

Na gradu, kjer je obiskovalce sprejela grajska gospoda, je oba dneva potekala tudi delavnica lokostrelstva, mečevanja, in srednjeveškega ter renesančnega plesa z vrsto zanimivimi srednjeveškimi otroškimi igrami.

■ Urednik

prišli iz iste in tudi drugih smeri, med njimi je bil tudi letošnji gostitelj, župan Občine Kočevje. Z veseljem je pozdravil pohodnico, ki je bila z nami, županjo Šmarjskih Toplic. Še bolj kot prelep razgled pa je pohodnike razveselilo novo zavetišče, ki vztrajno raste na pogorišču ob podpori občin in ostalih donatorjev ter predvsem ob požrtvovalnosti in prostovoljnem delu planincev Planinske sekcije Dvor pri PD Krka Novo mesto in ostalih domačinov, ljubiteljev Svetega Petra. Število pohodnikov se je povečevalo, kmalu sta se pridružila tudi župana občin Žužemberk in Dolenjske Toplice. Po izmenjavi pozdravov in uvodnih besed so sledili prijetni pozdravni nagovori vodje Planinske sekcije Dvor, vseh županov in županje, predsednika PD Krka Novo mesto in predsednika MDO Dolenjske in Bele krajine. Vsi so poudarili predvsem pomembnost medsebojnega sodelovanja, ki vedno daje dobre rezultate, kot se je izkazalo pri obnovi tukajšnjega zavetišča. Če bomo nadaljevali v tej smeri, bo mogoče v prihodnje realizirati še nove projekte, so poudarili in nazdravili s šampanjcem. Prijetno druženje se je nadaljevalo ob dobri hrani in pijači, za kar je poskrbela gostiteljica, Občina Kočevje.

Čeprav bi nekateri še kar kramljali na prijetnem soncu, se je naša skupina družno spustila v dolino in zapustila družbo preko sto pohodnikov in drugih obiskovalcev. Preživeli smo prijeten dan, poživili dušo in telo, navezali nova poznanstva in si obljubili, da se pridružimo 15. srečanju na tromeji, kamor nas je že letos povabil župan Občine Žužemberk.

■ Valerija Vidmar

Druženje suhokranjskih konjerejcev

Od 14. do 16. avgusta 2015 je Konjerejsko društvo Suha krajina organiziralo večdnevni pohod furmanov in jahačev po Suhi krajini.

Začetek pohoda je bil v petek, 14. 8., okrog 10. ure na Dvoru pri Žužemberku. V Žužemberku, Zagradcu sta sledila manjša postanka, nato pa je pot vodila proti Krki in Lučarjevemu Kalu, seveda se je med potjo znatno povečevalo število furmanov (kar 12 vozov je bilo naštetih) in konjenikov, ki so prihajali iz kmetije Vidmar, iz društva Martina Krpana iz Loške doline, konjeniki z Gorenjskega, z Gombišča, iz Malega Slatnika, Mirne Peči. Kljub ne preveč tipičnemu vremenu za avgust je konjenica jahala v prekrasnem vzdušju, ki mu tudi kaplje dežja niso mogle tega pokvariti. Pot z Lučarjevega Kala je potekala proti Gombišču, kjer je bil postanek-nočitev, zaključek pa je bil na suhokranjski Plešivici pri konjerejski koči.

■ Konjerejsko Društvo Suha krajina

Suhokranjski konjerejci na blagoslovu v Budganji vasi

V Budganji vas na Luži so se suhokranjski konjerejci zbrali pri konjeniškemu društvu. Kljuse na vaškem blagoslovu konj, konjenikov in opreme.

V nedeljo, 2. avgusta, so se suhokranjski konjerejci udeležili blagoslova konj, konjenikov in opreme v Budganji vasi na Luži.

Sv. mašo je daroval žužemberški dekan g. Vidmar. Na blagoslovu se je zbralo kar nekaj konjenikov, jahačev in furmanov, okrog 12.30 ure pa so se slavju pridružili še belokranjski furmani, ki so se na poti od Blatnika, Pod-

stenic, Luže v Budganji vasi, Gombišča, Češče vasi nazaj na Blatnik zaustavili in odpočili na Luži. Tu so oskrbeli svoje konjičke, se malo okrepčali in ob 14. uri pot nadaljevali pot proti Gombišču

■ Konjerejsko Društvo Suha krajina

Spretnostne igre na Plešivici

"V soboto, 20. junija, so na Plešivici, na parceli Konjerejskega društva Suha krajina, potekale spretnostne igre s konji, in sicer v naslednjih disciplinah: spretnosti pod sedlom, tekmovanje dvovpreg, snemanje suhokranjskega venčka-aljka in vleka hloda-goli za samca in par konj. Tekmovanje smo sicer zaradi izredno slabega vremena morali prekiniti in ga dokončati v poznih večernih urah. Za tem so bili podeljeni pokali udeležencem, ki so z nami vztrajali in se med seboj pomerili v poznejših urah, s tem pa smo prireditev tudi zaključili. Kljub slabemu vremenu se je dogodka udeležilo lepo število konjenikov, ki smo se ponovno imeli lepo, kot ponavadi na naših druženjih."

■ Konjerejsko Društvo Suha krajina

LITERARNI KOTIČEK

V 59. številki Suhokranjskih poti nadaljujemo s predstavitvami besedil avtorjev, ki so pisali o Suhi krajini. S tem želimo krepiti rodoljubje, poznavanje krajev in kulture o naši lepi deželi ob Krki. Tokrat objavljamo še zadnji, 3. del spominov na Zafaro našega znamenitega olimpijca Leona Štuklja.

Leon Štukelj: Spomini na Zafaro ^{3.} del

Živo se spominjam prvih let počitnic v Zafari; takrat sta bili sestrični Johanca in Rezi deklici, ki sta obiskovali šolo, Francka pa je bila še otrok. Zato sta morali pasti krave, Katarina in Micka sta pa gospodinji in opravljali težja dela. Kadar sta gonili krave izven vasi, sem šel z njima; tam smo zakurili ogenj, pekli krompir in koruzo v storžih. Kako je bil okusen krompir, ko smo ga vzeli iz vročega pepela!

Sestrične in bratrance sem imel resnično rad.

Bila so bistra dekleta, polna domislekov in humorja; zlasti duhoviti sta bili Micka in Rezi, Johanca pa je bila bolj resna in sanjava.

Te prijetne osebne lastnosti so jih spremljale tudi pri njihovemu nelahkem delu, ki so ga opravljale vedno dobre volje in zelo vestno.

Tetino posestvo je merilo »pol grunta«. V hlevu sta bili dve kravi in par volov, v svinjaku nekaj prašičev. Prirejenega junca ali junčico je teta prodajala, da je z izkupičkom plačevala davke ali »fronke«, kot je rekla. Franki so jo še spominjali na francosko zasedbo naših krajev pod Napoleonom.

Tako sem spoznal trdo delo našega kmeta in njegovo skromno življenje. Jedli so samo tisto, kar so pridelali. Na mizi je bilo meso le v zimskem času, ko so klali prašiče, drugače pa nikoli.

Ker je teto dolga leta mučila tropska malarija, je bila od bolezni tako oslabiljena, da ni mogla delati izven hiše in še v hiši je večji del poležavala. Čeprav je iskala pomoč pri zdravnikih, ji niso mogli pomagati. Bila je tedaj pravi invalid.

Prva leta mojih počitnic sta še živela tetina starša, ki sta večkrat prihajala na obisk v Suhi krajini, kjer sta živela. Mati je bila stara že nad 80 let in je včasih ostala pri nas čez nedeljo. Takrat je teta kupila malo mesa za juho in hlebeček belega kruha, kar je bilo za nas »tri« za približek. Obeh se rad spominjam, ker sta bila tako prijazna z menoj.

Ne morem tudi pozabiti, kako mi je sestrična Katina večkrat pripravila krompirjevo solato; še z doma sem jo imel zelo rad. Ta pa je bila posebej okusna, ker je bila narejena s toplim krompirjem še boljše kakovosti, kot je bil naš doma. Popestrila je mojo dnevno prehrano, ki sem jo delil z družino.

Neznamen dogodek, ki ga nisem pozabil.

Prisrčno se tudi spominjam domačega hlapca Lojza. Pisal se je Kaplan. Potrebovali so ga za pomoč pri obilnem delu. Zavoljo njegovega odkritega značaja, dobrosrčnosti in preudarnosti smo ga imeli vsi radi in ga šteli za svojega. Nihče ni delal razlike med nami in njim. Vsi smo jedli skupaj iz iste skleda.

Tudi on se je moral preživljati z delom svojih rok. Rad sem ga poslušal, ko mi je kaj pripovedoval iz svojega življenja. Neko jutro, ko sem bil še v postelji, mi je prinesel mladega divjega zajčka, ki ga je ob košnji našel na travniku. Zelo sem ga bil vesel in se te njegove pozornosti rad spominjam. S trpkostjo pa se tudi spominjam nekaj let starejšega bratrance Toneta. Edini sin bi bil prevzel kasneje grunt. Bil je postaven fant, marljiv in vesten pri delu, ki je trajalo od zgodnjega jutra do poznega večera. Prvi je vstajal in klical dekleta k delu. Zato je bil suh in mišičast. Večkrat sva se pogovarjala, kako bo sčasoma izboljšal to in ono pri hiši in na posestvu. Vedno sem se razveselil, kadar je vpregel vola v lojtrniški voz in sva se peljala na gugajočem se vozu na gmajno ali v gozd, kasneje popoldne pa tudi v Podunjico po deteljo, ki jo je sproti nakosil. Čudovito je bilo lepo, ko sva se nato vračala domov na vozu, polnem duhteče detelje, v podružnici čez Krko pa je zvonilo Ave Marija.

Prva svetovna vojna je bila zanj in za družino usodna. Star 24 let je 14 dni pred koncem vojne leta 1918 padel na italijanski soški fronti. Za teto Katino so se zrušile vse nade in upi, ostale so le solze, ki so zalivale njeno lice. Tega udarca ni mogla pozabiti in se ga je spominjala samo v joku.

Posestvo je kasneje prevzela najstarejša hči Katina, ki je pred tem odšla v Ameriko, se tam poročila in se končno s štirimi hčerami vrnila na svoj dom ter tam gospodarila.

Ko pa se je oženila njena starejša hči Hermina, je njej izročila posestvo. Toda tudi to pot ni bilo sreče pri hiši. Druga svetovna vojna je potegnila tudi hčerinoga moža, marljivega gospodarja, v svoj vrtinec in ga tragično pogotnila.

Spomini na te otroške dni so prelepi in nepozabni. Zlasti še zato, ker so tako plastično povezani s spomini na mojo mamo.

Ko me je spremljala na poti v Zafaro, je bila še zdrava in mlada. Štela je komaj nekaj nad 40 let.

Do Straže sva se peljala z vlakom, od tam dalje pa sva peščila. Pot je bila dolga in vsakokrat sem utrujen prispel na cilj, čeprav sva na poti dvakrat počivala. Prvič sva se ustavila na Polju pri gostilničarju Klincu, maminem znancu in menda celo rojaku, drugič pa pri njegovem bratu na Dvoru, ki je bil tudi gostilničar, obenem pa je prevažal pošto do Straže.

Prihajanje v Zafaro je bilo za mamo prijetna sprememba v njenem enoličnem in skrbi polnem življenju. Vračala se je pač v svoj rojstni kraj, kraj mladosti.

Leon Štukelj na obisku v Zafari l. 1999 – ob njem soročnik Aleš Zupančič, avtor raziskovalne naloge o njem.

stnih spominov. Često je kakor zasanjana pripovedovala o življenju ljudi na njenem domu in v vasi, o svojih starših, o teti Jeri in ujcu Gašperju ter o velikem rožnem vencu, ki je že od nekdaj visel v hiši in ga je v hišo prinesel redovnik, ki je bil tu rojen. Takšno je bilo ustno izročilo staršev.

Njeno barvito pripovedovanje s prijetnim zvokom me je navadno uspavalo, čeprav sem jo z zanimanjem poslušal in si medtem v mislih slikal osebe in dogodke, ki mi jih je opisovala.

Navadno je mama ostala v Zafari nekaj dni. Obiskovala sva njene znance v vasi in v Žužemberku: Povzeve, nadučitelja Kutnarja in gospo Poca de Pocafalva. Teh se najbolj spominjam.

Iz Povzeve hiše, nasproti šole, je bila doma teta Rozi, žena mlajšega očetovega brata Francija. Tete Rozi oče je bil padar v Žužemberku, tedaj ugledna osebnost. Njega nisem poznal, ker je davno pred mojim rojstvom umrl, pač pa mi je o njem pravila mama. Nadučitelj Kutnar je bil takrat že vdovec in je bil svak tete Rozi, mož njene sestre Gabrijele. Gospa Poco de Pocafalva je bila Slovenka, verjetno žužemberška rojakinja, zelo prijazna gospa in menda tudi vdova. Kaj več o tej družini ne vem. Dozdeva se mi, da je imela sina, poštnega uradnika.

Ne morem tudi pozabiti tistih dni v Zafari, ko smo imeli kosce ali mlatvo, ali ko so meli proso. Takrat je bilo kar slavnostno v hiši. Prišli so pomagat sosedi. Postregli so jih z južino in z žganjem, opoldne so pa bili na mizi kuhani štruklji. Mesa ni bilo niti tedaj.

Poseben žižav je bil, ko so meli proso. Prišla so pomagat tudi dekleta iz vasi. Neumorno sem skakal na podu z vrha poda doli na mehko slamo. Tudi dekleta so pridno skakala, to jih je še veselilo, saj so komaj prekoračila otroško dobo.

Naši znani Suhokranjci

V rubriki Naši znani Suhokranjci nadaljujemo s predstavitvami treh, nazadnje razglašenih na spominskem obeležju v Parku znanih Suhokranjcev v Žužemberku. To so: dr. Gregorij Pečjak in Jože Kastelic iz KS Hinje ter grof Andrej Turjaški iz Žužemberka.

dr. Gregorij Pečjak (Hinje, 1867 – Ljubljana, 1961)

dr. teologije, duhovnik, pisatelj

Dr. Gregorij Pečjak se je rodil 11. 3. 1867 v **Hinjah**. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu in Ljubljani. Najprej je študiral matematiko, nato teologijo v Ljubljani in Innsbrucku, kjer je tudi doktoriral.

Kot kaplan je služboval v Žužemberku in v Ljubljani, kar 32 let pa poučeval verouk na II. državni realni gimnaziji v Ljubljani. Poskušal se je

v pesništvu in pisateljevanju. Razvil je dobro premišljen načrt **za izpopolnitev in dvig nabožnega slovstva** in opravil na tem področju veliko dela:

pomagal je prirediti Sveto pismo nove zaveze, poslovenil Rimski obrednik, sestavil molitvenik Večno življenje. Kot predsednik Društva slovenskih katehetov si je prizadeval za izdajo katehetskih šolskih knjig in spisal dva učbenika za srednje šole. Bil je **sodnik škofijskega cerkvenega sodišča, častni konzistorijalni svetnik, častni kanonik in predsednik Ljudske kuhinje**. Strokovno se je odlikoval po globokem teološkem znanju, imel je tenak čut za jezik in je bil cenjen ter priljubljen učitelj, ki je nesebično skrbel tudi za hrano in stanovanje novih dijakov. Umrli je l. 1961 v Ljubljani, kjer je tudi pokopan. Njegovi sorodniki živijo po različnih krajih Slovenije. OŠ Prevo-le je dr. Gregoriju Pečjaku l. 2011 postavila spominsko ploščo v predverju šole in o njem izdelala raziskovalno nalogo. Med znane Suhokranjce je bil uvrščen l. 2015.

Jože Kastelic (Žvirče, 1920 – Toronto, 2011)

gospodarstvenik, domoljub

Jože Kastelic je bil rojen 19. 3. 1920 v **Žvirčah** kot najstarejši v družini z 11 otroki. V OŠ je hodil v Žvirčah; zaradi očetove bolezni je moral šolanje večkrat prekiniti in pomagati pri delu na kmetiji. Zgodaj je pokazal svoje poslovne sposobnosti. Kupoval je gobe, robide, živino in jih prodajal v Kočevju in Dobropolju.

Med vojno je doživel kot mlad fant veliko hudega: kot vaški stražar je branil dom, bil ujet in se po srečnem naključju rešil ter se pred koncem vojne umaknil na Koroško. L. 1948 je prišel golih rok, brez znanja jezika v **Kanado**. Zaposli se je pri železnici. Ker je bil zelo sposoben in delaven, je kmalu začel s svojim gradbenim podjetjem. Kupoval je stare hiše in gradil nove. Pri tem je zaposloval predvsem slovenske delavce in z njimi zelo lepo ravnal. Veliko denarja je daroval slovenski skupnosti v Kanadi in cerkvi.

Za Slovence je zgradil **letovišče, dom starostnikov Lipa in dve cerkvi**. Z zavzetostjo je **podpiral tudi Slovenijo**.

Bil je med ustanovnimi člani Slovenskega kongresa, Vseslovenskega kulturnega odbora, Kanadsko-slovenske gospodarske zbornice, eden od direktorjev radia Glas kanadskih Slovencev. Vsestransko je pomagal krajanom rodnih Žvirč, Škofovim zavodom in časopisu Slovenec. Kot človek, ki je iz revnega begunca postal **ugleden gospodarstvenik, podpornik slovenstva v Kanadi in Sloveniji ter dobrotnik**, je dobil številna priznanja in odlikovanja: zlato jubilejno medaljo kraljice Elizabete za zasluge za Kanado, častni znak svobode RS, zahvalo za pomoč ob agresiji na RS, odličje sv. Jožefa, papeževu odlikovanje sv. Gregorija Velikega in zlati grb Občine Žužemberk. Pokopan je v Torontu.

V Suhi krajini in drugod živijo njegovi sorodniki. Med znane Suhokranjce je bil uvrščen l. 2015.

grof Andrej Turjaški (Žužemberk, 1557 – Karlovec, 1594)

vojskovodja, zmagovalac bitke pri Sisku (1593)

Grof Andrej Turjaški se je rodil l. 1557 v gradu Žužemberk staršema Volfu Engelbertu Auerspergu plemenitemu in Ani, roj. Lamberg, plemeniti. Po prezgodnji smrti staršev je postal njegov varuh sorodnik Vajkard Turjaški s Turjaka. Študiral je v Tübingenu, Padovi in Bologni. Po univerzitetnem študiju je veliko potoval in se uril v vojaških veščinah ter se kmalu odlikoval v vojaških akcijah proti Turkom. L. 1579 ga je nadvojvoda Karel imenoval za **vrhovnega poveljnika Vojne Krajine**. Dobil je vzdevek Kranjski Ahil in Strah Turkov.

V tem času so se okrepili turški napadi proti zahodnemu Balkanu. V znameniti **bitki pri Sisku** (22. 6. 1593) je krščanska vojska premagala trikrat številčnejšo turško. Eden od poveljnikov zmagovalne strani je bil grof Andrej Turjaški. Zmaga pri Sisku je odmevala po vsem cesarstvu. A. Turjaškega je osebno pohvalil papež Klemen VIII.

Grof A. Turjaški je nepričakovano umrl; bil je eden zadnjih članov šumbersko-žužemberške veje Auerspergov, ki je v začetku 17. stol. izumrla, nje-na posest pa se je združila z glavno vejo na Turjaku.

Pokopan je domnevno v Karlovcu. Med znane Suhokranjce je bil uvrščen l. 2015.

■ mag. Jelka Mrvar

Srečanje članov društva pesnikov slovenske glasbe

V soboto, 12. septembra 2015, smo se v Žužemberku, na svoji redni letni seji zbrali člani Društva pesnikov slovenske glasbe. Srečanje je bilo že 20. po vrsti.

V uvodnem delu smo spoznavali zgodovino žužemberškega gradu in se družili z grajsko gospodo, kasneje pa smo imeli sejo v prostorih OŠ Žužemberk, kjer smo si tudi ogledali muzej znanih Suhokranjcev. Na seji smo obravnavali tekočo problematiko na področju kakovosti besedil v glasbi ter se seznanili z nekaterimi zakonodajnimi postopki, ki zadevajo avtorsko pravo. Pregledali smo aktivnosti društva v preteklem obdobju in sprejeli smernice delovanja v prihodnosti. Novi člani društva so postali Mateja Mohar, Damjan Pasarič in Albina Rajter. Vodovnikovo nagrado za življenjsko delo bo v letu 2016 prejel Jože Grgovič, prihodnje srečanje pa bo ob 20. rojstnem dnevu društva potekalo na Ptuj, kjer ga bo organiziral Jože Ekart. Spremljevalci članov društva so se v času seje pomerili v viteških igrah v gradu, si ogledali farno cerkev in bili navdušeni nad železo-livarskim muzejem na Dvoru. Srečanje smo zaključili v prijetnem okolju, ob Krki, v gostišču Koren.

Društvo pesnikov slovenske glasbe je bilo na pobudo Francija in Jožeta Smrekarja ustanovljeno leta 1996. Društvo je skozi leta skrbelo za promocijo kvalitetnih besedil v glasbi, za konstruktivno, poglobljeno razpravo o besedilih ter seveda za druženje svojih članov. Imamo tudi pomembno vlogo na slovenskih festivalih, kjer imenujemo člane komisij za besedilo. Društvo trenutno šteje

32 rednih članov, ki ustvarjajo besedila za različne glasbene zvrsti. Prvi predsednik društva je bil Ivan Sivec, za njim sta društvo vodila Vili Bertok in Anton Gričnik, sam pa sem predsedovanje prevzel lansko leto.

Za uspešno izpeljano srečanje in izvrstno promocijo Žužemberka so zaslužni mnogi, ki so pomagali pri tem projektu, še posebej pa bi se rad zahvalil Vladu Kostevcu za izjemno vlogo gostitelja, članom TD Suha krajina, ravnateljici Miri

Kovač za prostor, predstavitev šole in vodenje po muzeju znanih Suhokranjcev ter občini Žužemberk, gostišču Koren in KGN Novinc za nesebično pomoč. Pesniki in njihovi spremljevalci so v svoje domove odnesli izjemno podobo Suhe krajine, ki se je predstavila v najlepši luči in vsi so si bili edini, da je Žužemberk eden najlepših krajev, kar so jih kdaj obiskali.

■ Matej Kocjančič

Foto: Boris Kovačič

Slikarska kolonija 2015 v Veseli vasi

Vesela vas je sredi junija gostila 24. slikarsko kolonijo za Slovence v zamejstvu in po svetu. Zaključna slovesnost in odprtje razstave je bila v četrtek, 18. junija.

Številne zbrane so pozdravili Alojz Iskra, predsednik Združenja Slovenske izseljenske matice Sergij Pelhan in predstavnik Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Marjan Cukrov, ki je izrazil vse pohvalo organizatorju v Veseli vasi ter priznanje Slovenski izseljenski matici za organizacijo slikarskih kolonij. Zbrane sta nagovorila tudi častni gost, priznani slikar France Slana, ter kustos in mentorica likovne kolonije Monika Ivančič Fajfar, ki je slikovito predstavila slikarsko kolonijo na temo »Podobe veselega časa«. Predstavila je tudi udeležence kolonije, ki so letos prišli iz različnih koncev sveta: Marijana Gregl Bikar (Srbija), Pia Bajlo Suhy (Hrvaška), Vida Pfeifer (Nemčija), Miranda Rumina (Indija, Anglija), Amalia Pérez Molek (Argentina), Ivan Kosmos

(Hrvaška), Vlasta A. Gottstein – Nadago (Nemčija), Stanka Novković (Hrvaška). Prijeten kulturni program je bil prepleten z igranjem mlade harmonikašice Vesne Zarabec in nagovorom slikarja Ivana Kosmosa, slovenskega ljubiteljskega slikarja, ki živi v Splitu. Udeleženci enotedenske kolonije so ustvarjali na svoj način, v svojem slogu in s svojimi slikarskimi sredstvi. Ogledali so si bližnjo in daljno okolico z Ajdovško planoto, Žužemberk, Dvor, Novo mesto in Belo krajino, kjer so v Semiču obiskali priznanega čebelarja Mirka Pavlina. Po aktivnem tednu so se sprostili še v Termah Dolenjske Toplice in se seznanili z odličnimi sprostitevni programi.

■ Urednik

4. Dvorski likovni dnevi

Dvor je v zadnjih letih postal središče kulturnega dogajanja v občini Žužemberk tudi z Dvorskimi likovnimi dnevi, ki jih v idiličnem okolju ob reki Krki pripravlja družina Rezelj.

Tako so v zadnjih štirih letih uspeli pripeljati poleg domačih, uveljavljenih ustvarjalcev tudi ustvarjalce iz tujine. »Kategorijo časa najpogostejše povezujemo z minevanjem, v njej pa so prisotni tudi ritmi ponovnega vračanja tistega, kar se je ukoreninilo, kar je želeno, pričakovano in kar ima poseben pomen za organizatorje, umetnike in širšo skupnost,« je ob otvoritvi razstave ocenila Dvorske likovne dneve ter dela umetnikov likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn in odstrla tančice trdo zakoreninjenega kulturnega dogajanja, ki omogočajo razkritje umetniških potencialov tudi zaradi ustvarjalnega

ambienta in podpori vseh članov družine Rezelj. Številne zbrane je v petek, 7. avgusta, ob otvoritvi razstave pozdravil Rok Rezelj, z zadovoljstvom pa je umetnike pozdravil tudi župan občine Žužemberk Franc Škufca. Na Dvorskih likovnih dnevih je vse od torka, 4. avgusta, ustvarjalo na prostem 14 slikarjev: Ana Cajnko, Bogdan Čobal, Barbara Demšar, Milena Gregorčič, Rado Jerič, Ivana Andrić, Dušan Klun, Anka Krašna, Nikolaj Mašukov, Agata Pavlovec, Gregor Pratneker, Viktor Šest, Janez Štros, Veljko Toman.

■ Urednik

Oratorij v župniji Ajdovec

Oratorij v Župniji Ajdovec smo začeli v ponedeljek, na praznik sv. Petra in Pavla, 29. junija, in ga uspešno zaključili v petek, 3. julija, s sv. mašo. Kljub temu, da so se počitnice šele dobro pričele, se je na našem župnijskem dvorišču zbralo 34 otrok, ki jih je z veseljem sprejelo 9 animatorjev. Kot vsako leto smo se najprej seznanili s pravili obnašanja, nato pa smo zbrani v krogu spoznali letošnji osrednji lik oratorija, sv. Dominka Savia, ter začeli z učenjem oratorijske himne. Po jutranji molitvi je vsaki dan sledila dramska igra, ki je ostala rdeča nit skozi ves teden pri vseh dejavnostih. Animatorji smo se še posebno potrudili pri katehezah in molitvi, tako da smo otrokom približali v »splošnem rečeno najmanj« zanimive dele oratorija. Za dvig ustvarjalnega duha in zabavo pa smo pripravili različne delavnice. Najprej smo se naučili, kako pravilno ločevati odpadke in izdelali različne zabojnike, kamor smo odlagali smeti skozi ves teden. Imeli smo tudi ministrantsko delavnico, pri kateri so se otroci seznanili z osno-

vami ministriranja in se tudi sami preizkusili v tem. Zadnji dan pa smo imeli poslikavo majic, ki smo si jih porisali po lastnih željah; te majice smo nosili oblečene pri zaključni maši. Poleg kosila so otroci komaj čakali velike igre. Kljub raznolikim skupinam sta se znotraj skupine ustvarili harmonija in sodelovanje. Najbolj so se otroci razveselili vodnih iger, za konec pa smo jim animatorji pripravili še improviziran tobogan, po katerem bi se spuščali ure in ure. Poleg vodnih iger smo imeli še orientacijski tek, predstavitev Tamare Hočvar s ponijem ter delavnico Oratorij ima talent, pri kateri so morali otroci iz različnih materialov izdelati poročni obleki za nevesto in ženina. Na koncu je sledil izbor najbolj izvirnega para, poročni obred in seveda poročno potovanje. Ko je prišla sredo, je bil na programu tudi težko pričakovani izlet. Letos smo obiskali vojašnico v Novem mestu, kjer smo se najprej pogovarjali o dilemi Biti vojak - biti kristjan! Preizkusili so se lahko tudi v številnih dejavnostih (streljanje z zračno pu-

ško, lokom, ogled vozil itd). Nato smo se odpravili v prostore radia Krka. Zabavo smo doživeli na Prepihu, kjer se je za vsakega našlo določeno igralo, najbolj pogumni pa smo se šli spustit po najvišjem toboganu. Da pa bi otroci res doživeli teden v polni meri, smo organizirali tudi nočni oratorij, kjer smo se zabavali v športnih dejavnostih, predvsem v petju in medsebojnem druženju. Teden, poln dejavnosti in smeha, se je za vse prehitro zaključil, vendar z obljubo, da se oratorij v Ajdovcu znova ponovi.

■ Irma Plavec, voditeljica oratorija

Občane, zlasti ljubitelje krajevne zgodovine, obveščamo, da še lahko kupijo zanimivo kroniko »Spomini dekana Karla Gnidovca – II. del«, in sicer v Župnišču Žužemberk pri g. F. Vidmarju. Cena: 20 €.

Število izvodov je omejeno.

Oratorij v Žužemberku

Dominik, tudi mi radi bi postali sveti, kakor si ti. Želimo ti slediti za Jezusom vse dni.

S tako živahnim in navdihujočim refrenom letošnje himne Oratorija je bil prežet vsak naš začetek dneva med 17. in 21. avgustom. Oratorija se je udeležilo 47 pristrčnih otrok, zanje pa je odgovorno skrbelo 16 animatorjev. Vsak dan smo se že zgodaj zjutraj veselili in si vestno prizadevali uresničevati letošnje geslo, ki se je glasilo: »Hočem biti svet!« In hmm... naj pomislim... ravno to nam je uspelo! Se sprašujete kako? Pre-

prosto! Z otroki smo vsak dan veliko peli, molili, v dramski igri vsak dan bolj spoznavali življenje in delo sv. Dominika Savia, nato imeli kateheze, program popestrili z zanimivimi delavnicami in velikimi igrami tekmovalnega duha. Seveda pa se je našel čas tudi za druženje in okrepčilo-dobrote, ki so jih spekle pridne roke naših gospodin, ter odlično kosilo. Novost letošnjega Oratorija je bil t.i. nočni Oratorij. Pričeli smo ga z večerno mašo, se dodobra razmigali, pekli hrenovke ob tabornem ognju, navsezadnje pa nas je obiskal tudi skrivnost in zabaven čarovnik. Da pa smo mislili tudi na glavnega junaka Oratorija, smo si pred spanjem ogledali risanko o sv. Dominiku.

Nadvse zabaven in zanimiv teden smo popestrili še z izletom. Pot nas je peljala do cerkve sv. Jurija v Dobrniču, kjer je bil krščen Friderik Baraga, ter obiskali tudi njegovo rojstno hišo ali bolje rečeno grad in muzej. Pot smo nadaljevali do Zaplaza, kjer smo obiskali grob blaženega Alojzija Grozdeta. Za zabavnejši del pa je bilo poskrbljeno na Ranču Aladin. Oratorij smo zaključili z nedeljsko sveto mašo, ki smo jo popestrili s sodelovanjem otrok. Čisto za konec pa smo tudi vse starše pogostili ter zabavali s pesmimi, pri katerih so se otroci dodobra razmigali in nasmejali.

Vsi animatorji bi se v prvi vrsti radi zahvalili gospodu župniku Francu Vidmarju, ki nam je omogočil, da smo lahko oratorijski teden preživeli v župnišču ter uživali v njegovi okolici. Hkrati pa se mu zahvaljujemo tudi za vso podporo, molitev in dobro voljo. Posebna zahvala velja tudi glavnemu voditelju vseh dosedanjih uspešno izvedenih Oratorijev Mateju Gnidovcu, saj nam je vsak dan znova vlival upanje, moč in pozitivno energijo, da smo skupaj uspešno vodili naše otroke v veri po pravi poti svetosti. Naj ta skromna beseda hvala z velikim pomenom pride tudi do vseh, ki so skrbeli

za vse lačne želodčke. Hvala vsem staršem, ki so nam zaupali svoje otroke, da smo jim lahko svetost predstavili kot dosegljivo vsem in odkrivali, kako velika je Božja ljubezen do vseh ljudi. Za konec pa najlepša hvala vsem in vsakemu posebej, ki se je na kakršenkoli način spomnil na nas tako v molitvi kot v dobrem dejanju.

“Ko srce začuti, da je za sencami dnevnih dogajanj vse tako, kot mora biti, potem duša vzdrti v radosti. Potem se prerodi v radostno hvaležnost, v zahvalo, v brezmejno veselje.” (Jože Urbanija)

■ Vlasta Pestotnik

Žegnanjska nedelja v Križih

Obnovljeni glavni oltar in nova oltarna miza v cerkvi Povišanja sv. Križa.

Druga nedelja v septembru je bila za prebivalce Kriške planote praznična nedelja, vse poti pa so vodile k podružnični cerkvi Svetega Križa. Letošnje praznovanje je bilo še posebej slovesno, saj je dekan g. Franc Vidmar blagoslovil obnovljeni oltar in novo oltarno mizo.

Cerkvica, ki stoji v neposredni bližini vasi Vrhovo, datira v visoki srednji vek. Osnova je bila zgrajena v 12. stoletju – času križarskih vojn, v teku stoletij pa je doživela kar nekaj sprememb. Enako je bilo z notranjo opremo in oltarji. Sedanji glavni oltar je bil narejen leta 1884, kipi svetnikov na njem pa so še starejši, saj so s prejšnjega oltarja. Vse skupaj je že močno načel zob časa, zato so se vaščani odločili, da je čas za obnovo. Zahtevno delo so zaupali restavratskemu ateljeju Legan, kjer so oltar v celoti obnovili in mu povrnil prvotni sijaj. Celovita obnova in zaščita bosta omogočili, da bo lahko služil tudi prihodnjim generacijam Križanom in vernikom od drugod.

Oltarne mize cerkvice do sedaj še ni imela. Izdelal in daroval jo je domačin Andrej Nahtigal. Tudi miza, izdelana iz trpežnega hrastovega lesa, bo služila pri bogoslužnih obredih daleč v prihodnje rodove.

S tem pa obnova predvidoma še ni končana, saj imajo vaščani v mislih tudi obnovo desnega stranskega oltarja – najstarejšega oltarja v žužemberški župniji.

■ Tomaž Špelko

Suhokranjci peš na Brezje

Suhokranjci, s pobudnikom Jožetom Papežem s Cvilbja pri Žužemberku, so se tudi letos, že sedmo leto zapovrstjo, peš odpravili na okoli 105 km dolgo božjo pot na Brezje. Popotniki so se na pot iz Žužemberka odpravili v četrtek, 13. avgusta, točno opoldne. Skupino mož in fantov, ki so na cilj prišli po treh dneh hoje, vmes pa tudi trikrat prenočili, so na začetku poti pozdravili in ji zaželeli srečno pot tudi žužemberški župan Franc Škufca in podžupan Jože Šteingel ter direktor občinske uprave Jacques Gros.

■ Urednik

Žužemberčani državni prvaki v mini odbojki

V Mariboru je v soboto, 16. 5., v organizaciji OK Maribor potekal finalni turnir dečkov v mini odbojki. Sodelovale so ekipe KEKO Oprema Žužemberk, Calcit Volleyball, Salonit Anhovo in domača ekipa Maribora.

Prvo polfinalno srečanje med domačini in gosti iz Kamnika se je začelo z dvobojem prve mariborske postave in druge kamniške. Rezultat 25:8. V drugem nizu je bila prva kamniška z identičnim rezultatom boljša od mariborske. Očitno se je pravi boj začel v tretjem nizu. Obe ekipi sta pokazali veliko tehničnega znanja. Tehtnico je na mariborsko stran pretehtal Rok Bračko z odlično igro v bloku in napadu. Z lepimi podajami in obrambnimi akcijami sta mu asistiral Nejc Najdič in Rok Schaubach. Niz se je končal z rezultatom 25:16.

Drugo polfinalno srečanje med Žužemberkom in Salonitom je bilo dokaj izenačeno. Ekipa Žužemberka ima zelo dolgo in kvaliteto "klop". Kapetan Jure Legan pa je zelo močan na smeču ob natančnih podajah njegovih soigralcev Longarja in Travnika. Kanalc standardno igrajo odlično v polju, vendar jim v tej generaciji manjka vsaj en visok igralec, ki bi lahko z močnimi udarci zaključeval napade. Končni rezultat 2:0 (15:20).

Tekma za tretje mesto je imela velik naboj, saj sta se ekipi poznali že iz

predtekovanj in v igri je bila medalja. Prvi set so dobili Calcitovci z rezultatom 25:22. V boju drugih ekip pa so bili boljši Kanalc, ki jim žoga, če ni udarjena zelo težko, pade.

Tretji odločilni niz so v napetem dvoboju dobili Kamničani in se tako veselili zaslužene medalje.

Že pred finalom je bilo jasno, da imajo domačini samo eno trojko, ki

se lahko kosa z gosti iz Žužemberka. Želja po zmagi je bila velika, kar je povzročilo nekaj nepotrebnih napak, predvsem na strani domače ekipe. Žužemberčani so vseskozi kontrolirali rezultat, še posebej jim je šlo v situaciji, ko so Mariborčani imeli na mreži nizkega blokerja. V dvoboju drugih ekip je bilo samo vprašanje, koliko točk lahko dosežejo domači-

ni. Dolenjci so na krilih odličnega rezultata v prvem nizu odigrali brez napake tudi v drugem.

Turnir je bil dobro organiziran. Tribune so bile polne. Gledalci so bili zelo blizu in upam, da so vsi uživali v igri in vzdušju.

■ Peter Možič

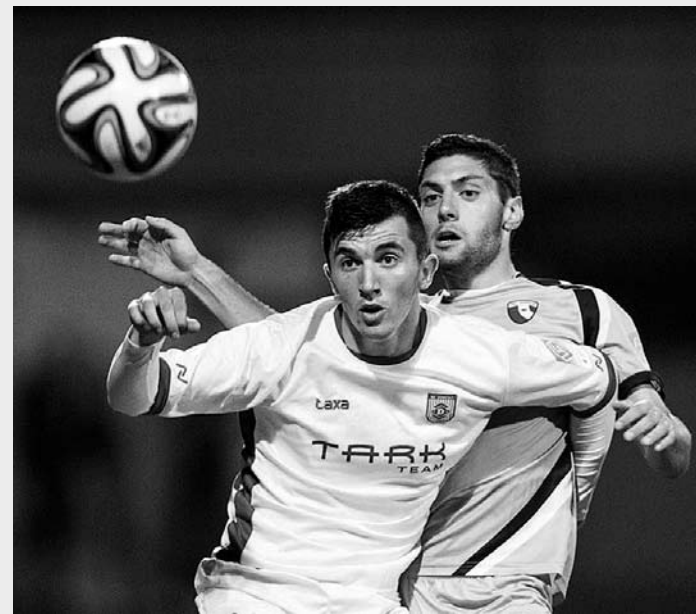
Foto: Peter Longar

Žužemberčan Alen Ožbolt v Borussia

Alen Ožbolt je naslednji v vrsti mladih nogometašev Nogometnega kluba Domžale, ki se podaja v enega izmed največjih klubov v Evropi. Žužemberčan bo imel naslednji dve leti v Dortmundu status posojenega nogometaša, z možnostjo predčasne prekinitve. Ožbolt je v Dortmundu že teden dni, v nedeljo pa je odigral tudi prvo prijateljsko tekmo za drugo ekipo tega nemškega velikana. Perspektivni napadalec je v Nogometni klub Domžale prišel pred petimi leti in se nemudoma ustalil v generaciji njegovega letnika, ki je do konca mladinskega staža osvojila prav vse možne lovorike. V petih letih je v klubske vitrine prinesla naslov državnega prvaka v kategoriji do 15 let, po dva naslova prvaka s kadeti in mladinci ter za piko na i še Mladinski pokal Slovenije. Ožbolt ima veliko zaslug pri vseh lovorikah, tudi pri zadnjih dveh, čeprav je bil celotno sezono priključen članskemu moštvu Domžal in je izpustil večje število mladinskih tekem.

Alenu želimo, da v Nemčiji uspe in da ostane v enem najuglednejših klubov na svetu. Na dejstvo, da se je izborila priložnost dokazovanja na najvišji svetovni ravni, smo lahko vsi ponosni in veseli in mu želimo veliko uspehov na njegovi novi športni poti.

■ Urednik

Pogumno v novo šolsko leto

V novo šolsko leto je šolski prag v Sloveniji prestopilo približno 22000 prvošolcev, od tega so na naši podružnici tri prvošolke. To so: Manca Rozman, Ajša Novak Rozman in Eva Štravs. Vsi smo jih z veseljem sprejeli in jim zaželeli dobrodošlico na naši majhni šoli, ki jo letos obiskuje 12 učencev. Skupaj smo pogumno zakorakali v novo šolsko leto 2015/2016. Učenci so spoznali hišni red in razredna pravila, pogovorili smo se o prometni varnosti, se sprehodili po bližnji okolici in po malici z delom nadaljevali po razredih. Dan smo zaključili s slastno čokoladno tortico.

Učiteljici sva veseli prenovljenega kabineta z učili in prebeljenih sten na hodniku ter vedoželjnih učencev.

■ Irena Prodanić

5. razred na pohodu

V sredo, 9. 9. 2015, smo imeli učenci 5. a in 5. b razreda športni dan. Z nami sta šli tudi razredničarki ter ga. Helena Glavič in lovec g. Rajko Černogoj. Namen športnega dneva je bil pohod po rimski poti. Pot smo pričeli s kratko vožnjo do Malih Reberc, kamor nas je odpeljal avtobus. Najprej smo se povzpeli do cerkvice sv. Martina. Tam smo si privoščili malico.

Nato smo se odpravili do Valične vasi. Ogledali smo si znamenito lipo, ki naj bi bila stara skoraj 800 let. Izmerili smo obseg njenega debla. Valična vas je znana tudi po izkopeninah.

Po kratkem postanku smo šli do cerkvice sv. Marjete, ki je znana po freskah.

Pot nas je nato vodila skozi Vrh pri Križu, kjer smo videli lepo obnovljen gasilski dom in lepe primere vrtač, do Dolnjega Križa.

Kasneje smo se odpravili naprej po gozdni poti. Po sprehodu skozi gozd smo prišli na Cvibelj. V šolo smo se vrnili prijetno utrujeni in polni lepih vtisov. Komaj čakamo na naslednji pohod.

■ Jana Mrvar

Foto: Jana Mrvar in Blanka Perpar

Polfinale državnega prvenstva v odbojki na mivki za učence in učenke

V sredo, 9.9., se je na novomeški Loki odvijalo polfinale državnega prvenstva v odbojki na mivki. Tekmovalo je 12 šolskih ekip, po 6 pri moških in ženskah. Dekleta so v svoji skupini izgubila obe tekmi in na koncu zasedle 5.-6. mesto. Bile so leto mlajše od svojih nasprotnic. Kljub temu so se jim dobro upirale. Igrale so: Rebeka Breznikar, Ula Hrovat, Tjaša Pestotnik in Erika Mohorčič.

Fantje so iz tekme v tekmo igrali bolje in v finalu premagali odlično ekipo Kostanjevice. Igrali so: Štefan Travnik, Toni Travnik, Tomaž Rojc in Tim Legan.

Prvovrščeni ekipi sta se uvrstili na finalni turnir, med štiri najboljše ekipe v Sloveniji. Ta bo konec meseca.

■ Bojan Brulec

Prvi šolski dan na PŠ Šmihel

Kot vsak 1. september je bil tudi letošnji poln pričakovanj in nestrpnosti. Trije korenjaki- Jakob Ambrožič, Neža Hrovat in Nejc Miklavčič, so danes prvič prestopili šolski prag. Zanje se je začelo novo življenjsko obdobje. Želimo si, da bi jim današnji dan ostal v le-

pem spominu. Zato smo jim vsi namenili veliko pozornosti- starši, učitelji in ostali učenci na PŠ Šmihel. Dan smo sklenili s sladko torto, ki je prav vsem teknila. Tudi ostalim 17 učencem PŠ Šmihel želimo uspešno in znanj polno šolsko leto 2015-16.

■ Petra Zadel

Veselo in korajžno v šolo

Danes je 24 mladih korenjakov pogumno zakorakalo v prvi razred. Po kratkem in toplem sprejemu so se v spremstvu staršev podali v svojo učilnico. Tam smo z rumenimi ru-

ticami uradno potrdili, da so postali prvošolci. Skupno druženje, ki smo ga zaključili s slastno torto, je zelo hitro minilo. Veselimo se prihodnjih šolskih dni.

■ Irena Platiše

Začetek šolskega leta 2015/2016 na PŠ Dvor

Čas poletnih počitnic se je zaključil in zopet smo se vrnili v šolske klopi.

Na prvi šolski dan, 1. 9. 2015, smo se zjutraj zbrali pred podružnično šolo. Ga. Zvonka Struna je prijazno nagovorila vse učence, njihove starše in zaposlene, ki bomo poučevali na PŠ Dvor. V šolskem letu 2015/2016 nam je zaželela uspeha in veliko novega znanja. Razredničarke so nato odpeljale učence v svoje učilnice, kjer so nadaljevali z delom.

Za 15 prvošolčkov je bil vstop v prvi razred poseben dogodek. Vsi so uspešno opra-

vili preskok kolebnice in s tem tudi skok v prvi razred. Poleg čestitk so učenci prejeli tudi rumene rutke. V času krajše odsotnosti staršev sva z učiteljico go. Marto Baša učence popeljali v pravljичni svet s pravljico Pikapolonica in pike. Učence sva seznanili s šolskimi pravili, ogledali smo si šolske prostore in pomalicali. Za konec našega druženja smo se posladkali s čokoladno torto.

Naj nas razigranost in veselje do učenja spremljata vse šolsko leto.

■ Mira Hrovat

Jesenski pohod na Dvor

V sredo, 9. 9. 2015, smo imeli športni dan in smo se odpravili na dolg pohod od Ajdovca do Dvora. Zelo smo bili utrujeni, ko smo prišli na Dvor. Tam smo obiskali ljudsko knjižnico, kjer nam je prijazna knjižničarka povedala veliko informacij o različnih knjigah in delovanju knjižnice. Prebrala nam je pravljico z naslovom Jazbec in strašni vihar. Nato smo si ogledali še šolski muzej, čebelnjak Medo in se še malo sprostili na šolskem igrišču. Domov smo se odpeljali s kombijem.

■ Julija Arh, 3. r.

Jesenski pohod prvošolcev

Za nami je uspešno izpeljan jesenski pohod. Podali smo se na pot preko Zafare, Trebče vasi in naprej do Sadinje vasi. Na poti nazaj do Žužemberka smo uspešno izpeljali tudi kros po okoliških kolovoznih poteh. Učenci so pokazali pravo mero vztrajnosti in borbenosti. Z učiteljico Tamaro sva se veselili, da so vsi učenci z lahkoto napravili kljukico k prvi uspešno opravljeni nalogi za športni program Zlati sonček.

■ Irena Platiše

Obnova kozolcev in ureditev gozdne učne poti Ajdovček

Ob koncu šolskega leta smo se na podružnični šoli Ajdovec odločili, da naredimo zaključno druženje s starši in učenci malo drugače.

Piknik smo združili z delovno akcijo, v kateri so se starši in učenci zelo izkazali ter potrudili. Zbrali smo se na vroče, skoraj poletno petkovo popoldne in se razdelili v štiri skupine. Tri skupine so bile zadolžene, da pobrusijo in pobarvajo lesene kozolčke, ki so del naše gozdne učne poti, saj jih je načel zob časa. Četrta skupina se je z orodjem odpravila kar na gozdno učno pot in jo uredila. Na vrhu Korenovega hriba smo zakurili ogenj za peko hrenovk. Po dobri uri in pol dela smo se vse skupine zbrale na vrhu hriba in začeli smo s piknikom. Učenci so staršem zapeli nekaj pesmi, igrali smo se različne igre in se pomerili proti staršem v skakanju v vrečah. Piknik smo zaključili s peko hrenovk ob prijetnem pogovoru s starši in živahni igri otrok.

Na lično pobarvane kozolčke smo pritrčili nove plakate, ki nam predstavijo našo gozdno učno pot Ajdov-

ček, ki je letos dobila tudi svojo predstavitev no zgibanko.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem staršem in njihovim otrokom, ki so pri delovni akciji sodelovali, g. Marjanu Grahju iz Gozdnega gospodarstva Novo mesto za nove

plakate ter krajanu in staršu naše učenke g. Stanku Skubetu, ki vestno skozi celo leto, od samega začetka, skrbi za njeno urejenost in nove drevesne vrste.

Vabljeni na pohod po GUP Ajdovček!

■ Irena Prodanić in Milena Legan

Bila je le vaja

Od 16. do 22. septembra je potekal Evropski teden mobilnosti, ki nas že od leta 2002, ko je bila ta akcija v Sloveniji izvedena prvič, opozarja na potrebo po spremembi naših potovalnih navad.

Slogan, ki povzema osrednjo temo letošnjega, je: Izbiraj, spreminjaj združuj. Mnogokrat namreč se namesto peš ali s kolesom odpravimo v bližnjo trgovino kar z avtomobilom.

Tudi na naši šoli smo se spraševali, ali so naše navade prijazne okolju, kako se obnašamo v prometu in kaj lahko storimo, da bomo varnejši.

Povabili smo goste, ki so nas opozorili na nevarnosti in posledice nekulturnega obnašanja vseh udeležencev v prometu: pešcev, voznikov,

potnikov, kolesarjev, motoristov ...

Povabili smo judoista g. Andraža Jereba in g. Aljaža Sedeja, ki sta se predstavila kot policista športnika in nam pokazala, s čim se ukvarjata kot športnika.

Policist g. Edvard Kramar nam je iz svojih bogatih izkušenj povedal, kje smo kot potniki in pešci najbolj ranljivi ter poudaril, da se je za našo lastno varnost potrebno privezati v avtomobilu, kot kolesarji pa obvezno nositi čelado.

Kako izgleda, če pride do najhujšega, ker nismo upoštevali prometnih pravil, so nam pokazali člani civilne zaščite: Janez Kranjc, Nataša Kranjc, Stanko Miklavčič, Gregor Longar, Jerne-

ja Filipič in Aleš Zaletelj. V sodelovanju s člani Prostovoljnega gasilskega društva Žužemberk ter Reševalno službo Zdravstvenega doma Novo mesto so izvedli igrani prizor reševanja udeležencev prometne nesreče.

Celoten dogodek je potekal po načrtih. Najbolj pomembno pa je, da so se učenci iz OŠ Žužemberk s podružnicami Dvor, Šmihel in Ajdovec ter OŠ Prevole naučili, kako pomembno je upoštevanje prometnih pravil.

Vsem sodelujočim se iskreno zahvaljujemo. Veseli smo, da je v Občini Žužemberk toliko ljudi, ki si prizadevajo za dobro vseh nas.

■ Jana Mrvar, Blanka Perpar

NAŠ POGOVOR

MIRA KOVAČ, ravnateljica OŠ Žužemberk

Mira Kovač vodi OŠ že četrto leto. Delu je predana s srcem in dušo. Šolo vodi skrbno, preudarno, racionalno in pri tem upošteva vse deležnike procesa: zaposlene, starše, učence, občane ...

Koliko časa živite v Žužemberku? Od kod prihajate? Kako se počutite v Žužemberku?

V Žužemberku živim od 1. septembra 1984 leta, polnih 31 let. V Žužemberk me je pripeljalo prosto delovno mesto učitelja, ki sem ga pričela opravljati na PŠ Šmihel. V tistih časih je bilo, tako kot danes, zelo težko najti zaposlitev. V avgustu istega leta sem imela možnost zaposlitve na OŠ Grm za določen čas, bila sem že na uvodni konferenci, nato pa se je pokazala možnost zaposlitve za nedoločen čas na OŠ Žužem-

berk. Prednost v Žužemberku je bila tudi šolsko stanovanje v bloku, kamor smo se z možem in sinom vselili jeseni istega leta.

Moj rodni kraj je Dol. Straža pri Novem mestu. Rodila sem se v delavski družini, kjer sva z bratom preživljala lepa, brezskrbna otroška leta. Imam prelepe spomine na svojo mladost in v svoje kraje se nenehno vračam. S svojo družino sem dolga leta vsako nedeljo obiskovala svojce v Straži, sedaj pa zaradi delovnih obveznosti malo manj. Imamo pa zato več stikov po telefonu. Kadar je potrebno nuditi pomoč staršema,

pa ni vprašanje časa. Z bratom sva si razdelila skrb za zanje. Jaz jima priskočim na pomoč, kadar gre za zdravstvene težave, brat pa, kadar gre za tehnično naravo pomoči.

V Žužemberku se počutim dobro, najlepše pa v krogu svoje družine.

Kaj počnete v prostem času? Kaj vas osrečuje? Imate kakšen poseben hobi?

Prostega časa pravzaprav nimam. Občasno si vzamem čas za sprehod, kjer me vsakokrat spremljata obe ali vsaj ena hčerka in vnuki. Takrat imamo več časa zase in za pogovor. Sproščujoč čas zame je tudi tedaj, ko s hčerkama skupaj opravljamo domača opravila v hiši, okoli nje, na vrtu ali pa skupaj s posameznimi ali vsemi družinskimi člani pijemo kavo, gremo skupaj na izlet ali naredimo nedeljski družinski piknik. Popolno druženje je zame le takrat, kadar pride tudi sin in sta doma tudi oba zeta, skratka, kadar smo vsi skupaj. Takšni trenutki, bogati s sproščujočim pogovorom in smehom, me napolnjujejo. Najlepši čas pa je seveda čas z vnuki, predvsem tedaj, ko izmenično spijo med nama. Tedaj se večer sprevrže v pravilčno deželo, ko beremo pravljice, pojemo in se pogovarjamo. Drugega posebnega hobija v tem obdobju življenja nimam, imam pa zelo rada morje in tam se povsem sprostim. V preteklosti, ko sem imela več časa, sem se ukvarjala z vezenjem, delanjem gobelinov, pletenjem, sešila sem si veliko kril, oblek, pa tudi kakšen kostim. Posebno veselje imam v friziranju. Dolga leta sem imela med bližnjimi stalne stranke. Strigla sem jih, delala trajne, barvala in oblikovala pričeske, a nikoli za denar. Sedaj pa za vse to ni več časa.

Ali lahko v nekaj stavkih predstavite delo ravnatelja.

To pa je težko vprašanje zato, ker nanj ni lahko preprosto odgovoriti. Lansko jesen so prišli k meni v pisarno na obisk prvošolčki. Pa me je eden izmed prvošolčkov vprašal: «Kaj pa ti delaš tukaj?» Res sem bila v zagati, kako naj jim preprosto povem. Delo ravnatelja je zelo kompleksno. Ravnatelj vsake šole nosi vso odgovornost za delovanje celotnega zavoda. Je pedagoški in organizacijski vodja. Zastopa in predstavlja zavod in je odgovoren za zakonitost dela. Sprejema splošne akte zavoda. Pripravlja predlog Letnega delovnega načrta in je odgovoren za izvedbo le-tega. Skrbi za kadrovsko zasedbo. Spodbuja in omogoča strokovno izobraževa-

nje vseh delavcev šole. Organizira mentorstvo za pripravnike in novince v pedagoškem delu, spremlja delo učiteljev, vzgojiteljev in ostalih delavcev ter jim svetuje. Skrbi za sodelovanje šole s starši, obvešča svet staršev in svet šole o delu šole, odloča o vzgojnih ukrepih, razporeja sredstva za materialne stroške, investicijsko vzdrževanje, posodablja opremo v skladu s finančnim načrtom, skrbi za sodelovanje z zunanjimi ustanovami. Predvsem pa je vsak ravnatelj dolžan, da celotni zavod sledi viziji šole in da deluje po temeljnih načelih Zakona o osnovni šoli in Zakona o vrtcih. Pri mojem delu mi pomagata pomočnica ravnateljice za šolo in za vrtec.

Kaj je tisto, kar je pri delu ravnatelja najlepše?

Vsak ravnatelj je zadovoljen takrat, kadar delo v zavodu teče po načrtu in je čutiti visoko stopnjo delovnega elana med delavci šole, učenci in otroki in vrtcu ter da je v ozračju čutiti pozitivno šolsko klimo.

S katerimi težavami in ovirami se kot ravnateljica srečujete?

Največje ovire so finančni primanjkljaji za zadovoljitev vseh materialnih potreb v okviru opremljenosti šole s sodobnimi učnimi pripomočki, nabavo novih knjižnih gradiv, računalniško opremo in vzdrževanjem vseh petih stavb.

Vemo, da se zaposlitve v javnem sektorju krčijo. Krčijo se tudi vsa finančna sredstva. Kako je z zaposlovanjem v OŠ Žužemberk?

Na šoli zaposlujejo le tedaj, kadar gre za nadomeščanje daljše bolniške odsotnosti ali za nadomeščanje delavke na materinskem dopustu. Pri enomesečni odsotnosti posameznega delavca se delo razporedi med ostale. Velika organizacijska težava je takrat, kadar je več delavcev hkrati odsotnih. Res je, da delavci razumejo, da delo mora biti opravljeno in ne zgodi se, da bi kdo odklonil dodatno delo. Tedaj stopi kolektiv skupaj in z dobro voljo ter z združenimi močmi poprimajo še za delo odsotnega. Kadar se nadomešča več delavcev hkrati, pa je težava večja, a jo vedno prebrodimo. Tedaj nadomeščamo vsi. V treh letih novih stalnih zaposlitev ni bilo. Lani smo uspeli pridobiti za pomoč delavko preko javnih del za obdobje enega leta, ki pomaga v vrtcu. S 1. septembrom 2015 pa smo v soglasju z ministrstvom in ustanoviteljem uspeli zaposliti na novo organizatorico šolske prehrane za šolo in vrtec za polovični delovni čas, a še to za obdobje enega leta. Do sedaj je bilo delo organizatorja šolske prehrane razdeljeno med učiteljico, ki je poleg poučevanja skrbela še za to področje, in glavni kuharici na matični šoli in na PŠ Dvor ter med vodji enot. Ker se po zakonodajni plati in po priporočilih Nacionalnega

inštituta za javno zdravje obseg dela povečuje, bi bile dosedanje odgovorne ob rednem delu preveč obremenjene.

Ali letošnje leto prinaša kakšne novosti?

Počasi se širijo učni programi, predvsem na področju neobveznih izbirnih predmetov (NIP). Neobvezni izbirni predmet pomeni, da ga šola mora ponuditi, starši pa se sami odločijo, ali ga bo otrok obiskoval. Pri ocenjevanju so izenačeni z obveznimi predmeti, znanje učencev se ocenjuje, zaključne ocene pa se vpšejo v spričevalo. Učenec lahko napreduje le, če ima pozitivno zaključene ocene pri vseh predmetih, tudi pri neobveznih. Vsi neobvezni izbirni predmeti sodijo v razširjeni program šole, zato ti predmeti ne smejo biti uvrščeni v urnik med obvezne predmete in jih je potrebno organizirati pred ali po pouku. Šola je v tem šolskem letu morala ponuditi učencem 1. r. angleščino, učencem 4., 5., 7. in 8. r. drugi tuji jezik (pri nas nemščino in francoščino), ter učencem 4. in 5. razreda še umetnost, računalništvo, šport in tehniko. Glede na odločitev staršev letos potekajo štirje neobvezni izbirni predmeti v šestih skupinah: angleščina v 1. razredu – 2 uri tedensko (na PŠ Dvor in Žužemberku, kamor so se imeli možnost vključiti tudi ajdovski in šmihelski prvošolci), računalništvo na PŠ Dvor in v Žužemberku ter samo v Žužemberku še umetnost in šport. Še večja novost bo v šolskem letu 2016/17, ko vstopa angleščina med obvezne predmete v 2. razred, leto za tem pa še v 3. razred.

Katere investicije so bile narejene v zadnjih letih? Najpomembnejše?

Na začetku mandata sem pripravila Razvojni načrt zavoda, kjer sem na področju materialnih pogojev načrtovala naslednje večje investicijske pridobitve: na PŠ Ajdovec - prekritje strehe in zamenjavo vhodnih vrat, na PŠ Dvor - namestitev senčil nad terasami vrtca in sanacijo lesenih delov fasade, na PŠ Šmihel - sanacija fasade s toplotno izolacijo, na Jurčičevi ulici - sanacija oz. novogradnja vrtca z ureditvijo okolice, na centralni šoli - zamenjavo steklene strehe nad knjižnico, sanacijo ravne strehe nad prizidkom, dograditev vetrolova pri spodnjem vhodu s sanacijo ploščadi in zamenjavo oken na stopnišču ter adaptacijo starega dela šole. Izmed večjih načrtov nam je do sedaj uspelo pridobiti le novo streho na PŠ Ajdovec in nad knjižnico centralne šole. Denarja povsod primanjkuje, zato nam kljub številnim prizadevanjem z ustanoviteljem ni uspelo postoriti kaj več. Ne le da nismo uspeli realizirati ciljev iz Razvojnega načrta, ampak so se pokazale še nove potrebe.

Junija letos sem naredila natančen pregled prostorskih potreb za naslednje petletno obdobje in ugotovila, da bo število učencev naraslo, s tem pa se bo pojavila velika prostorska stiska predvsem na PŠ Dvor in na centralni šoli. Leta

2018/19 bo na PŠ Dvor 70 šoloobveznih otrok (letos 57), na PŠ Ajdovec 22 (letos 12). Če upoštevamo, da se velika večina ajdovških učencev po končanem pouku vozi v podaljšano bivanje na Dvor, bo na Dvoru skorajda nemogoče organizirati vse dejavnosti po združitvi učencev. Programi, kot sem opisala že v predhodnem besedilu, se širijo. Za vsako skupino, ki poteka po pouku, mora biti zagotovljen svoj prostor. Če seštejemo vse skupine, ki so oblikovane v razširjenem programu pred in po pouku, jih je letos na PŠ Dvor 25: neobvezni izbirni predmeti – 2 skupini, Zdrav življenjski slog – 6 skupin, interesne dejavnosti – 10 skupin, verouk – 4 skupine in 3 oddelki podaljšanega bivanja. Nisem pa štela še skupine otrok, ki obiskujejo dopolnilni oz. dodatni pouk. Na razpolago imamo samo 4 učilnice in telovadnico ter prostor okoli šole. Kaže se velika potreba bo pridobiti vsaj še ene učilnice v zelo kratkem času. Možnost vidim v preureditvi podstrešja.

Enaka je stiska s prostorom na centralni šoli, ki se iz leta v leto povečuje s širitvijo programov in z naraščanjem števila učencev (letos 354, v šol. l. 2017/18 – 409). Učenci se delno že med poukom, povsem pa po pouku, razdelijo v številne skupine: obvezni izbirni predmeti – 16 skupin, neobvezni izbirni predmeti – 4 skupine, Zdrav življenjski slog – 14 skupin, interesne dejavnosti – 20 skupin, dopolnilni/dodatni pouk – 13 skupin, ure dodatne strokovne pomoči za učence z učnimi potrebami – 20 skupin. Vsaka skupina potrebuje svoj prostor. Na šoli imamo 16 učilnic, kabinet specialne pedagoginje, knjižnico in telovadnico. Že sedaj uporabljamo tudi kabinete učiteljev za tiho individualno delo z učenci, kadar zmanjka prostorov.

Rešitev vidim v izgradnji novega vrtca na Jurčičevi ulici, kamor bi se preselile tudi skupine vrtca iz stare šole, stari del šole pa bi se preuredil v učilnice.

Ker sredstev ni na vidiku, smo se s kolektivom že v preteklem šolskem letu lotili pridobivanja finančnih sredstev z dobrodelnim koncertom in s prošnjami donatorjem. Pridobili smo tretjino potrebnih sredstev za dvorska senčila, zato bomo letos akcijo ponovili. Že sedaj vabim vse krajane na drugi dobrodelni koncert, ki bo zadnji petek v novembru, tedaj pa bo možno kupiti tudi adventne venčke.

Zaradi finančne stiske varčujemo na vse možne načine, da nam uspe več ali manj z lastnimi sredstvi in delom marsikaj posodobiti. Tako smo v preteklosti preuredili v stari šoli en prostor za 12. oddelk vrtca, zamenjali pregradno steno med jedilnico in razredom z zvočno izolirano steno, prebelili tri učilnice in prelakirali parket, na PŠ Ajdovec preuredili kabinet in zbornico, prebelili prostore na Ajdovcu in del jedilnice na PŠ Dvor, izvedli generalno čiščenje prezračevalnih sistemov na matični šoli in na PŠ Dvor in še vrsto drugih manjših vzdrževalnih del in nakupov.

Ali v prihodnosti namerava občina graditi nov vrtec, glede na to, da število otrok narašča?

Odkar imamo 12 oddelkov vrtca, nam uspeva sprejeti v varstvo vse otroke iz naše občine. Otroke iz sosednjih moramo zavrniti.

Vrtec na Jurčičevi je negovan, a star in potreben obnove oz. novogradnje. Stavba je montažna in je bila zgrajena leta 1976. Če bi jo adaptirali, bi bilo najprej potrebno zamenjati vsa okna in vrata, sanirati tla, opraviti temeljito energetsko sanacijo. Takšen poseg na stavbi pa ima tako velike finančne posledice, da je smotrnejša novogradnja kot adaptacija stare stavbe. Vemo, da občina usmerja vso energijo v izgradnjo suhokranskega vodovoda, ki je še kako potreben za naše občane, in šele ko bo ta investicija za nami, lahko pričakujemo korake za tovrstne naložbe. Tudi občinam se krčijo sredstva iz državnega proračuna, potrebe, povezane s stroški, pa se na vseh ravneh, ki jih ima občina na skrbi, povečujejo. Za enkrat lahko le beremo časopisne novice, kako se ponekod adaptirajo ali celo gradijo šole in vrtci.

Opravljen je bil energetska sanacija koltovnice. Kakšni so učinki?

Po naših izračunih se kurjava še ni bistveno pocenila, poznalo se bo po koncu desetletnega obdobja, ko ne bo več potrebno izvajalcu mesečno odvajati najemnine.

V občini je še ena osnovna šola – OŠ Prevoles. Se govori o združitvi obeh šol?

Ne. Ustanovitelj je tisti, ki ustanavlja šole in ukinja oz. združuje, zato lahko le on posreduje odgovore o tej zadevi. Moje mnenje je, da bodo vrtec in šolo obiskovali otroci KS Hinje vedno na Prevolah. Vsak učenec mora v okviru učnega procesa najprej dodobra spoznati svoj ožji in širši domači kraj tako iz naravoslovnega, geografskega, zgodovinskega in kulturnega vidika. Vsaka šola ima v svojem kraju posebno mesto, saj je središče učenosti, vzgoje, kulture in medgeneracijskega povezovanja. Ukinitve šole pomeni za kraj veliko izgubo. OŠ Prevoles ima velike, lepe, prenovljene prostore, ki zadovoljujejo potrebam šolskega okoliša, v OŠ Žužemberk pa se srečujemo s pomanjkanjem prostorov. Da pa bi se šoli kdaj združili zgolj v poslovnem vidiku, ne vidim razloga.

S katerimi težavami se srečujete pri organizaciji pouka? Kaj pa pri organizaciji prevozov?

Sama organizacija pouka ne predstavlja posebnih težav, čeprav je to vsako leto velik delovni zalogaj. Čeprav sodimo po številu učencev in otrok v vrtcu med manjše zavode v Sloveniji, je naša šola specifična po tem, da se delo odvija na šestih lokacijah. Pri organizaciji je potrebno upoštevati številne kombinacije, da delo glad-

ko teče. V obziru moramo imeti vsakega učenca in otroka v vrtcu glede na to, kdaj pride v šolo/vrtec in kdaj odide. Poskrbeti moramo za pravočasno jutranje odprtje prostorov in poskrbeti za njihovo varstvo. Nekateri učitelji, ki poučujejo na centralni šoli, se med delovnim časom vozijo poučevati na podružnične šole in je potrebno usklajevati urnik zvonjenja med posameznimi enotami, da pravočasno pridejo tja in nazaj, kjer nadaljujejo delo. Kuha se v dveh kuhinjah, zato je potrebno časovno uskladiti obroke v posamezni hiši in prevoze hrane. Upoštevati moramo tudi šolske prevoze. Razporediti je potrebno delovno obvezo vsakega zaposlenega in imeti v uvidu vsakega učenca sleherni uro, da je zanj ustrezno poskrbljeno, od prihoda do odhoda iz šole. V urnik moramo vgraditi vse programe in skrbeti, da se ne prekrivajo. Razporediti je potrebno delovne obveze vseh 84 zaposlenih. Skupaj s pomočnicama se lotimo začetnega dela, nato pa oni poskrbijo še za vsako podrobnost.

Šolske prevoze izvaja podjetje FS in hišnika s šolskim kombijem. Prevozi tečejo nemoteno. Dvakrat na leto, ob začetku in ob zaključku šolskega leta, imamo z vozniki sestanek, kjer se pogovorimo o težavah preteklega leta in načrtih za v prihodnje. Vsi vozniki so domačini. Otroke dobro poznajo in z vso odgovornostjo prevzemajo skrb zanje med vožnjo, jim dajejo nasvete za varnost na sredstvih javnega prevoza in pri izstopu. Prevoznik nam je vedno na voljo, se prilagaja našim potrebam in veselimo smo njihovih finančnih popustov, kadar nam gre na tesno in zanje zaprosimo.

Kakšni so zastavljeni izzivi v prihodnosti?

Kakšnih velikih izzivov v prihodnosti ne načrtujem. Vsak posamezni dan prinaša nove obveze in naloge, ki zahtevajo vso pozornost. Te si želim tudi v bodoče reševati sproti, dobro in po svojih najboljših strokovnih močeh, po pedagoško-etičnem in osebnem prepričanju. Če bo to uspevalo meni kot ravnateljici in vsem deležnikom, vpetim v naš zavod, bomo tudi v prihodnosti zadovoljni.

Kaj pa načrti za to šolsko leto?

V polnem zamahu je priprava Letnega delovnega načrta zavoda, kjer se načrtujejo vsi programi, ki zadevajo delo z učenci v šoli in z otroki v vrtcu: oblikujejo se letni načrti, načrti dni dejavnosti, projekti, tekmovanja, natečaji, šole v naravi, plavalni tečaji, poklicna orientacija, vzgojni načrt itd. Načrtujejo se strokovni posveti v zavodu in izven njega, sodelovanje z organi šole, z zunanjimi inštitucijami, oblikujejo se načrti sodelovanja s starši, z društvi ter organizacijami v kraju in nenazadnje načrti za izboljšanje materialnega stanja in drugo.

Želimo si uspešno pripeljati šolsko leto po vseh programih do konca, podati učencem čim več konkurenčnega znanja, biti uspešni pri delu z otroki na vzgojnem področju in čim tesneje vzajemno sodelovati s starši in širšo lokalno skupnostjo. Izkušnje iz minulih let so spodbudne, saj so številni starši in krajani sodelovali pri življenju in delu šole in prispevali h kvaliteti našega dela. Ob tej priložnosti se vsem javno zahvaljujem in jih vabim k sodelovanju tudi v bodoče.

Priprava jabolčnega soka

Jablana še vedno predstavlja vodilno sadno vrsto v Sloveniji. Naši predniki so jo cenili in jo gojili skoraj po celotnem območju države, saj so se dobro zavedali, kaj pomeni oskrba s svežim sadjem od sredine poletja do pozne jeseni. Danes se največ jabolk zaužije svežih. Seveda pa to ni edini način uživanja. Jabolka najpogosteje predelamo v jabolčni sok, jabolčno žganje, jabolčne krljice, jabolčni kis, marmelade in še veliko drugih proizvodov, ki so primerni za prehrano.

O hranilnih in predvsem zdravilnih učinkih jabolk pišejo številni avtorji. Jabolka pogosteje poudarjamo v zadnjem času, ko ima lokalno pridelana hrana vedno večji pomen in uživanje sadja vse pomembnejšo vlogo pri ohranjanju zdravja.

Plod jabolka vsebuje od 75-91 % vode in od 9-24 % suhe snovi, med ogljikovimi hidrati pa prevladujejo fruktoza, glukoza in sahara. Poleg omenjenih se v plodu jabolka nahaja 1,2-3,3 % celuloze, 0,4-1,1 % pektinskih snovi, 0,2-1,6 % organskih kislin ter 0,3-0,4 % maščob, ki večinoma predstavljajo voščeno prevleko ploda. Plod jabolka je bogat tudi z vitamini, kot so vitamin A (karotin), B1 (tiamin), B2 (riboflavin), B3 (panotenska kislina), PP (amid nikotinska kislina), B6 (piridoksin), H (biotin) in C (askorbinska kislina). Med mineralnimi snovmi pa prevladujejo kalij, natrij, fosfor, kalcij, magnezij, žveplo, klor, železo, mangan, baker, aluminij, jod, bor, silicij in še nekateri drugi. Poleg tega pa se v plodu nahajajo še dušične snovi, oporne snovi (tanini), barvne snovi, hlapne snovi in encimi. Vrednost pH v plodu jabolka je med 3,0-4,1.

Sveži plodovi jabolk nas hranijo in krepijo. Voda, ki se nahaja v plodovih, ima visoko higienko vrednost in nas odžaja, sladkorji pa so odlični vir energije. Tanini preprečujejo driske, mineralne snovi pa pomembno vplivajo na prebavo, saj skupaj z organskimi kislinami regulirajo pH krvi. Kalij, ki ga je v plodu jabolka sorazmerno veliko, pomaga pri nižanju krvnega tlaka. Redno uživanje svežih jabolk in jabolčnega soka ima pozitiven vpliv na odstranjevanje toksinov iz človeškega organizma. Uživanje jabolk se zelo priporoča sladkornim bolnikom. Vsi naštetni učinki jabolka veljajo tudi za izdelke iz jabolk. Za ohranitev čim večjega deleža sestavin v predelanih izdelkih iz jabolk je zelo pomembna pravilna predelava.

Pravilen postopek predelave je pomemben tudi pri predelavi jabolk v jabolčni sok, kjer lahko nekateri napačni in poenostavljeni postopki privedejo do tega, da jabolčni sok ni več varno živilo.

Prvi pogoj za to, da bomo uživali kakovosten jabolčni sok, so dozorela jabolka, ki so brez mehanskih poškodb, niso nagnata ali plesniva. Pomembno je tudi, da imamo za to primerne sorte, ki dosežejo stopnjo sladkorja okoli 12 Brixovih % in imajo okoli 4,5 g skupnih kislin/l. Optimalna zrelost jabolk za predelavo je takrat, ko se večina škroba pretvori v sladkor. Slednje lahko ugotovimo s pomočjo preizkusa z jodovico. Če se meso ploda obarva pretežno temno, pomeni, da je v plodu prisotnega še precej škroba in bo

potrebno takšne plodove še nekaj časa pustiti na drevesu, da dozori. Če se pa večino mesa ploda razbarva oz. meso pretežno ohrani svojo barvo, je to znak za pričetek obiranja sadja. Ponavadi je tako, da vsi plodovi na drevesu niso hkrati dozoreli, zato je potrebno najprej obrati zrele plodove. Obiranje oz. pobiranje sadja izvajamo v intervalih toliko časa, dokler niso vsi obrani plodovi primerno dozoreli.

Sledi obvezno pranje jabolk. Ponavadi se jabolka operejo v kadi tako, da se predhodno za nekaj časa omočijo. Dobro omočena jabolka se nato hitreje znebijo vseh nečistoč. Po končanem pranju je zaželeno, da se sadje še enkrat opere v čisti vodi in odcedi.

Za čim boljši izkoristek v stiskalnici je potrebno jabolka z ustreznimi mlinci za sadje fino zmleti. Strojni deli mline, ki režajo sadje, morajo biti ostri. Drobnost zrnata struktura zmlete jabolčne kaše omogoča poleg boljšega izkoristka tudi hitrejšo stiskanje. Pri mlinu in predvsem pri stiskalnici je pomembna zmogljivost. V kolikor se tehnične karakteristike med njima zelo razlikujejo, je potrebno postopek mletja in stiskanja med seboj dodatno uskladiti. Zaželeno je, da je izkoristek jabolčnega soka iz zmlete jabolčne kaše vsaj 70%. Takšne izkoristke lahko dokaj enostavno dosežemo s pomočjo slojnih ali tračnih stiskalnic. Seveda pa je možno sadno kašo stiskati tudi s pomočjo drugačnih izvedb stiskalnic.

Če predelujemo prezrela jabolka, je priporočljivo za boljši izkoristek zmleti jabolčni kaši dodati pektolitične encime.

Vezava kisika na polifenole povzroči, da jabolčni sok potemni, nekaj pa k oksidaciji prispevajo tudi encimske reakcije, ki povzročajo oksidacijo polifenolov. Za preprečevanje oksidacije, in s tem ohranitev svetle barve soka, je potrebno jabolčnemu soku dodati 5 g askorbinske kisline (vitamina C) na 100 litrov soka.

Tako obdelan jabolčni sok je že primeren za pasterizacijo. Če želimo pridelati bistri jabolčni sok, ga je potrebno pretočiti v posodo in glede na navodila proizvajalca dodati pektolitični encim. Dodatek encima povzroči po pretečenih 15-25 urah (odvisno od temperature soka), da se na dnu posode izločijo pektini. Na ta način se sok zbistri. Sok nato pazljivo pretočimo (dekantiramo) in opravimo še grobo filtracijo s pomočjo filtra. Pogosto se za filtracijo uporabljajo ploščni ali pa naplavni filtri.

Pri postopku pasterizacije segrevamo sok do temperature 78-80 °C. Na ta način preprečimo

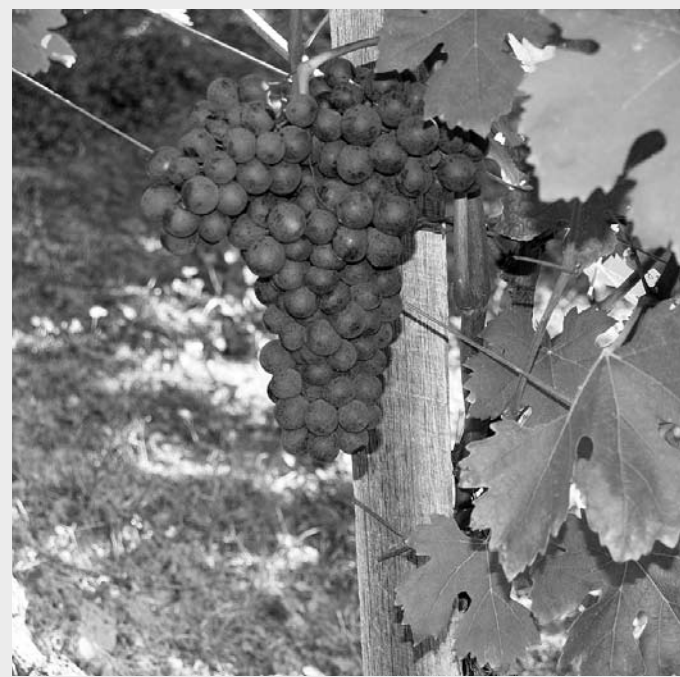

delovanje v soku prisotnih encimov in mikroorganizmov. Za izvedbo pasterizacije je najbolj primeren cevni pasterizator, kjer je manjša možnost, da sok pregrejemo in s tem uničimo določene sestavine. Sok lahko polnimo v steklenice ali v zadnjem času tudi t.i. bag in box (vrečka v škatli) vrečke. Če sok polnimo v steklenice, moramo po zapiranju steklenice le-to položiti vodoravno zato, da pasteriziramo še vrat steklenice in zamašek. Zelo je važno, da po preteku vsaj 2 minut steklenice preložimo v posodo s hladno vodo in jih ohladimo.

S sokom napolnjene steklenice skladiščimo v hladnem in temnem prostoru. Jabolčni sok v steklenicah, ki so temeljito zaprte, lahko uporabljamo tudi 2 leti. Izpraznjene steklenice je potrebno takoj po uporabi pomiti, osušiti in shraniti, po možnosti z vratom navzdol. Na ta način so steklenice pripravljene za polnjenje v naslednji sezoni. Polne bag in box vrečke lahko hranimo v škatlah ali pa samostojno kot vrečke na policah, pred uporabo pa jih preložimo v škatle.

Pravilen postopek priprave 100 % naravnega soka pomeni uživanje zdrave s hranili, vitamini in minerali bogate pijače. Pitjeokusnega jabolčnega soka spodbuja ljudi po uživanju le-tega, zato poskrbimo, da bomo jabolka pravilno predelali in ponudili okusen jabolčni sok.

■ Martin Mavsar, univ. dipl. inž. agr.
KGZS-Zavod NM

Nov register pridelovalcev grozdja in vina

Obvestilo vinogradnikom s pozivom za vpis v register

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) obvešča vse vinogradnike in vinarje, da so se dolžni vpisati v register pridelovalcev grozdja in vina.

V register pridelovalcev grozdja in vina so se dolžni vpisati vsi, ki obdelujete 0,05 ha ali več vinogradov, tisti, ki obdelujete manjšo površino pa le, če pridelek tržite.

POMEMBNO:

- 1. januarja 2016 se začne na območju Evropske unije uporabljati nov sistem dovoljenj za zasaditev vinske trte, v skladu s katerim bo moral vsak, ki bo želel zasaditi ali obnoviti vinograd, predhodno pridobiti ustrezno dovoljenje. Vse informacije v zvezi z dovoljenji za zasaditev so na voljo na upravnih enotah in pri kmetijski svetovalni službi.
- Hkrati pa nova evropska zakonodaja predpisuje visoke kazni za tiste, ki bodo sadili vinograde brez dovoljenja ali pa vinogradov nimajo vpisanih v register in tržijo vino, mošt ali grozdje (izjema so le vinogradi tistih pridelovalcev, ki vino porabijo izključno v okviru družine).

Zato MKGP poziva vse vinogradnike, da obstoječe vinograde najpозneje do konca leta 2015 vpišejo v register pridelovalcev grozdja in vina. Vpis v register je enostaven in se brez stroškov izvede na upravni enoti ter vam omogoča, da boste lahko v bodoče kadarkoli obseg vinogradov širili ali pa obnovili obstoječe vinograde ter svoje vino tudi prodajali.

Vir: <http://www.kgzs.si>

■ Urednik

POLICIJA SPOROČA • POLICIJA SPOROČA

Na območju občine Žužemberk smo policisti s PP Dolenjske Toplice v času od 6. 6. 2015 do 10. 9. 2015 obravnavali 18 kaznivih dejanj, od katerih je bilo:

- 12 tatvin,
 - 3 veliki tatvini (vlomi),
 - 1 povzročitev hude telesne poškodbe,
 - 1 ponarejanje denarja,
 - 1 poškodovanje tuje stvari,
- v dveh primerih pa preiskujemo sum storitve kaznivega dejanja nasilja v družini.

Med tatvinami so znova v porastu tatvine bakrenih strešnih kritin ter bakrenih žlebov, predvsem z mrliških vežic in kapelic, ter tatvine nagrobnih vaz in svečnikov na pokopališčih. Na območju KS Hinje so se pričele pojavljati tatvine živali, predvsem ovac.

Ker je napočil čas trgatve, bo v vinorodnih okoliših na območju občine Žužemberk zelo živahno, kar vedo tudi storilci kaznivih dejanj. Zato opozarjamo vse občane, ki se boste udeležili trgatve, bodisi doma ali pri prijateljih in znancih, da se samozaščitno obnašajo glede lastnega premoženja. Svoja vozila zaklepajte, četudi jih imate parkirana v neposredni bližini, v vozilih pa na vidnih mestih ne puščajte raznih torbic, vrednejših predmetov ali vrečk, tudi če so prazne, saj storilec o pogledu v vozilo ne vidi, kaj je v vrečki. Vlomil bo v vozilo in tudi če ne bo odtulil ničesar, vam bo na vozilu povzročil nemalo materialne škode.

Tudi vikendov in zidanic ne puščajte odklenjenih ali brez nadzora, tudi če imate vinograd v neposredni bližini vikenda. Čas, ko boste zato-pljeni v trgatve in se veselili letine, bo storilec s pridom izkoristil in vam iz odklenjenega vikenda odnesel, kar se mu bo zdelo vrednega.

V času trgatve je seveda v navadi, da se spi je tudi kakšna žlahtna kapljica. Policisti opozarjamo, da ne pretiravate s pitjem alkoholnih pijač, v kolikor boste potem kot vo-

znik udeleženi v cestnem prometu. V letošnjem letu se je namreč na območju občine Žužemberk zgodilo kar nekaj prometnih nesreč, katerih povzročitelji so bili pod vplivom alkohola, ena nesreča se je žal končala tragično.

Življenje je samo eno, ne ogrožajte ga, ne svojega niti življenja drugih udeležencev v prometu, s pitjem alkoholnih pijač, v kolikor boste potem udeleženi v prometu.

Policisti s PP Dolenjske Toplice vam vsem želimo obilno in kvalitetno trgatve in ob tem prijetno druženje, a ob tem ne pozabite na svojo varnost, v prometu pa tudi na varnost drugih udeležencev v prometu. Če boste v svoji okolici opazili karkoli sumljivega, kar bo zmotilo vaš mir in občutek varnosti, ali če boste kljub vsem vašim varnostnim ukrepom postali žrtve kaznivega dejanja, obvestite policiste na PP Dol. Toplice na tel. št. 07 3843890, po elektronskem naslovu pp_dolenjske_toplice.punm@policijsi.si ali na številko 113.

Obveščamo vas tudi, da smo v policijski pisarni Žužemberk ukinili uradne ure. Policisti bodo v pisarni prisotni zgolj po potrebi, v kolikor pa se želite s policistom pogovoriti v policijski pisarni Žužemberk, se za pogovor predhodno najavite na PP Dol. Toplice na tel. številko, ki je navedena zgoraj.

V kolikor pa želite, da se vodja policijskega okoliša zglaš pri vas doma, ker ste postali žrtev kaznivega dejanja, potrebujete pomoč ali nasvet policije, imate konkretne varnostne probleme na območju vaše lokalne skupnosti, želite predlagati ukrepe ali dejavnosti za izboljšanje varnosti v vašem okolju ali ker želite neformalni razgovor, pa lahko pišete na elektronski naslov edvard.kramar@policijsi.si.

Vodja policijskega okoliša
■ Edvard Kramar

Jubilanti – 80 let

Alojz (80) in Jožefa Skobe (skupaj 50)

Na lepo sončno nedeljo, na prvi poletni dan, 21. junija, je praznoval svoj okrogli jubilej, 80 let, naš dragi ata Alojz Skobe iz Budganje vasi.

Rodil se je v idilični Budganji vasi v družini s petimi otroki. Ob bombardiranju vasi med drugo svetovno vojno je izgubil očeta, brata in sestro. Skupaj z mamo so ostali trije majhni otroci in se težko preživljali. V povojnem obdobju so mladi fantje množično odhajali v tujino, on pa je ostal doma, ker ni mogel zapustiti mame ter sester Anice in Cilke, saj bi jim bilo tako še težje.

26. junija pa je minilo 50 let, odkar sta z mamo stopila na skupno življenjsko pot. Nevesto Pepco Škrbe je pripeljal iz bele Ljubljane, kjer je služila za preživetje, saj je že pri 12 letih izgubila mamo in takrat zapustila rodni Gradenc. Daljnega leta 1965 sta se na polnem avtobusu peljala proti ljubljanskemu Magistratu. Ker je bila gneča, sta celo pot stala. Danes si take poroke nihče ne predstavlja. Mogoče pa ravno zato toliko časa drži. Na skromni Žefranovi kmetiji sta si ustvarila družino s tremi otroki. Sin Alojz ter hčerki Malka in Jožica imamo sedaj svoje družine. Še posebej sta ponosna na pravljičnih sedem vnukov. Oba sta presrečna, ko pridemo na obisk in prinesemo kakšno dobroto.

Mama je hodila v službo v Iskro, ata je poskrbel, da je bilo doma vse v redu in kaj za pod zob, ko smo se vrnili iz šole in službe. Rad je pletel koše in košare, v posebno veselje so mu bili vedno konji. Včasih je ob večerih pod vaško lipo skupaj s sovaščani ubrano prepeval slovenske pesmi. V prijetni družbi to še danes rad počne.

Za častiljivi obletnici sta ju v Gostilni na Pajčni s svojim obiskom počastila župan gospod Franc Škufca ter podžupan gospod Jože Šteingel. V gostišču so nas, jubileju primerno, kraljevsko postregli. Ob prijetni domači glasbi se je naš ata vrtel kot pravi mladenič. Skupaj s sorodniki smo preživeli prelepo nedeljo.

Atu in mami želimo veliko dobre volje, optimizma, malo več zdravja in še na mnogo let.

■ Jožica Zaletelj

Hrovat Bogomir (po domače Hrovatičkov), Breg, Žužemberk

Dne 22.6.2015 je svoj visoki življenjski jubilej – 80 let, praznoval naš upokojenec g. Bogomir Hrovat.

Rojen je bil v Žužemberku v družini s 5 otroki. Starši so delali na manjši kmetiji, pri delu pa jim je pomagal tudi on. Starejši bratje in sestre so

kmalu odšli od doma, sam pa je prevzel skrb za starše.

Osnovno šolo je obiskoval v Žužemberku, nadaljeval poklicno šolanje in si pridobil poklic elektromonterja. Po končanem šolanju se je zaposlil v Elektro Ljubljana-okolica, enota v Zagradcu, kamor se je vsak dan vozil s kolesom. Leta 1963 se je zaposlil v tedanji Iskri Žužemberk kot električar, kjer je delal vse do svoje upokojitve leta 1991.

Med tem časom je spoznal svojo bodočo ženo Danico z Rebri pri Žužemberku in se z njo leta 1963 poročil. Ima sina Boštjana in hčerko Marinko, ki se je poročila in se odselila od doma, doma pa je ostal sin Boštjan z družino.

Dokler mu je še zdravje dobro služilo, se je rad udeležil kakšnega izleta ali srečanja z upokojenci. Sedaj pa preživlja svoje dni v okviru družine, ki mu zelo veliko pomeni, posebno druženje s 5 vnuki in 3 pravnuki, ki mu s svojim obiskom polepšajo dneve.

Ob koncu srečanja nas je seznanil še s svojo veliko željo, da je strasten sladkosned, za kar pa poskrbi njegova žena, ki ga preseneti s sladkimi priboljški.

Zaželeli smo mu veliko zdravja, veselih dni v krogu svojih domačih in če mu bo zdravje dovoljevalo, da se udeleži še kakšnega srečanja s člani upokojenskega društva. Tudi na skromno obdaritev nismo pozabili.

Pečjak Zofija (po domače Koroščeva), Drašča vas

Dne 13. 7. 2015 je svoj visoki življenjski jubilej – 80 let, praznovala naša upokojenka PEČJAK Zofija iz Drašče vasi.

Rojena je bila v Drašči vasi, v družini s 5 otroki (3 bratje in 1 sestra). Starejši bratje in sestra so odšli od doma, ona pa je kot najmlajša v družini ostala doma in pomagala staršem pri delu na kmetiji.

V sosednji vasi Plešivica je spoznala prijaznega fanta Jožeta, se z njim spoprijateljila in leta 1962 tudi poročila. Mož je bil zaposlen, ona pa je delala doma na kmetiji s pomočjo moža in otrok. Rodila je 2 sina; Jožeta in Slavka. Oba sinova sta si ustvarila družini, sin Jože v bližini domače hiše, sin Slavko pa je ostal doma. Mož ji je leta 1962 umrl. Dokler je bil mož še živ, sta se skupaj rada udeležila kakšnega srečanja ali izleta pri upokojenih. Kolikor ji še zdravje dovoljuje, rada pomaga domačim pri delu. Ima 4 vnuke, ki ji polepšajo dneve s svojo zgovornostjo in igrivostjo.

Član DU Žužemberk smo jo ob tem visokem jubileju obiskali, ji iskreno čestitali, zaželeli še obilo zdravja v krogu najdražjih, pa tudi, da bi se še kdaj udeležila naših srečanj ali izletov. Tudi njo smo skromno obdarili.

Mrvar Vida (po domače Bildova), Budganja vas

Dne 3. 8. 2015 je svoj visoki življenjski jubilej - 80-let, praznovala naša upokojenka ga. Vida Mrvar iz Budganje vasi.

Rojena je bila v kmečki družini s 4 otroki. Kot mlado dekle je pomagala svojim staršem pri delu na kmetiji. Starejši sestri sta se odselili in šli pomagat delat na druge kmetije. Doma pa je ostala skupaj s starejšim bratom in pomagala staršem. Med tem se je spoprijateljila tudi s fantom iz sosednje Dešeče vasi, se z njim poročila in rodila dva sina. Zaradi težkih razmer se je skupaj z otrokoma preselila domov v Budganjo vas. Leta 1963 se je zaposlila v Iskri Žužemberk, kjer je delala vse do upokojitve leta 1995. S pridnim delom v Iskri in delom na domači kmetiji ji je uspelo preživljati oba otroka in pri tem skrbeti še za starše in invalidnega brata. Starejši sin je v bližini domače hiše ustvaril svoj lastni dom, kjer živi z družino, doma pa je ostal mlajši sin in brat.

Ga. Vido smo obiskali člani DU Žužemberk, ji čestitali za njen visoki življenjski jubilej, ji zaželeli še veliko zdravih dni, saj se kljub visokim le-

tom še vedno trudi za delo na domači kmetiji, da si s tem zagotovi hrano. Dokler je bila še mlajša, se je rada udeleževala tudi naših srečanj upokojencev.

Podarili smo ji stensko uro z željo, da bi ji kazala samo srečne dneve.

Blatnik Ivanka (po domače Jurjeva), Budganja vas

Dne 11. 8. 2015 je svoj visoki življenjski jubilej – 80 let – praznovala naša upokojenka BLATNIK Ivanka iz Budganje vasi.

Rojena je bila v Budganji vasi, v družini z 8 otroki (danes poleg nje živi samo še sestra). Vsa leta svojega življenja je preživela v domači vasi in staršem pomagala pri delu na kmetiji. Ker doma ni bilo nobenega zaslужka, se je kmalu zaposlila pri zidarskem podjetju Remont Žužemberk in opravljala razna, tudi težakša dela.

V vas je pričel prihajati mlad fant Jože iz Kitnega vrha in osvojil njeno srce. Z njim se je poročila in kupila sta majhno hiško v vasi, kjer sta stanovala. Pozneje sta jo s skupnim močmi počasi obnovila. Sama se je zaposlila v Iskri Žužemberk kot ena izmed prvih delavk in delala vse do upokojitve leta 1990.

V zakonu je rodila dva sina (Jože in Franci). Sin Jože si je ustvaril svojo družino in živi v novi hiši, ki jo je zgradil v bližini domače hiše. Sin Franci pa živi v Ljubljani. Ima dva vnuka in dva pravnuka. Dokler ji bo zdravje še dobro služilo, po svojih močeh pomaga sinu Jožetu pri delu na

domači kmetiji. Najbolj pa se veseli obiskov svojih vnukov in pravnukov, saj ji polepšajo dneve.

Člani DU Žužemberk smo jo ob tem njenem visokem jubileju obiskali, ji zaželeli še obilo zdravja, pa da bi se še kdaj udeležila kakšnega našega srečanja ali izleta, ter jo skromno obdarili.

Jubilanti – 90 let

Bedene Marija (po domače Ložanova)

s Poljan pri Žužemberku, je svoj visoki življenjski jubilej, 90 let, praznovala dne 6. avgusta 2015.

Na strmem bregu reke Krke nad šmihelskim mostom stoji manjša hiša, kjer živi naša jublantka ga. Bedene Marija, ki je praznovala svoj visoki življenjski jubilej – 90 let.

Rojena je bila v vasi Križi pri Žužemberku v družini s 5 otroki, nato so se preselili v Zagradec, pozneje pa so starši sezidali hišo na Poljanah pri Žužemberku, kjer še danes živi. Njeno življenje je bilo zelo težko. Dela se takrat ni dobilo, zato je večkrat pomagala na drugih kmetijah kot dekla, da si je lahko kaj kupila in še pomagala staršem. Zato je bila zelo vesela, ko je dobila zaposlitev kot ena izmed prvih delavk v Iskri Žužemberk, kjer je delala vse do upokojitve. Poročila se je z Alojzom Bedenetom iz šmihelskega mlina, ki pa je zelo zgodaj umrl. Ima hčerko Marijo, ki se je poročila, si ustvarila nov dom v Ivančni Gorici. Ker je bolj slabega zdravlja, večino časa preživi pri njej v Ivančni Gorici. A lepi poletni dnevi so jo pritegnili, da se je spet vrnila za nekaj časa v svoj dom na Poljanah, kjer smo jo tudi obiskali. Ima 3 vnuke in 3 pravnukinje, ki ji s svojo živahnostjo polepšajo dneve.

Srečanja ob njenem jubileju so se udeležili tudi predstavniki občine Žužemberk z županom g. Francem Škufco in predstavniki DU Žužemberk, še prej pa so jo obiskali tudi predstavniki KO RK Šmihel.

Vsi skupaj smo ji zaželeli še veliko zdravih dni v družbi domačih in jo skromno obdarili.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV ŽUŽEMBERK
■ Tajnica DU: Tinca Cajnko

Hinjski kosci obujajo tradicijo

Okoli pol hektarja velik hribovit travnik pod pokopališčem v Hinjah so v soboto, 20. junija, zgodaj dopoldne, na star način, s koso, pa tudi s sodobnejšo tehniko, pokosili kosci iz Hinj in okolice.

Kosci in grabljice so bili na domačiji Krnc pred težkim delom pogoščeni z domačim zajtrkom, potem pa so se razporedili. »Košnja velja za eno težjih opravil,« je dejal najstarejši, petinsedemdesetletni kosec Jože Tekavčič in dodal, da so včasih kosili vse senoži in travnike ročno, v bližnji in daljni okolici vse do Kočevja. »Dandanes je košnja trave s koso že skoraj utionila v pozabo, zato so se

v Hinjah odločili, da obudijo star način košnje s koso, « je dejal pobudnik že tradicionalne hinjske košnje Dušan Papež. Poleg Papeža pa so se v boj z zaraščenim in neravnim terenom v lasti župnije in občine podalo devet koscev: Feliks Vidmar, Anton Blatnik, Jože Tekavčič, Damijan Škufca, Silvester Škufca, Sandi Miklič, Rudi Blatnik in Franc Rajer. Dušan Papež in Damijan Škufca sta

pokosila ravninski del parcele s kosilnico in tako delno olajšala delo ostalim koscem. Na pomoč so priskočile tudi gospodinje in grabljice z okrepčilom in z grabljenjem sena. Grabljice Mojca Vidmar, Anica Miklič, Marjetka Škufca, Stanka in Eva Blatnik so se pri delu izkazale in dokazale moškimi, da je hinjska košnja minila v prijetnem vzdušju, s prešerno mislijo in spominom nekaj desetletij nazaj v preteklost.

■ Urednik

Krvodajalci v Žužemberku

Tradicionalne krvodajalske akcije, ki sta jo 20. avgusta v Žužemberku organizirala OZRK Novo mesto in Zavod RS za transfuzijsko medicino iz Ljubljane, se je udeležilo 68 krvodajalcev, kar je spodbuden podatek. Letos se je akciji pridružilo tudi šest novih krvodajalcev. Akcija je potekala v prostorih telovadnice OŠ Žužemberk, kjer je bila organizirana tudi pogostitev, pri tem pa so se še posebej izkazale prostovoljke KO RK Dvor in kuharice na šoli.

■ Urednik

Žužemberški ris na smučeh s strehe Evrope

Za letošnji junij bi se lahko reklo, da sem ga preživel "na visokem nivoju", saj sem se večino časa zadrževal v višinah gorovja Kavkaz, kjer sva s soplezalcem poskušala osvojiti nekaj njegovih najbolj zanimivih vrhov. Pri vzponih naju je skoraj ves čas oviralo izjemno slabo vreme, zato so se vsi naporu kmalu usmerili na osvojitve dveh vrhov gora: Kazbek (kot aklimatizacijski cilj) in Elbrus.

Kazbek, znan tudi po legendi o vkleknem Prometeju, se nahaja na južni strani gorovja, na meji Rusije in Gruzije (od koder sva pričela vzpon) in je s 5.033 m šesta najvišja gora Kavkaza. Čeprav običajen pristop na goro tehnično ni zahteven, pa relativno dolg ledeniški dostop, velike višinske razlike in nestabilne vremenske razmere terjajo svoj davek. Žal tudi midva nisva bila izjemi. Poskusi osvojitve vrha so se kljub naporom in združevanju več navez skupaj končevali v globokem snegu, ledenih viharjih ter s težavami ob povratku v zavetje koč. Vrha nisva uspela osvojiti, vendar vložen trud ni bil zaman, saj se nama je bogato obrestoval pri vzponu na Elbrus.

Elbrus je s 5.642 m najvišja gora Kavkaza, Rusije in Evrope. Ugasel vulkan, ki se nahaja na severni (ruski) strani, nekoliko umaknjen od glavne verige gorovja Kavkaz, je Suhokranjec kar dobro poznan, saj ga skoraj vsako leto obišče kak posameznik ali skupina. Tudi tu sva doživela viharjen sprejem, a ravno na odločilni dan vzpona se je vreme umirilo in nama omogočilo hiter pristop na vrh. Z izjemo temperature, ki je med vzponom padla pod -30° C, so mi ugodne razmere omogočile še uresničitev skoraj sanjskega podviga: smučanje z vrha domače celine. Nepričakovano lahke mu vzponu je sledil zahteven spust, ki se je kljub nekaj zapletom srečno končal z visoko dvignjenimi smučmi ob znamenitih Barrels Hut ("sodčih") na višini 3.800 m.

Po povratku v Gruzijo se je soplezalec ponovno podal na Kazbek in v še vedno zelo težkih vremenskih razmerah vendarle stopil na njegov vrh, sam pa sem si vzel nekaj dni za ogled glavnega mesta Tbilisi in njegove okolice. Tudi tu so me spremljale vsakodnevne nevihte, ki so dosegle vrhunec v obliki hudega viharja, ki je močno prizadel Tbilisi in zahteval največ smrtnih žrtev ravno v predelu mesta, kjer sem se nahajal. Tudi tokrat sem jo odnesel brez večjih posledic in se poln novih izkušenj srečno vrnil domov v drugo skrajnost: vročinski val, s temperaturami preko 30° C.

■ Tomaž Špelko

Štirje Dvorjani dosegli svoj končni cilj

Za konec 35 km

Leto je minilo in Capi, umetnik Martin, Damjan in jaz smo se odločili, da moramo lani prehojenemu večjemu delu Roške poti, ki je dolga 60 km, dodati še preostalih 25 km, kar smo naredili v soboto, 1. avgusta. Zahodni del poti, ki jo je zasnoval in načrtoval gozdar Tone Prelesnik, je po naši oceni eden najlepših delov ohranjene, prečudovite kočevske narave. Roška pot je označena s posebno markacijo – medvedjo šapo, saj je kosmatinec že pravi simbol Kočevske.

Preostalo nam je le še za dan poti, toda ker smo se odločili, da bo naše izhodišče ponovno pri Kočevskem jezeru, se je pot podaljšala za 10 km. K jezeru nas je usmiljeno zapeljala umetnikova sopotnica Jana. Tako kot lani smo bili tudi letos »nagrajeni« z vročim dnem, prvim v drugem vročinskem valu. 35 km dolgo zahodno pot sestavljajo trije deli: od Kočevja do Luže (20

km), od Luže do Svetega Petra (9 km) in spust do Podgozda (5 km). Vsa pot je skupaj s postanki trajala deset ur.

Zaverovane v svojo kondicijo in spodbujene k zaključku podviga nas je pot peljala najprej proti Željnskim jamam in nato do gozdnega rezervata Pugled-Žiben. Prva postojanka v tem delu rajske pokrajine je bil Stari breg, kjer še stojita stara hiša in obnovljena stara šola, v katero so hodili otroci iz vasi, ki je imela leta 1936 leta 16 hiš. Ves ta predel priča o opuščeni kulturni krajini, ki jo je človek dolga leta obdeloval in negoval ter nato v vojni vihrji zapustil. Razgled iz vasi proti dolini, majhni čredi konj in kravam na paši priča o sočnosti travnika in mogočnosti gozda.

Po treh urah hoje smo se povzpeli na Pugled, v nekdanjo vasico, ki je imela ob izselitvi Kočevarjev 19 hiš – 17 družin je šlo 67 prebivalcev. Konec leta 1941 je življenje tukaj ugasnilo. Kočevski Nemci so zapustili svoje domove, italijanske vojaške enote pa so med roško ofenzivo avgusta 1942 vas požgale. Območje Pugleda je imelo med NOB pomembno vlogo in prav tu so Italijani 24. avgusta ubili pesnika in pisatelja Mirana Jarca.

Skozi bukov gozd je naša hoja postajala težja in naporejša. Prepoteni smo sledili markacijam, ki so nas dve izjemajoči uri vodile navzgor in navzdol. Končno smo bili ob enih na cilju: 850 metrov visoko, na Luži, ki na naše veselje ni bila osamljena. Na jasi se nam je približal skrbnik koč Frenk in naš napor takoj poplačal z mrzlim pivom, po katerem smo hrepeneli še od lani. Celotna Roška pot je bila končno za nami.

Vesolja ni manjkalo, a kaj, ko nas je čakala še pot do Svetega Petra in potem domov. V skladu s prepričanjem našega prijatelja Capija, da preveč počitka ni dobro, smo drugače kakor lani ubrali daljšo pot, preko Rdečega kamna do obore in ob njej po stari, že ničlikokrat prehojeni makadamski cesti do vzhodja našega nedeljskega templja. Nova kočica na Svetem Petru že ima obline in bo še letos postala vsaj zavetišče pred vetrom in snegom. Drugo leto pa bo to ognjišče polnilo naše glave z novimi zgodbami in dogodivščinami, tako kot Roška pot. Priporočamo jo vsakomur, ki si želi doživeti našo prekrasno divjino.

■ Bogdan Kastelic

»Se še spominjaš nazaj?«

*Minila so že štiri leta
in na željo nekaterih se 44. obletnica obeta.
Vabi nas Vesela Vas,
kjer, pravijo, drugače teče čas.
Vesela Vas na Selih pri Ajdovcu leži.
Če kdo slučajno ne pozna poti –
za zemljevid stric Google poskrbi.
Na spletu se danes vse dobi.*

*Če kdo kakšen instrument igra,
naj ga ta večer s seboj ima.
Sicer pa bomo klepetali,
se kakšno igrico igrali,
kakšno narodno zapeli,
se dobro in lepo imeli.
Ne razmišljaj, ali prideš ali ne,
ker tokrat ne manjka naj nihče.*

Generacija 1970/71 je štela 48 učencev. Nekateri so si šli nabirat nove izkušnje in nova znanja v poklicne ali srednje šole, nekateri so obiskovali zgolj »enajsto šolo pod mostom«. Nekaj jih je podaljšalo izobraževanje na Univerzi, tako da niso še vsi v »penzionu«. Žal so se štirje že preselili v večnost. Spomnili smo se jih s toplo mislijo in minuto molka.

Na vabilo se je v petek, 26. 6., v Veseli vasi, odzvalo 17 »učencev«, 12 iz a razreda in 5 iz b. Po 44 letih zaključenega osnovnošolska izobraževanja smo se sešli na Veseli Vasi, kjer smo pod kozolcem obujali spomine, gledali porumenele fotografije iz osnovnošolskih let in tiste iz preteklih obletnic. Največ stavkov se je začelo: »Se spomnite...« ali pa: »Al pa takrat ...«

Relativnostna teorija se je ta večer ponovno potrdila. Ob poslušanju glasbe iz »naših časov« in ob prepevanju (mimogrede g. Lojze je pohvalil ubranost naših glasov) so ure tekle z bliskovito hitrostjo. Z Danico sva se malo po polnoči poslovili, prav tako večina deklet, fantje pa so še ostali in najbrž rekli še kakšno »moško«.

Med vožnjo sem zbiral vtise s tega večera in se v mislih dotaknila vsakogar od nas. 17 zrelih mož in žena. 17 usod, od katerih je vsaka pisala svojo življenjsko zgodbo. Nekaterim so se uresničile sanje, nekateri še kar sanjarijo ...

Večer je bil prežet s toplino, prijateljstvom in spomini. Obljubili smo si, da se naslednje leto spet srečamo; za piknik na Podgozdu bosta poskrbela Jože z Jame in Tone s Podgozda. Komaj čakamo!

■ Magda Kastelic Hočevar

70-letnica bombardiranja Žužemberka ^{3.del}

Vsak dogodek, v kolikor ga hočemo razumeti, je potrebno umestiti v prostor in čas. Čas 2. svetovne vojne, te smrtne bolezni civilizacije, je čas, ki nas še vedno v marsičem razdvaja. Tudi uničenje Žužemberka, trga, stavb in premoženja nima barve ali ideologije, razumemo ga vsi, tako ali drugače misleči.

Spomini in grozote na vojno dogajanje v Žužemberku so zelo živi, podrobno pa se jih spominja tudi nekdanja Žužemberčanka Ivanka Kuhelj –Lazar, rojena leta 1935, sedaj živeča v Trebnjem.

»Cerkvica sredi trga v Žužemberku je nosila ime svetega Jožefa, ne pa Jakoba, kot so jo neuki preimenovali. Moj oče Ivan Kuhelj je bil ključar in otroci smo z njim radi hodili zvonit Ave Mariji, torej v mraku, zjutraj in opoldne redko-kdaj. Ker sem bila zelo radoveden otrok, mi je celo dovolil, da sem z njim lezla po lesenih stopnicah v vrh zvonika, a samo dvakrat. Vštric cerkvice sv. Jožefa so stale štiri stanovanjske hiše: prva, najbližje trgu, je bila last Lojzeta Smrketa, ki je bil krojač za dame in gospode. Poleg nje je bila stanovanjska hiša, last očetovega strica iz Drenja blizu Soteske. Spodaj je bila mesnica gospoda Jeriča, hladilnica in dve kleti. Nad mesnico je stanovala naša družina, družina Ivana Kuhlja, ki je imel krojaško obrt, enega pomoč-

nika in dva vajenca. Nad nami je stanovala družina Jerič. Naše stanovanjske hiše so se držale hiše Antona Škrbeta, po poklicu »lectarja«, lahko bi rekli danes slaščičarja. Za hišo je imel drvarnico in hlev s senikom. Ob Škrbetovi stanovanjski hiši je stala trgovina Konzum, kjer je delala trgovka Julijana Lindič-Škrbe, ki je bila sestra Antona Škrbeta, lectarja. Za Konzumom prek dvorišča je stala mala hiška, last Julijane Lindič, levo od nje pa trgovina Bata s čevlji. Vse stanovanjske hiše so imele zadaj lesene »ganke«, malo dvorišče in drvarnice, »je povedala Ivanka Kuhelj in dodala: »Zažigalna bomba, velika komaj za litero steklenico, je padla na senik in se prebila do dveh sodov petroleja, last trgovine. Vse to je zagorelo kot sod smodnika in se hitro širilo na drvarnice in »ganke«. Samo beg v cerkvico sv. Jožefa nas je rešil. Odnegli smo le nekaj oblačil in odejo, da smo tu prespali, zjutraj pa bežali k teti Mici Hrovat v Zafaro. Čez nekaj dni smo se vrnili v Žužemberk k Makov-

Ivanka Kuhelj-Lazar

čevim. Ti so odstopili eno sobo za petčlansko družino Kuhelj. Ob ponovnem napadu na Žužemberk, ki je prizadel tudi to hišo, smo se preselili na Cvibelj k Potočarjevim. Spomladi leta 1945 pa smo zapustili Žužemberk in se naselili v Preski pri Dobrniču, kjer je bila doma moja mama.

Zunanja podoba trga

Trg pred vojno

Žužemberk je bil trg, a oznaka plac je veljala med domačini le za osrednji del naselja, tisti, ki je bil nanizan okoli peščene ploščadi pred gradom. Tam se je cesta, ki je prečkala trg od vzhoda proti zahodu, razširila v skoraj pravilen krog, sredi katerega je kraljeval zelenosiv vodnjak iz litega železa, ki je bruhal vodo iz Krke skozi grozljive živalske gobce. Ta plac so obdajale mogočne trške hiše, večinoma nadstropne. Na severni strani so se vrstile od Pehanijeve gostilne do Valptove hiše v sklenjeni vrsti, s presledkom za mogočno sodnijo, ki je stala oddeljena od drugih poslopij. Južni pas hiše pa se je začel z Zalaškovo hišo, kjer se je od novomeške odcepila strma cesta v Breg. Ob njej je nasproti Vehovčeve hiše stal konzum, najbolj viden del sklopa dvonadstropnih hiš, kjer so bile v pritličju trgovine in delavnice: Jeričeva mesarija, Ogibova lectarija, pa Smrketovo krojaštvo. V nadstropjih so bila najemniška stanovanja. Med temi hišami in gradom je stala starodavna »plaška« cerkev. Ta del Žužemberka je bil med vojno in po njej zmlet v sončni prah.

Dalje ob cesti proti Ljubljani je bilo še nekaj visokih hiš, kjer so bili uradi in stanovanja, druge pa so bile pritlične, enodružinske. Obrtniki in kmetje, posebno tisti na robu trga, so stanovali v hišah, zgrajenih v tipičnem osrednjedolenjskem slogu. Hiše so bile trdno zidane, največ iz kamna, visokoprilitne. Vhodne stopnice so vodile do gankca, ki ga je navadno zagrinjalo listje vinske trte in kopice cvetja v lončenih »tegelnih« in starih piskrih. Stopnice so bile kamnite. Pod gankom je bila vinska klet in shramba za zimsko hrano in pridelke, stanovanjski prostor zgoraj pa je obsegal dvoje sob, ki so jim rekli hiša in kambra. Med njima je bila veža, črna kuhinja, kjer so se stene svetile od kristaliziranih saj. Stropa ni bilo, dim je uhal pod streho, kjer so se sušile klobase in gnjati domači prašičev. Iz te veže so kurili krušne peči v oba konca. V njih so kuhali za petek in svetek, za družino in prašiče. Nekaj teh starih hiš se je ohranilo do konca vojne, a so jih potem, v času ihtave dirke za udobjem, večinoma podrli, najbolj slikovito, Ljubljano-čanova, šele l. 2000.

■ SPOMINI NA ŽUŽEMBERK, Irma M. Ožbalt, september 2008, Montreal, Canada

Dan po kapitulaciji Italije, 8. septembra 1943, so Italijani odšli iz Žužemberka. V začetku oktobra je bila ponovno postavljena komanda mesta Žužemberk, ki ji je poveljeval komandant Stane Dolenc, v zaščitni enoti komande mesta pa je bilo trideset borcev. Ob bombnem napadu nemških štuk je bil težje ranjen intendant Franc Medle, ki je izgubil desno nogo pod kolenom. Nemci so v bombnem napadu na Žužemberk februarja 1944 porušili zahodni del Lavričeve usnjarne, ob katerem je umrl Karel Nadlišek, ob zavezniškem bombardiranju.

8. aprila istega leta pa so usnjarno zavezniški avioni popolnoma porušili. Od 24. februarja do 10. marca 1944 je bila suhokranjska prestolnica nenehno tarča nemških bombnih napadov, saj je Žužemberk postal zaledno oporišče partizanskih enot. 24. februarja so Žužemberk napadla tri nemška letala, ki pa niso povzročila večje škode. Ponovno so Nemci napadli trg 28. februarja. Ob tem

napadu je bila škoda večja, saj so močno poškodovali hišo Janeza Nahtigala, Antona Košička in ubili mater Angelo Košiček, pogorelo je tudi gospodarsko poslopje Franceta Glihe. 10. marca 1944 so štiri nemška letala močno poškodovala hišo Jožeta Pasarja, ob napadu pa je bila ubita tudi njegova žena Marija. Ob tem so letala bombardirala tudi usnjarno, porušena pa je bilo tudi gospodarsko poslopje gostilničarja Andreja Finka in dr. Ludvika Žnidaršiča. 3. aprila so nemški bombniki stresli smrtonosni tovor tudi na bližnjo Stransko vas, poškodovali so več hiš in poslopij, ob tem pa sta bila ubita posestnika Jože Longar in Franc Sadar, njegova žena Jožefa pa je v bolnišnici umrla zaradi poškodb. V tem času so Suho krajino na svoji poti v Nemčijo preletavali tudi anglo-ameriški bombniki ter lovski letala, ki so bila v obrambni sestavi zavezniških sil. Tako je na povratku strmoglavila ameriška letala trdnjava pri vasi Zalisec.

23. aprila 1944 so Nemci zavzeli Žužemberk

Po skrbnih pripravih je tega dne okoli 600 Nemcev in domobrancev zasedlo Žužemberk in bližnje položaje v Zafari in Cvibljju. Zaradi bojazni, da bi se Nemci preveč utrdili, so partizani sprejeli odločitev o obkolitvi in napadih na sovražnika. 2. maja 1944 je dvanajst nemških letal bombardiralo in obstreljevalo položaje partizanskih enot. Ob tem so napadali Budganjo vas, Zafaro in Reber, ki je bila ob tem popolnoma porušena in zažgana. V tem napadu so umrli Reberjani Cita, Draga in Miha Glavan. Boji za Žužemberk so bili težki, krvavi, zato so zahtevali veliko žrtev na obeh straneh. Žužemberk je večkrat menjal gospodarje, v spopade partizanskih in sovražnih sil pa so posegale tudi nemške in zavezniške letalske skupine.

0 letalskih napadih tudi Alojzij Zupanc

V Kroniki župnije Šmihel, ki jo je zapisal župnik Alojzij Zupanc, piše: »1. marca 1944 sva šla s kaplanom obrezat Fištrov vinograd ob cesti v Klečet. Imel sem ga za užitek namesto bere, ker je bil Janez Globokar v Argentini. Komaj se pripraviva k vezanju, kar prilete trije nemški aeroplani in nad Sevnico zabračajo. Midva skočiva v klet Majorske hiše, kar strahovito zagrmí. Štancarjev pod je imel novo cementno streho in zato so stresli nanjo kakih 50 granat po 2 kg. Ta dan so metali samo rušilne granate. Ko so vse zmetali, gredo v Ljubljano po druge. Ob 11. uri so že nazaj in zopet napadejo ob 2. in 4. uri. Pri tretjem bombardiranju je bila ubita Marija Pečnik, žena Rudolfa Cestarja iz Šmihela 6. 10. marca 1944 so nad Šmihelom ¾ ure nepretrgano metali na vas rušilne in zažigalne bombe. Vas Šmihel je bila pogorišče in razvalina, škoda ogromna, a človeških žrtev ni bilo. Zaradi posledic bombardiranja je 21. marca umrla Te-rezija Pečjak, Stebrova mati iz Šmihela. Ostali so pogoreli Zajc, Strmec, Bende, Vrtačnik, Hrovat, Jeraj ..To strahovito bombardiranje je pregnalo tudi komando 7. korpusa, ki se je preselila nekam v Krajino«. Zupanc podrobno opisuje tudi dogajanje 2. maja 1944. »2. maja so zjutraj Nemci bombardirali najprej Dešečo vas, menda pomotoma, ker je bila čisto prazna. Potem so bombardirali Budganjo vas in Reber. V Budganji vasi je bil porušen zvonik pri cerkvi in več ljudi mrtvih, Reber pa je pogorela s cerkvijo vred.«

■ Slavko Mirtič

Vir: Franc Smrke – Jošt, Slavko Dokl, Suha krajina v ognju, 1989, Dolenjski muzej
Alojz Zupanc, Kronika župnije Šmihel pri Žužemberku, 2. knjiga, 1961, (Dolenjski muzej hrani kopijo tipkopisa)
France Smrke – Jošt, Gradivo za kroniko NOB bivše občine Dvor, (Dolenjski muzej hrani kopijo tipkopisa.)
Fotografije: Slavko Hotko, Album posadki v spomin, ladja Žužemberk, (Album hrani OŠ Žužemberk)
Ustni vir: Informator - vanka Kuhelj Lazar, Trebnje, september 2015

Pojdem, ko pride moj maj,
pojdem na rožne poljane,
kjer najdem vse svoje zbrane
od včeraj, od kdo ve kdaj.
Pojdem v kraj vseh krajev,
pojdem v maj vseh majev...
Ne kličite me nazaj.

ZAHVALA

ob slovesu

KRISTINE MARINČ

Dne 10. junija 2015 smo se na pokopališču Žužemberk poslovili od naše drage mame, stare mame, prababice KRISTINE MARINČ, rojene Fabjančič, iz Žužemberka.

Ob izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in drugim krajanom ter znancem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in sveče.

Posebno zahvalo izrekamo osebju Zdravstvenega doma iz Žužemberka, osebju internega oddelka v Splošni bolnišnici Novo mesto, pogrebni službi Marije Novak, zastavonoši in praporščakom, govornici v imenu SD in društva izgnancev, govornici v imenu društva upokojencev za ganljive besede slovesa in izvajalcu 'Tišine'.

Še enkrat hvala vsem, ki ste nam stali ob strani v teh težkih trenutkih in vsem, ki ste našo mamo pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujemo vsi njeni

ZAHVALA

Ob slovesu

MATJAŽA GLAVANA

V sredo, 19. avgusta 2015, smo se na pokopališču Dvor pri Žužemberku za vedno poslovili od našega dragega brata in strica Matjaža Glavana, po domače Kmetovega Matjaža iz Gornjega Kota 9.

Ob boleči izgubi našega dragega se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, darovano cvetje, sveče in svete maše ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, ko je komaj v 57. letu starosti za vedno odšel od nas.

Vsem in še enkrat vsakemu posebej iskrena hvala.

Žalujemo v tihi žalosti: brat Drago in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 81. letu starosti se je od nas poslovil naš ata, tast in dedi

JANEZ SUHADOLNIK

(8. 2. 1935 - 13. 8. 2015)

Iz Jurčičeve ulice 35, Žužemberk

Iz srca se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, članom zakonske skupine ter sodelavcem HIPOX in TERME KRKA za izrečena sožalja, podarjeno cvetje, sveče in svete maše in tudi vsem neimenovanim, ki ste ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala gospe Heleni Travnik za vodenje večerne molitve, gospodu župniku z ministranti za lep obred in poslovilne besede, gospe Silvi Mohorčič iz DU Žužemberk za govor ob grobu, pevcem MPZ Cirila Zajca z zborovodkinjo Nino Zajec za petje ter pogrebni službi Novak za vso organizacijo in izvedbo pogreba.

Hvala celotnemu osebju DSO Novo mesto za vso skrb in nego, pri čemer gre še posebna zahvala gospe Milki Koračin, ki mu je posvetila največ pozornosti. Hvala njegovima zdravnicama dr. Zdenki Ropret iz ZD Žužemberk ter dr. Jani Mrvar iz DSO Novo mesto za vso nudeno zdravniško oskrbo. Hvala tudi vsem, ki ste ga v času njegovega bivanja v DSO tam obiskali.

Nenazadnje posebna hvala tudi sorodnikom Klančarjevim iz Gabrovke pri Zagradcu, Hočevarjevim iz Tolčan ter družini Majer iz Dolnjega Križa za vso podporo in pomoč, ki smo jo v tistih dneh potrebovali.

Na koncu že vnaprej hvala vsem, ki ga boste ohranili v lepem spominu, se tu in tam ustavili ob njegovem grobu in se tudi v prihodnje spomnili nanj v misli ali molitvi.

Žalujemo: sin Brane, snaha Mateja, vnukinja Nina in vnuk Nejc

SUHOKRANJSKE *Poti* CENIK OGLAŠEVANJA

V Suhokranjskih poteh lahko oglašujejo posamezniki, ustanove in podjetja razna reklamna sporočila, zahvale in druge informacije. Oglaševanje je možno le na notranjih straneh v črno-beli tehniki.

Cene oglaševanja:

NA DRUGI ALI PREDZADNJI STRANI			NA NOTRANJIH STRANEH		
1/1	okvirna mera (19 x 25) cm	360,00 EUR	1/1	(19 x 25) cm	240,00 EUR
1/2	(19 x 12,5) cm	180,00 EUR	1/2	(19 x 12,5) cm	120,00 EUR
1/4	(9,2 x 12,5) cm	90,00 EUR	1/4	(9,2 x 12,5) cm	60,00 EUR
1/8	(4,5 x 6) cm	45,00 EUR	1/6	(6 x 8,5) cm	40,00 EUR
			1/8	(4,5 x 6) cm	30,00 EUR
			1/9	(4,5 x 5) cm	26,70 EUR

Društvom, klubom in zvezam s sedežem v Občini Žužemberk je omogočeno brezplačno oglaševanje do 1/8 strani!

■ Uredništvo

AVTOPRALNICA

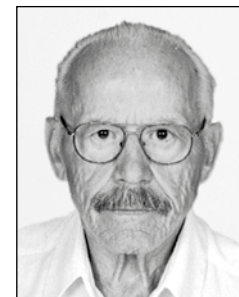
Žužemberk

Telefon: (07) 38 85 500
(07) 38 85 505

www.fs-prevozi.si

OSNOVNO PRANJE,
VOSKANJE,
PRANJE PODVOZJA

PRANJE OSEBNIH
AVTOMOBILOV,
TOVORNIH VOZIL
IN AVTOBUSOV

ZAHVALA

ob slovesu

FRANCA BLATNIKA

Si kot sonce življenja sijal,
za vse svoje ljubezen razdal,
odslej boš kot zvezda svetleča,
naj ti v nebesih dana bo sreča.

V sredo, 29. julija, smo se na pokopališču Žužemberk za vedno poslovili od našega moža, dragega očeta, dedka, brata in tasta Franca Blatnika iz Žužemberka, Grajski trg 45.

Ob boleči izgubi našega dragega Franca Blatnika se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, darovano cvetje, sveče in svete maše, vsem, ki ste se mu poslednjič poklonili in ga pospremili na njegovo zadnjo pot, ko nas je zapustil v 72. letu starosti.

Posebna zahvala zdravstvenemu osebju v Splošni bolnišnici Novo mesto na internem pljučnem oddelku, gospodu župniku Francu Vidmarju za lepo opravljena obreda in pogrebni službi Marije Novak z Rebri.

Zahvala tudi vsem, ki vas nismo posebej omenili, pa ste nam stali ob strani v težkih trenutkih. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Žalujemo: vsi njegovi

Dejan Maver s. p.
Dvor 12 b,
8361 DVOR

FOTO & VIDEO STORITVE

PRODAJA:

- fotoalbumi
- okvirji
- baterije ...

IZDELAVA:

- plakati
- vizitke
- vabila ...

FOTOKOPIRANJE UOKVIRJANJE SLIK, GUBELINOV

www.fotomaver.si
info@fotomaver.si
[facebook/fotomaver.si](https://facebook.com/fotomaver.si)

051/233-669
07/30-88-322

Marija Novak s.p.

Reber 2a
8360 Žužemberk
Tel: 07/ 38 88 100
GSM: 031/ 876 276

Nudimo Vam kompletne storitve na enem mestu in smo Vam na voljo 24 ur na dan. Naš namen je prevzeti vso skrb in odgovornost v najtežjih trenutkih, ob izgubi vaših najdražjih.

KONCESIONAR
V OBČINI ŽUŽEMBERK

Odkrivamo stare fotografije

Osebe na fotografiji cerkvenih pevcev iz Mačkovca, ki smo jo objavili v prejšnji številki, so prepoznali Ana Kic, iz Trebče vasi, sedaj v DSO Novo mesto, Nina Mohorčič, Jurčičeva 30, 8360 Žužemberk in Amalija Glavič, Jama 14 a, 8361 Dvor. Od gospe Ane Kic, smo prejeli podroben opis pevcev, na fotografiji je tudi njen pokojni mož Jože. Zelo jo zanimajo novice iz domačega kraja, zato bi zelo rada prejela naše glasilo,

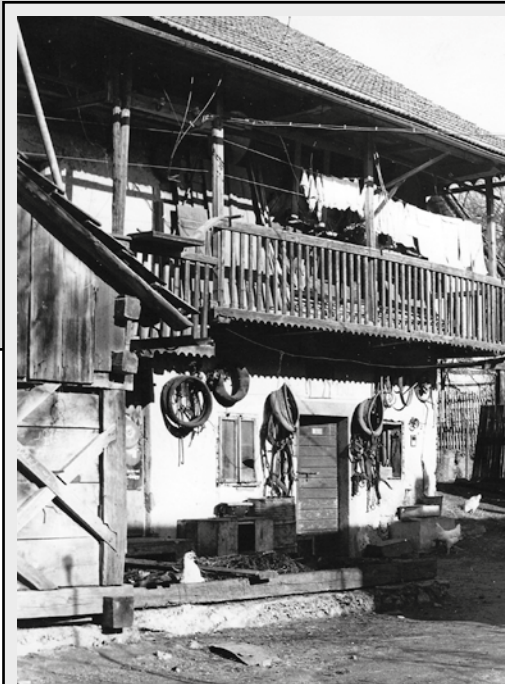
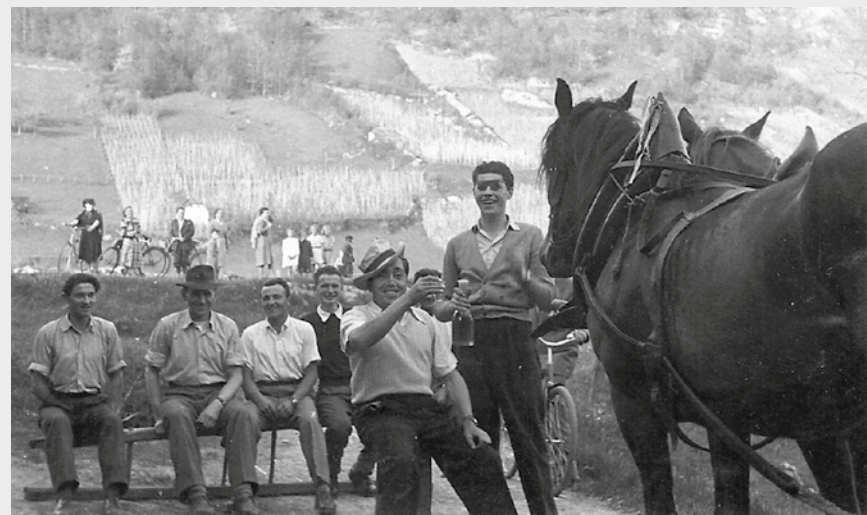
obenem pozdravlja vse občane. Nagrado našega sponzorja bodo vse tri nagrajenke prejeli po pošti. Če prepoznate, kje je bila posneta fotografija, ki jo objavljamo tokrat nam podatke pošljite do 16. novembra 2015 na naslov: **Suhokranjske poti, Grajski trg 33, 8360 Žužemberk** s pripisom »Odkrivamo stare fotografije«.

■ Uredništvo

Ste bili tudi vi na dogodku?

V prejšnji številki smo objavili fotografijo maše s sv. Katarine nad Plešivico in spraševali po osebah na njih. Tokrat prejmeta nagradi našega sponzorja Rafael Pečjak, Ježica 12, 1000 Ljubljana in Tina Mohorčič, Jurčičeva 70, 8360 Žužemberk. Na tokratni fotografiji objavljamo sliko starejšega dogodka v Gornjem Kotu. Če veste kaj več o dogodku ali prepoznate osebe na njej, jih pogumno napišite in odgovor pošljite na naš naslov: **Suhokranjske poti, Grajski trg 33, 8360 Žužemberk do 16. novembra 2015** s pripisom »Ste bili tudi vi na dogodku?« Nagrade vas čakajo.

■ Uredništvo

Poznate vaš kraj?

V prejšnji številki smo vas spraševali po ruševinah cerkve sv. Katarine. Objekt sta prepoznala in prejmeta nagrado našega sponzorja: Jožica Pečjak, Breg 2, 8361 Žužemberk in Rafael Pečjak, Ježica 12, 1000 Ljubljana.

Tudi tokrat objavljamo zanimivo fotografijo domačije. Fotografijo so posneli člani nekdanjega Društva LT Žužemberk, Mladinske foto sekcije. Če domačijo prepoznate, nam odgovor pošljite najkasneje do **do 16. novembra 2015**, na naslov: **Suhokranjske poti, Grajski trg 33, 8360 Žužemberk**, s pripisom »Poznate vaš kraj«. Z malo sreče boste za pravilen odgovor tudi nagrajeni.

Nagradna križanka

	POGUM, TVEGANJE	PRIIMEK BREZ ZAČETKA		GOZDNA ŽIVAL	KDOR PREVEČ ZAUPA, VERJAME, JE	REJEC OVC BREZ STREŠICE	DVA PESNIKA
	DOKTOR		ŠOP SLAME				
	POTEM		PETRA MAJDIČ				
ČRT JAMŠEK			NOVO MESTO		KRAJ V KAZAKH-STANU		
GRŠKI ZRAK			ORDO EQUITUM SOLIS (KRATICA)		DOBA		
					MANJŠI PRT		
AM. PEVKA SOLANA ROWE			SKUPEN BREZ SAMOGL. POŠKOD-BA			ZVONE NOVINA	ANDREJ ANDOLJŠEK
	NORVEŠKO OKROŽJE				HRVAŠKA	24. IN 1. ČRKA	
						NAOČNIKI	
SESTAVILA PETRA KASTELIC	VSTAVITEV	ALEŠ KUNAVER MREŽA NAD ŠTEDILNIK.		NARAVNO	ULICA ŽUPANČIČA METRIČ. ENOTA		
VLADO NOVAK		RAHEL VETER KULTUR. RASTLINA				PRINAŠALEC NOVICE	ŠTEVILO
NEPRAVILNOST					PONOS		
					ALENKA ISKRA		
ZAPIS DEDIŠČINE						PROSTI TEK V AVTU (POG.)	
SVETOPI-SEMSKA ŽENA				OSEBNI ZAIIMEK		BOKSAR MUHAMAD	

Za križanko iz 58. številke Suhokranjskih poti smo dobili 26 rešitev.

Tokrat so bili izžrebani naslednji reševalci: Marija Legan, Korita 2, 8211 Dobrnič; Luka Bele, Birčna vas 20, 8000 Novo mesto; Silvester Gliha, Dolnji Kot 6, 8361 Dvor, Otilija Primc, Sardinja vas 12, 8361 Dvor in Špela Pust, Brezova Reber 3, 8361 Dvor.

Nagrajencem čestitamo, nagrade dobite po pošti.

Rešitve križanke iz 59. številke pošljite na naslov **Suhokranjske poti, Grajski trg 33, 8360 Žužemberk do 16. novembra 2015** s pripisom: križanka.

07/ 30 87 290

GOSTILNAZUPANČIČ, Gostgrad d.o.o.

Grajski trg 4, Žužemberk, e-mail: gostgrad@volja.net

Suhokranjske poti, javno glasilo izdaja Občina Žužemberk, Grajski trg 33, 8360 Žužemberk, e-mail: suhokranjske.poti@zuzemberk.si. TRR: 01393-0100015568. Medij Suhokranjske poti vpisan v razvid medijev Ministrstva za kulturo RS pod številko 14 (odločba 006-120/01). Odgovorni urednik: Slavko Mirtič. Uredniški odbor: Vlado Kostevc, Tinka Fric Kočjaž, Mateja Filipič in Mojca Obrstar. Zunanji sodelavci: Irena Blatnik, Damjan Novak, Petra Kastelic, Tomaž Špelko, Tjaša Primc in Nika Vidic. Lektorica: mag. Jelka Mrvar. Oblikovanje, grafična priprava, filmi in tisk: Grafika Pavlič Jože, s. p. Naklada: 1900 izvodov. Uredništvo Suhokranjskih poti si v skladu z uredniško politiko, zasnovno časopisa in prostorskimi možnostmi pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov.

